

FARNÍ INFORMÁTOR

4. NEDĚLE V MEZIDOBÍ – 30. LEDNA 2022

Ústa má budou vyprávět o tvé spravedlnosti.

EUCCHARISTIE V KATEDRÁLE SV. AGÁTY U RELIKVII PATRONKY SICÍLIE. *Peregrinatio In Honorem Apostolorum Gentium Slavorum*, Catania, Sicílie, Itálie, 6.července 2019.

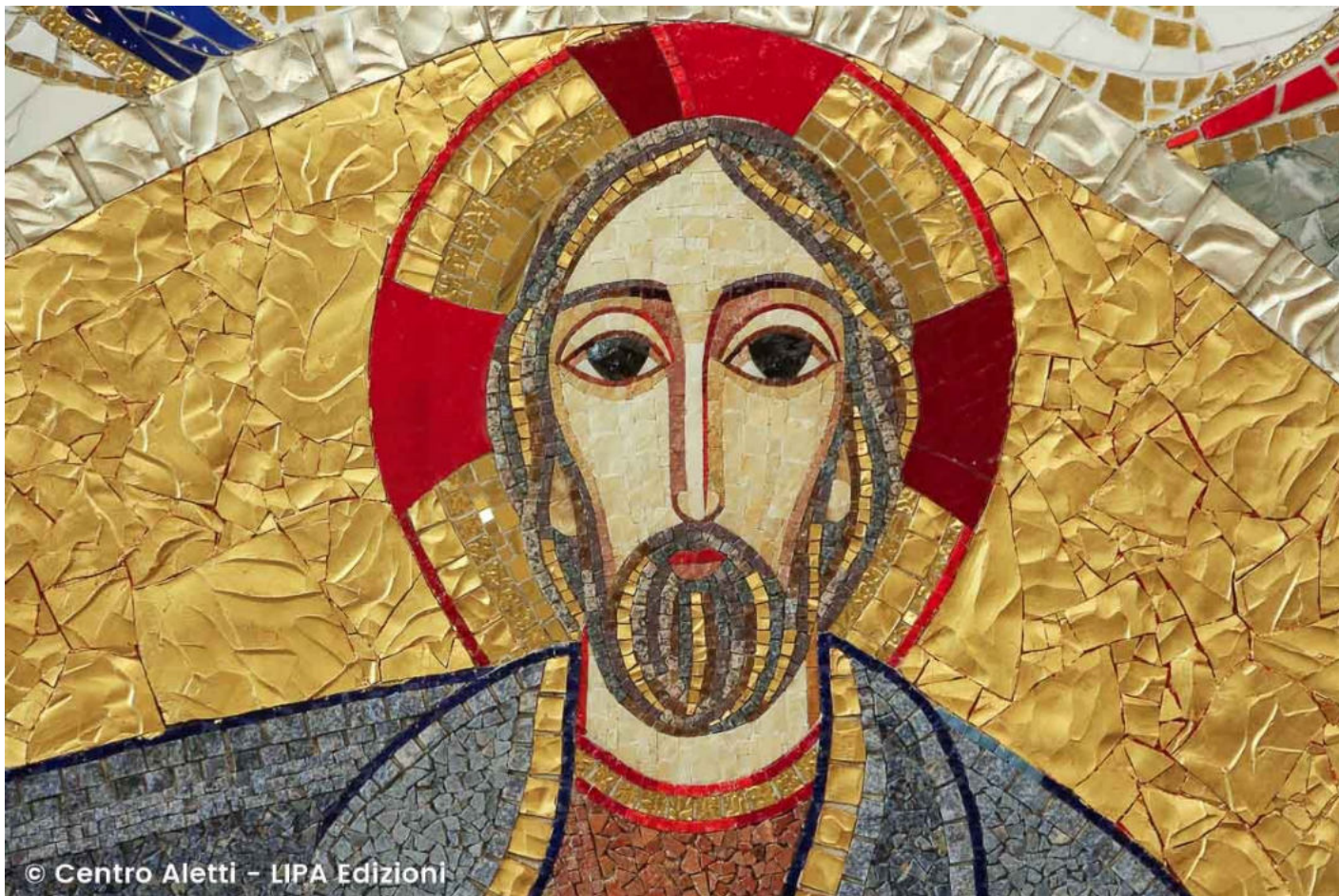
MODLITBA VĚŘÍCÍCH

K: Bratři a sestry, s vděčností za Boží vyvolení, svěřme své prosby Tomu, který je naší ochrannou skálou, pevností k naší záchraně, aby nám dal vyprávět o své pomoci:

L: PROSÍME TĚ, VYSLYŠ NÁS.

- Ty, jenž jsi nás povolal dřív, než jsme byli utvořeni v mateřském lůně a na křtu svatém jsi nás posvětil a svěřil nám prorocký úděl, dej nám kráčet po tvých cestách.
- Ty, jenž jsi skrze Pomocníci křesťanů obdivuhodně vedl Otce mladých - sv. Jana Boska, dej, ať se po jeho vzoru stáváme i my pod jejím vedením svědky působení tvého Ducha.
- Ty, jenž jsi v bohatství svých darů dal vyniknout lásce, která je shovívavá, dobrosrdečná, nezávidí, nemyslí jen a jen na sebe, – dej nám v této lásce poznávat tvou tvář.
- Modleme se za všechny, kteří se obávají nového roku, aby zakusili pokoj od Pána.
- Modleme se za mír pro trpící ukrajinský národ, v nedávných dějinách sovětským Ruskem zdecimovaný hladem a nevýslovnými krutostmi, a naše modlitby, jež vznášíme k nebi, ať se dotknou smýšlení a srdcí odpovědných na zemi, aby dali přednost dialogu a dobru všech před stranickými zájmy a válkou.
- Modleme se, aby všichni, kdo jsou diskriminováni a pronásledováni kvůli svému náboženskému přesvědčení našli ve společnosti v níž žijí, uznání svých práv a důstojnosti, jež se rodí z vědomí, že jsme všichni bratři.
- Ty, jenž jsi našim zesnulým dával poznat svou vůli, dej ať tě nyní vidí tváří v tvář.

K: Věčný Bože, nakloň svůj sluch k prosbám této své rodiny a dej, ať a stává se živým evangeliem tvých podivuhodných činů. Skrze Krista našeho Pána. **L: Amen.**

© Centro Aletti - LIPA Edizioni

*Ježíš promluvil v synagóze:
 „Dnes se naplnilo toto Písmo, které jste
 právě slyšeli.“ Všichni mu přisvědčovali,
 divili se milým slovům z jeho úst a říkali:
 „Není to syn Josefův?“ ...
 Dále řekl: „Amen, pravím vám:
 Žádný prorok není vítáný ve svém domově.“*

DETAIL JEŽÍŠOVY TVÁŘE,
 mozaika římského Centro Aletti,
 kolej Montserrat,
 Barcelona, Španělsko
 2019.

*„Mnoho vdov bylo v izraelském
 národě za dnů Eliášových,
 kdy se nebe zavřelo
 na tři léta a šest měsíců
 a nastal velký hlad po celé zemi;
 ale k žádné z nich nebyl poslán Eliáš,
 jen k vdově do Sarepty v Sidónsku.“*

Mozaika římského Centro Aletti,
 kaple Nejsvětější Svátosti,
 chrám sv. Petra, apoštola,
 Gijon, Španělsko,
 2012.

„Maria obětjuje Krista, který je jejím tělem - protože ona dala Kristu tělo. Ale protože Kristus je Boží Syn, Maria jej obětjuje Bohu. Tato oběť syna, jejího a Božího, se nepodává jakoby Kristus byl něčím, co se obětjuje, ale Dítě Ježíš se tady "vrhá", napřahuje kupředu hlavičkou i nožkami. V rozpřažených rukách Dítěte se už zračí ukřižování. Již v této scéně v chrámu je čitelné napětí mezi rodiči a tím, co je Otce, nebo lépe mezi matkou, která Dítě obětjuje a Simeonem, který jej přijímá. K obětování dochází nad oltářem chrámu, který leží v ose kříže. Tělo Dítěte, které Maria tady v chrámu obětjuje, bude pak přineseno v oběť na kříži.

PŘEDSTAVENÍ V CHRÁMĚ: Mozaika římského Centro Aletti, Kapitulní sál katedrály Panny Marie Královny Almudeny, Madrid, Španělsko, 2006. Dole: kaple Redemptoris Mater, Apoštolského paláce ve Vatikánu, 1999.

FARNÍ INFORMÁTOR

5. NEDĚLE V MEZIDOBÍ – 6. ÚNORA 2022

Budu ti hrát, Hospodine, před anděly.

„ZAJEĎ NA HLUBINU!“... „PANE, ODEJDI ODE MĚ, JSEM ČLOVĚK HŘÍŠNÝ!“... „NEBOJ SE! OD NYNĚJŠKA BUDEŠ LOVIT LIDI.“
S P. Vlastimilem Vaňkem (*6.2.1958) na Genezaretském jezeře. *Peregrinatio ad Fontes Salutis*, Izrael, 26. února 2013.

MODLITBA VĚŘÍCÍCH

K: Bratři a sestry, vědomi si své hříšnosti, skloňme se před Otcem veškerého milosrdenství, uposlechněme výzvy jeho Syna, zajedme na hlubinu víry a pokorně prosme:

L: BOŽE NAŠEHO PÁNA JEŽÍŠE KRISTA, VYSLYŠ NÁS.

- Ty, jenž slovy svého Syna: „Zajeď na hlubinu“ vybízíš k důvěře v tvé milosrdenství a v tvou věrnost, dej ať Církev vedena papežem Františkem, stále znovu spouští sítě naděje.
- Ty, který jediný jsi svatý a celá země je plná tvé slávy: proměň svým Duchem smýšlení lidského pokolení, vykoupeného drahocennou krví tvého milovaného Syna.
- Modleme se za mír pro trpící ukrajinský národ, v nedávných dějinách sovětským Ruskem zdecimovaný hladem a nevýslovnými krutostmi, a naše modlitby, jež vznášíme k nebi, ať se dotknou smýšlení a srdcí odpovědných na zemi, aby dali přednost dialogu a dobru všech před stranickými zájmy a válkou.
- Modleme se za řeholnice a zasvěcené ženy; plni vděčnosti za jejich poslání a odvahu jim vyprošujme, aby i nadále nacházely nové odpovědi na výzvy naší doby.
- Modleme se, aby konání zimních olympijských her přispělo ke skutečnému rozvoji lidských práv v Číně.
- Ty, jenž jsi našim zemřelým dával účast na eucharistii, dej ať se zástupy serafů vyznávají tvou svatost u oltáře v nebeském Jeruzalémě.

K: Všemohoucí Bože, tys prvního z apoštolů naplnil úžasem, takže před tvým Synem vyznal: „Pane odejdi ode mne jsem člověk hříšný“; vyslyš i tyto naše prosby, abychom měli odvahu sestoupit k hlubinám tvé lásky. Skrze Krista našeho Pána. **L: Amen.**

LITURGICKÉ TEXTY 4. NEDĚLE V MEZIDOBÍ

1. ČTENÍ – JER 1,4-5.17-19

Čtení z knihy proroka Jeremiáše.

Za (krále) Jošijáha Hospodin mě oslovil: „Dříve než jsem tě utvořil v lůně, znal jsem tě; dříve než jsi vyšel z mateřského života, posvětil jsem tě, prorokem pro národy jsem tě ustanovil. Přepásej svá bedra, vstaň a mluv k nim vše, co ti přikážu. Nelekej se jich, abych tě nezbavil odvahy před nimi. Já totiž dnes udělám z tebe opevněné město, (železný sloup a) bronzovou zeď proti celé říši, proti judským králům a jejím knížatům, proti jejím kněžím i lidu země. Budou proti tobě bojovat, ale nepřemohou tě, neboť já budu s tebou – praví Hospodin – abych tě vysvobodil.“

ŽALM 71

K tobě se utíkám, Hospodine, – necht' nejsem zahanben navěky! – Ve své spravedlnosti mě vyprošť a vysvobod', – nakloň ke mně svůj sluch a zachraň mě! Bud' mi ochrannou skálou, pevností k mé záchraně, – neboť tys moje skála a tvrz. – Bože můj, vysvobod' mě z ruky bezbožného. Vždyť tys má naděje, Pane, – má důvěra od mého mládí, Hospodine! – V tobě jsem měl oporu od matčina lůna, – od klína mé matky byls mým ochráncem. Má ústa budou vyprávět o tvé spravedlnosti, – po celý den budu vyprávět o tvé pomoci. – Bože, učils mě od mého mládí, – až dosud hlásám tvé podivuhodné činy.

2. ČTENÍ – 1KOR 12,31-13,13

Čtení z prvního listu svatého apoštola Pavla Korint'ánům.

Bratři! Usilujte o dary lepší. A teď vám chci ukázat ještě mnohem vzácnější cestu. Kdybych mluvil jazyky lidskými i andělskými, ale neměl lásku, jsem jako znějící kov a cimbál zvučící. Kdybych měl dar prorokovat, rozuměl všem tajemstvím, ovládal všecko, co se může vědět, a víru měl v nejvyšší míře, takže bych hory přenášel, ale neměl lásku, nejsem nic. A kdybych rozdal všechno, co mám, a (pro druhého) do ohně skočil, ale neměl lásku, nic mi to neprospěje. Láska je shovívavá, láska je dobrosrdečná, nezávidí, láska se nevychloubá, nenadýmá, nedělá, co se nepatří, nemyslí jen a jen na sebe, nerozčiluje se, zapomíná, když jí někdo ublíží, má zármutek, když se dělá něco špatného, ale raduje se, když lidé žijí podle pravdy. (Láska) všecko omlouvá, všemu věří, nikdy nad ničím nezoufá, všecko vydrží. Láska nikdy nepřestává. Dar prorokování pomine, dar jazyků už nebude, dar poznání zanikne. Neboť kusé je všecko naše poznání, nedostatečné je naše prorokování. Ale až přijde to, co je dokonalé, zanikne to, co je částečné. Když jsem byl dítětem, mluvil jsem jako dítě, myslel jsem jako dítě, usuzoval jsem jako dítě. Když se však ze mě stal muž, všecko dětské jsem odložil. Nyní vidíme jen jako v zrcadle, nejasně, ale potom uvidíme tváří v tvář. Nyní poznávám věci jenom nedokonale, potom poznám dokonale, podobně, jak (Bůh) poznává mne. Nyní trvá víra, naděje a láska, tato trojice. Ale největší z nich je láska.

EVANGELIUM – LK 4,21-30

Slova svatého evangelia podle Lukáše.

Ježíš promluvil v synagóze: „Dnes se naplnilo toto Písmo, které jste právě slyšeli.“ Všichni mu přisvědčovali, divili se milým slovům z jeho úst a říkali: „Není to syn Josefův?“ Řekl jim: „Jistě mi připomenete přísloví: Lékaři, uzdrav sám sebe! Udělej i tady ve svém domově to, o čem jsme slyšeli, že se stalo v Kafarnau.“ Dále řekl: „Amen, pravím vám: Žádný prorok není vítáný ve svém domově. Říkám vám podle pravdy: Mnoho vdov bylo v izraelském národě za dnů Eliášových, kdy se nebe zavřelo na tři léta a šest měsíců a nastal velký hlad po celé zemi; ale k žádné z nich nebyl poslán Eliáš, jen k vdově do Sarepty v Sidónsku. A mnoho malomocných bylo v izraelském národě za proroka Elizea, ale nikdo z nich nebyl očištěn, jenom Náman ze Sýrie.“ Když to slyšeli, všichni v synagóze vzplanuli hněvem. Zvedli se, vyhnali ho ven z města a vedli až na sráz hory, na níž bylo vystavěno jejich město, aby ho srazili dolů. On však prošel jejich středem a ubíral se dál.

LITURGICKÉ TEXTY 5. NEDĚLE V MEZIDOBÍ

1. ČTENÍ – IZ 6,1-2A.3-8

Čtení z knihy proroka Izaiáše.

Toho roku, kdy zemřel král Uzijáh, viděl jsem sedět Pána na vysokém a vznešeném trůnu, lem jeho (roucha) naplňoval svatyni. Nad ním se vznášeli serafové. Jeden volal na druhého: "Svatý, svatý, svatý je Hospodin zástupů, celá země je plná jeho slávy." Čepy prahů se chvěly tímto voláním a dům se naplnil dýmem. Tu jsem zvolal: "Běda mně, je se mnou konec! Vždyť jsem člověk nečistých rtů, mezi lidem nečistých rtů bydlím, a krále, Hospodina zástupů, jsem viděl svýma očima!" Tu ke mně přiletěl jeden ze serafů, v ruce měl rozžhavený kámen, který vzal kleštěmi z oltáře. (Tím) se dotkl mých úst a řekl: "Hle, dotklo se to tvých úst, zmizela tvá vina, smyt je tvůj hřích!" Pak jsem slyšel hlas Páně, jak praví: "Koho mám poslat, kdo nám půjde?" Řekl jsem: "Zde jsem, mne pošli!"

ŽALM 138

Chci tě chválit, Hospodine, celým svým srdcem, – žes vyslyšel slova mých úst. – Budu ti hrát před anděly, – vrhnu se na tvář směrem k tvému svatému chrámu. Slavit budu tvé jméno – pro tvou dobrotu a věrnost. – Když jsem volal, vyslyšels mě, – v mé duši jsi rozhojnil sílu. Budou tě oslavovat, Hospodine, všichni králové země, – až uslyší slova tvých úst. – Budu opěvovat Hospodinovy cesty: – "Věru, veliká je Hospodinova sláva!" Zachraňuje mě tvá pravice. – Hospodin pro mě dokončí, co začal. – Hospodine, tvá dobrota trvá navěky, – dílo svých rukou neopouští!

2. ČTENÍ – 1KOR 15,1-11

Čtení z prvního listu svatého apoštola Pavla Korint'ánům.

Chci vám, bratři, vyložit radostnou zvěst, kterou jsem vám už hlásal. Vy jste ji přijali a jste v tom pevní. Ona vás vede ke spáse, když se jí držíte přesně tak, jak jsem vám to kázal; jinak jste uvěřili nadarmo. Vyučil jsem vás především v tom, co jsem sám přijal, že Kristus umřel ve shodě s Písmem za naše hříchy; že byl pohřben a že vstal z mrtvých třetího dne ve shodě s Písmem; že se ukázal Petrovi a potom Dvanácti. Pak se zjevil více než pěti stům bratří najednou – většina z nich dosud žije, někteří však už zesnuli. Potom se zjevil Jakubovi, pak všem apoštolům. A po všech jako poslední jsem ho uviděl i já, nedochůdče. Ano, já jsem nejmenší z apoštolů; nejsem ani hoden, abych byl nazýván apoštolem, protože jsem pronásledoval Boží církev. Ale Boží milostí jsem to, co jsem, a jeho milost, kterou mi udělil, nezůstala ležet ladem. Ano, pracoval jsem do únavy daleko více než všichni ostatní. Vlastně ne já, nýbrž Boží milost se mnou. Ale ať už já, nebo oni: tak to kážeme a tak jste v to uvěřili.

EVANGELIUM – LK 5,1-11

Slova svatého evangelia podle Lukáše.

Když Ježíš stál u Genezaretského jezera, lidé se na něho tlačili, aby slyšeli Boží slovo. Tu spatřil u břehu stát dvě lodě. Rybáři z nich vystoupili a prali sítě. Vstoupil na jednu z těch lodí, která patřila Šimonovi, a požádal ho, aby trochu odrazil od břehu. Posadil se a z lodi učil zástupy. Když přestal mluvit, řekl Šimonovi: "Zajed' na hlubinu a spust'te sítě k lovení!" Šimon mu odpověděl: "Mistře, celou noc jsme se lopotili, a nic jsme nechytili. Ale na tvé slovo spustím sítě." Když to udělali, zahrnuli veliké množství ryb, že se jim sítě téměř trhaly. Dali znamení společníkům v druhé lodi, aby jim přišli na pomoc, a ti přijeli. Naplnili obě lodě, až se potápěly. Když to Šimon Petr viděl, padl Ježíšovi k nohám a řekl: "Pane, odejdi ode mě: jsem člověk hříšný!" Zmocnil se ho totiž úžas – a také všech jeho společníků – nad tím lovem ryb, které chytily; stejně i Zebedeových synů Jakuba a Jana, kteří byli Šimonovými druhy. Ježíš řekl Šimonovi: "Neboj se! Od nynějška budeš lovit lidi." Přirazili s loďmi k zemi, nechali všeho a šli za ním.

UKRAJINA, ZEMĚ MUČEDNÍKŮ

*Memento 17 miliónů obětí hladomoru,
záměrně vyvolaného na Ukrajině
sovětským komunistickým režimem*

1932/33 - **90** – 2022

Pomník v centru Kyjeva znázorňující sv. Ondřeje, kněžnu Olgu, a sv. Cyrila a Metoděje (vytvořen r. 1911, restaurován r. 1996/

"Když přišla plnost času..."

Plnost času přichází od Boha, ale připravují ji lidé a ona přichází pro lidi a skrze ně. To platí pro 'plnost času' ve všeobecné ekonomii spásy, vždyť i ona má svou lidskou podmíněnost a své konkrétní dějiny. Také křesťanství na Rusi má své dějiny. Proces pokřesťanění jednotlivých národů a kmenů je velmi složitým jevem a vyžaduje mnoho času. Na území Rusi byl připravován úsilím konstantinopolské Církve v IX. století. Následně, v průběhu X. století začala křesťanská víra pronikat na toto území díky misionářům, kteří přicházeli z Byzance, ale také z nedalekých krajín, obývaných západními Slovany - kteří slavili liturgii ve slovanském jazyce podle obřadu, zavedeného

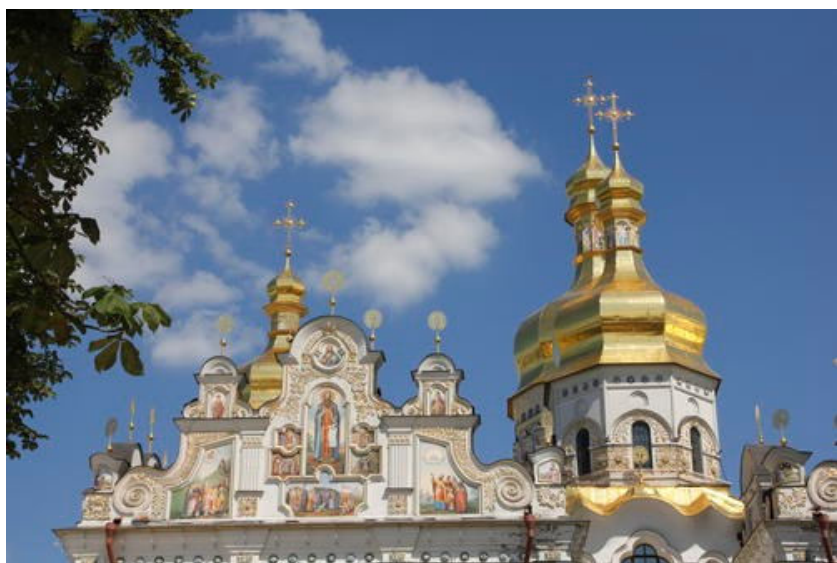
sv. Cyrilem a Metodějem - i ze zemí latinského Západu. Jak dokazuje starobylá Nestorova kronika (*Pověst' vremennych let*), existoval v Kyjevě už v roce 944 kostel zasvěcený proroku Eliášovi. Na tuto, již připravenou půdu, vstupuje kněžna Olga, která se kolem roku 955 nechává dobrovolně a veřejně pokřtít, a pak věrně zachovává své křestní závazky. Když v roce 957 navštívila Konstantinopol, měl ji patriarcha Proiectus pozdravit prorockými slovy: "Požehnaná jsi mezi ruskými ženami, neboť sis zamilovala světlo a zahnalas temnoty. Proto ti ruští synové budou žehnat po všechna pokolení". I když se Olze nepodařilo přivést ke křesťanství syna Svjatoslava, její duchovní dědictví převzal vnuk Vladimír, který v roce 988 přijímá křest z Konstantinopole a ke křesťanství přivádí i celou Rus, kdy její obyvatelé byli pokřtěni ve vodách Dněpru. Navíc Vladimír, jenž krátce nato ustanovil '*desátek*' na vybudování první katedrály (která se proto nazývala *Děsjatinnaja 'desátková'*), byl označován čestným titulem '*isapostolos*', rovný apoštolům. Vladimíra i ostatní nově pokřtěné uchvátila především krása liturgie a náboženského života cařihradské Církve. Proto rodící se ruská Církev převzala z Konstantinopole veškeré bohatství křesťanského východu i vše, co jí bylo vlastní na poli teologie, liturgie, spirituality, církevního života i umění.

Avšak byzantský ráz tohoto dědictví byl už od počátku převeden do *nové dimenze*: slovanský jazyk a kultura se staly novým prostředím toho, co doposud mělo svůj vlastní byzantský výraz v hlavním městě východního císařství a také na celém území, jež po staletí spojovalo. Boží slovo a jeho milost tak k východním Slovanům přišly ve formě, která jim byla z hlediska kulturního i geografického mnohem bližší. Když s poslušností víry přijali Slovo evangelia, snažili se jej současně vyjádřit ve vlastních formách myšlení a vlastním jazykem. Tím uskutečnili onu zvláštní 'slovanskou inkulturaci' evangelia a křesťanství, která je spjata s velkým dílem svatých Cyrila a Metoděje, kteří ve slovanské verzi přinesli křesťanství z Konstantinopole na Velkou Moravu, a díky jejich učedníkům také obyvatelům balkánského poloostrova. Tak sv. Vladimír i obyvatelé kyjevské Rusi přijali křesťanství z Konstantinopole - největšího křesťanského střediska Východu, a tím mladá Církev vstoupila do nesmírně bohatého prostředí byzantského dědictví. To se vzápětí stalo přístupným pro nepřeberné množství východních Slovanů a mohlo být snáze přejato, neboť jeho předávání bylo už od počátku usnadněno dílem dvou svatých soluňských bratří. Písmo svaté a liturgické knihy vzešly ze slovanských náboženských středisek, která přijala liturgický jazyk, jenž vytvořili.

Vladimír, díky své moudrosti a intuici, veden starostlivostí o dobro Církve i národa, přijal do liturgie staroslověnský jazyk místo řečtiny, a tak ji 'učinil účinným nástrojem pro přiblížení božských pravd těm, kdo tímto jazykem mluvili'. Svatí Cyril a Metoděj, přestože si byli vědomi kulturní i teologické nadřazenosti řeckého-byzantského dědictví, které přinášeli, měli pro dobro Slovanů odvahu použít k hlásání víry jiného jazyka i jiné kultury. Tak se staroslověnština stala při křtu Rusi významným nástrojem především pro hlásání evangelia, a následně pak pro jedinečný rozvoj budoucího kulturního jmění těchto národů, rozvoj, který se stal v mnoha oblastech bohatstvím života a kultury celého lidstva. S ohledem na věrnost historické pravdě, je však třeba naléhavě zdůraznit, že slovanským jazykem se podle pojetí dvou soluňských bratří - měl uvést na Rus styl života byzantské Církve, která ještě v té době byla v plném společenství s Římem. Tato tradice se pak rozvinula zcela originálním a zřejmě neopakovatelným způsobem na základě zdejší kultury a také díky kontaktům s blízkými západními národy. Už kněžna Olga žádala císaře Otu I. o biskupa 'který by jim ukázal cestu pravdy'.

Ten jí v roce 961 vyhověl a mnich Adalbert z Trevíru se odebral do Kyjeva, kde mu však přetrvávající pohanství zabránilo, aby konal své poslání (na zpáteční cestě se zastavil na Libici, kde upoutal pozornost tehdy mladičkého Vojtěcha). Kníže Vladimír si byl vědom této jednoty Církve a Evropy, a proto udržoval styky nejen s Konstantinopolí, ale také se Západem a Římem, jehož biskup byl uznáván jako ten, kdo předsedá společenství všeobecné Církve. Podle *Nikonovy kroniky* existovaly vztahy mezi Vladimírem a tehdejšími papeži: Janem XV. (který mu právě v roce jeho křtu - 988, poslal darem část ostatků sv. papeže Klementa, s jasným odkazem na misi sv. Cyrila a Metoděje, kteří tyto ostatky přinesli z Chersonu do Říma) a Silvestrem II. Bruno z Querfurtu (napsal životopis sv. Vojtěcha), poslaný samotným papežem Silvestrem II., aby kázal jako '*arcibiskup národů*', navštívil kolem r. 1007 Vladimíra, který byl nazýván králem Rusů. Později rovněž papež Řehoř VII. udělil královský titul kyjevským knížatům ve svém listě ze 17. dubna 1075, adresovaném 'Demetriovi (Isjaslavovi), králi Rusů a královně, jeho manželce', kteří poslali syna Jaropolka na pouť *ad limina apostolorum*, aby tím jejich království bylo svěřeno pod ochranu sv. Petra.

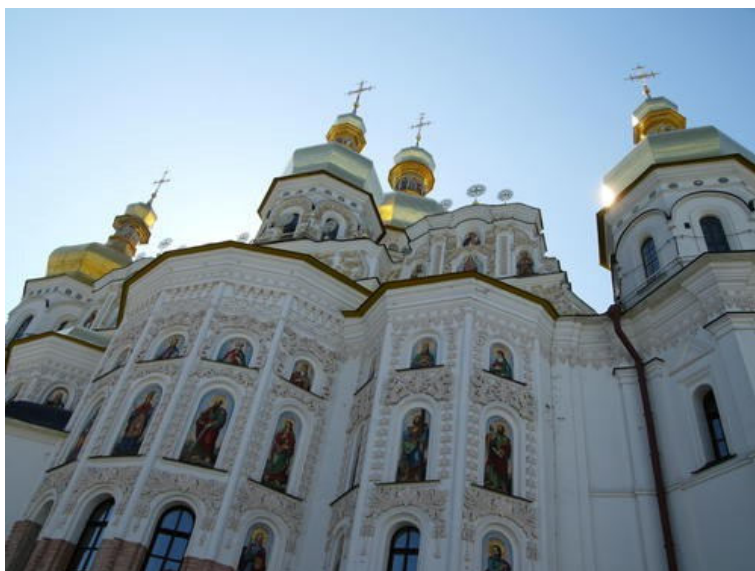
Tak se nesmírné území euroasijské stepi, na němž později vznikla Ukrajina, a které bylo vždy přirozeným místem prolínání, setkání a střetů mezi národy a migracemi, které kromě konfliktů a nesmiřitelných napětí, přinesli jako vklad svůj způsob života i kulturu. dostalo údělu stát se prostředníkem a setkáním protikladů.

Katedrála Boží Moudrosti v Kyjevě.

Podle starobylé legendy, kterou převzaly i první kroniky, měl při své plavbě po Dněpru, požehnat tomuto místu apoštol Ondřej a prorocky jej označit za velké středisko křesťanství: tím místem mělo být město Kyjev. Několik let nato byl císařem Trajánem deportován na Krym papež Klement (88-97). Už tehdy tam žilo asi 2000 křesťanů.

Ve středověku se na území dnešní Ukrajiny vytvořil v IX. století státní útvar známý pod názvem Rus či kyjevské vévodství, jemuž vládli skandinávští vojevůdci Variagové. Mimo současné Ukrajiny zabíral i území středního Ruska a Bílou Rus (dnešní Bělorusko). S úsilím o politické sjednocení rozptýlených a neklidných kmenů začal až kníže Vladimír (978-1015). Po přijetí křtu změnil radikálně svůj osobní životní styl i sociální vizi. Svatý Vladimír Veliký je proto uctíván jako

zakladatel církevního života.

V době jeho nástupce, syna Jaroslava Moudrého (1015-1054), se křesťanství byzantského ritu a slovanského jazyka rozšířilo na celé území, přičemž na křesťanských základech spočívalo zákonodárství i veřejný život. V Kyjevě byl založen slavný klášter Pečerskaja lávra, kde žili významní mniši sv. Antonín a sv. Theodozios. V Kyjevě nechal kníže Jaroslav rovněž vybudovat proslulý chrám božské Moudrosti a kolem roku 1039 uvítal metropolitu Kyjeva - Theopempteta, Řeka poslaného z Byzance. Protože však chtěl získat nezávislost, dal po jeho smrti (1050) zvolit prvního slovanského metropolitu, Hilariona.

V roce 1169 vtrhl do Kyjeva kníže Andrej Bogolubskij a po jeho vyplenění odtáhl zpátky na svá severní území. Tímto okamžikem však začal úpadek Kyjeva: středisky nové moci - moskevské či ruské, se stala Suzdal a poté Moskva.

V západní části dnešní Ukrajiny vzniklo Vladimírské (město) či Volyňské knížectví (988-1379), a knížectví Haliče či Galicie (1126-1371). Haličská knížata dosáhla v Konstantinopoli zřízení vlastní metropole, která trvala od r. 1303 až do r. 1347. Téhož docílil v roce 1371 i polský král Kazimír III., avšak po smrti metropolity Antonína (1401) už haličská metropole zůstala neobsazena. Kromě toho, v roce 1240 obsadila tatarská vojska Kyjev a vyplenila jej. Tím přišel o své postavení střediska východních Slovanů. V roce 1341 se král Kazimír III. zmocnil Galicie, zatímco Volyň a celé území na pravém břehu Dněpru až po Kyjev získali v témže XIV. století litevští panovníci. Od roku 1386 spojilo Polsko a Litva své dynastie v postavě litevského vévody, který se stal i polským králem. Tento svazek byl stvrzen i v roce 1569 Lublinskou smlouvou, na jejímž základě vznikl jediný polsko-litevský stát. To mělo závažné důsledky i pro dějiny kyjevské metropole. Její pravomoc se původně vztahovala na všechna území východních Slovanů. Po vyplenění Kyjeva však metropolita Maxim město opustil a v roce 1299 se přestěhoval na sever do Vladimíra na Kliazmě, přičemž si uchoval stejnou pravomoc i titul.

V roce 1308 poslal volyňský kníže Vladimír do Konstantinopole archimandritu Petra, aby pro svá území dosáhl zřízení vlastní metropole. Avšak Petr byl potvrzen jako metropolita Kyjeva. V roce 1235 opustil Vladimír a přestěhoval se do Moskvy.

V XV. století se účastnil Florentského koncilu poslední kyjevský metropolita řeckého původu, Izidor (1437-1458) a podepsal Brestskou unii (16. října 1596), kterou sice přijalo litevské vévodství na území Ukrajiny a Běloruska, ale striktně ji odmítla Moskva, která navíc Izidora uvěznila. Moskva se prohlásila za 'samostatnou', a v roce 1448 si nezávisle na Konstantinopoli zvolila vlastního metropolitu Jonáše. Nástupcem kyjevského metropolity a kardinála Izidora jmenoval v roce 1458 papež Kalist III., řecko-katolického mnicha Řehoře. Tento byl přijat polsko-litevskou stranou, avšak odmítnut moskevským knížectvím, jehož metropoliti přestali užívat titul 'kyjevský' a začali se nazývat 'Metropolity Moskvy a celého Ruska'. Tak se starodávná kyjevská metropole rozdělila na dvě části.

Území polského království a litevského vévodství, pod metropolitou Řehořem (1458-1472) uchovávalo společenství s římským papežem a tento statut zůstal neporušen i za jeho nástupce Misaila (1476-1480). Z několika mála dobových pramenů vyplývá, že ve druhé polovině XV. století se kyjevští metropolité snažili udržovat či obnovovat své spojení se Svatým Stolcem, aniž by přerušili styky s Konstantinopolí.

Po pádu Konstantinopole v roce 1453 začala upadat i kyjevská metropole a jako jediné východisko se na konci XVI. století ukázalo spojení s katolickou Církví. Krátce nato se kyjevská pravoslavná metropole dostala pod jurisdikci Moskvy (1686). Jakmile došlo k upevnění carské moci, začal útlak řecko-katolíků a v několika vlnách byli nuceni ke konverzi k 'pravoslaví' (1772, 1795, 1839, 1876). Ukrajinský pravoslavný klérus i laici byli znepokojeni úzkými svazky, které pojily ruskou pravoslavnou Církev s ruskými národními zájmy. Tehdy začalo hnutí 'ukrajinofilů', které se po ruské revoluci v roce 1917 změnilo na hnutí usilující o samostatnost ukrajinské pravoslavné Církve. Bylo však sovětskou mocí potlačeno.

V době Brestského synodu byla celá Ukrajina součástí polsko-litevského království a západní Ukrajina takovou zůstala. Při zachování kulturní a náboženské nezávislosti ukrajinského národa zaujímal Církev vůdčí úlohu. Když se západní Ukrajina dostala pod rakouské panství, Habsburkové podporovali a chránili řecko-katolickou hierarchii. Na počátku XX. století stál v čele řecko-katolické Církve v Galícii metropolita Andrej Šeptyckyj (1901-1944). Byl duchovním vůdcem v období dvou světových válek a sedmi změn politických režimů, mezi něž patří nacistický a komunistický. Jeho neúnavná pastorační služba, obrana lidských práv, i jeho charitativní a ekumenické úsilí, přispěly k tomu, že ve společnosti západní Ukrajiny se Církev stala vlivnou institucí.

XX. století však bylo v dějinách Ukrajiny jednou velkou tragédií, údobím teroru a násilí, které vážně postihlo náboženský život. Odhady říkají, že tento teror dvacátého století si vyžádal na Ukrajině sedmáct miliónů obětí. Byla to především komunistická ideologie, která vedla otevřený boj proti náboženství. Církevní budovy byly zničeny, spáleny anebo jinak zprofanovány. Pravoslavní i katolíci kněží a věřící byli postříleni nebo uvězněni a deportováni do sibiřských gulagů. Církevní komunity byly pronásledovány a přinuceny žít v podzemí. Řecká-katolická Církev byla zrušena v roce 1946 v Galícii a v roce 1949 v Zakarpatí. Latinská Církev přežívala jen v mizivém počtu komunit a byla pod přísnou státní kontrolou.

Poté, co selhal pokus přimět katolické biskupy, aby přešli k pravoslaví, a tak byli přinuceni zřít se spojení s římským papežem, svolali sovětské představitelé shromáždění pouhých 216 kněží pod pohrůzkou použití zbraní, a to v době, kdy řecko-katolická hierarchie byla ve vězení či v podzemí. 9.-10. března se v katedrále sv. Jiří konal tzv. 'Lvovský synod', a při této příležitosti byla odvolána Brestská unie, čili synod, na němž vstoupila řecko-katolická Církev do společenství s římskou Církví. Poté byla řecko-katolická Církev násilně 'sloučena' s ruskou pravoslavnou Církví.

Po pádu komunistického Sovětského svazu se v roce 1991 mohli křesťané vrátit ke svobodnému životu, i když hluboce raněni krvavým pronásledováním, které si vyžádalo nesmírné množství mučedníků a nevýslovné utrpení.

POUŤ DO ZEMĚ MUČEDNÍKŮ

Jan Pavel II. na Ukrajině, Kyjev, 23. 6. 2001

Chléb a sůl. Tímto prostým, lidovým znamením začala pouť Jana Pavla II. do země, prosycené dosud živou krví mučedníků. Hned poté, co vstoupil na kyjevskou půdu, políbil ukrajinskou zemi a podle prastarého zvyku Slovanů požehnal chléb a sůl. Jak nevidět v tomto chlebě symbol Eucharistie, skutečné přítomnosti Krista, pro jehož jméno zde byli křesťané ve XX. století 'vědecky' mučeni? A jak nespátřovat ve znamení soli onen evangelijní obraz 'soli země', křesťanské víry, která dává chuť, naději a smysl životu světa a staví se i těm nejkrutějším pronásledováním?

'Předkládáme našim hostům chléb a sůl, abychom jim vyjádřili svou radost, že je můžeme přijmout', vysvětlují obyvatelé Ukrajiny typické gesto na uvítanou. Dnes jejich slova dýchají hlubokou radostí i úžasem: mohou nabídnout chléb a sůl papeži. Konečně je Petrův nástupce zde, na návrší Kyjeva, kde podle tradice kázal jeho bratr, apoštol sv. Ondřej. Petr je tady v postavě prvního slovanského papeže. Stejně jako jeho předchůdci - bl. Jan XXIII. stále uchovával nad pracovním stolem mapu sovětských gulagů, kterou vyznačil 10. února 1963 řecko-katolický kardinál Slypij - Jan Pavel II. si už dlouho přál vykonat tuto pouť, aby utvrdil ve víře katolickou komunitu, která prošla krutými pronásledováními ze strany komunistů právě proto, že byla katolická, totiž - spojená s Petrem.

To, co ještě včera bylo nemyslitelné, je dnes na dosah ruky. Papež je v Kyjevě, v centru někdejšího sovětského impéria. Před deseti lety (1991) získala Ukrajina nezávislost, a bez krveprolití se odtrhla od Moskvy. Dnes tady, v Kyjevě, je ve vší své osvobozující síle zřejmý evropský smysl poslání Jana Pavla II., který sám naznačil v Hnězdně, 3. června 1979, jako základ svého pontifikátu, a v němž nadále pokračoval s neochvějnou nadějí. V Hnězdně se představil jako "první slovanský papež v dějinách Církve". Tehdy řekl: "Snad právě proto si jej Kristus zvolil, snad právě proto jej vedl Duch svatý, aby do společenství Církve vnesl chápání slov a jazyků, které dosud zněly jako cizí k uchu navyklému na románské, germánské, anglosaské a keltské přízvuky... Nechce snad Kristus a nedisponuje k tomu Duch svatý, aby tento polský papež, slovanský papež, právě nyní ukázal na duchovní jednotu křesťanské Evropy?"

Tato slova pronesl Jan Pavel II. v roce 1979 - deset let před pádem Berlínské zdi - v Hnězdně, kolébce polského křesťanství. A dnes se nacházíme v Kyjevě, kolébce křesťanství tohoto území, na místě křtu dávné Rusi, k němuž došlo v roce 988. Už let do Kyjeva byl 'připomínkou' svědků víry XX. století: přes Chorvatsko, Maďarsko směřovalo letadlo s Janem Pavlem II. na Ukrajinu skrze 'bránu', jejímiž pilíři jsou Rumunsko a Slovensko.

Uvítací ceremoniál se odehrál na mezinárodním letišti 'Boryspil' v Kyjevě. Letadlo, jež odstartovalo s římského letiště Fiumicino něco před devátou přistálo ve 12.15h (11.15h středo-evr. času). Pod schody letadla jej očekával ukrajinský prezident Leonid Kučma. Po políbení ukrajinské země, kterou Svatému Otci podaly v ošatce dvě děti, a symbolickém požehnání chleba a soli, neseném třemi dětmi, se Jan Pavel II. srdečně objal s kardinálem Lubomyrem Husarem, lvovským ukrajinským arcibiskupem a kardinálem Marianem Jaworskim, lvovským latinským arcibiskupem. Po papežské a ukrajinské hymně byly

vypáleny slavnostní salvy z kanónů. Nato pronesl uvítací řeč ukrajinský prezident. V podvečer (v 18h) pak byla na programu zdvořilostní návštěva u prezidenta v prezidentském paláci 'Maryinskyi', který se nachází v centru města. Tady po setkání s prezidentem, budou shromážděni představitelé světa politiky, kultury, vědy a hospodářství. Na letišti tedy Svatý Otec pronesl svůj první projev, který všichni obyvatelé Ukrajiny očekávali s velkým napětím. Celou návštěvu přenášela přímým přenosem národní televize a počet představitelů masmédií nemá obdoby. Lidé velmi pozorně naslouchali slovům Jana Pavla II.:

"Україна, відважний та стійкий свідок приєднання до цінностей віри, зразок величі багатостраждальної Батьківщини, історія засвідчує особливого покликання бути межею та дверима між Сходом і Заходом"

"Dlouho jsem očekával tuto návštěvu a vroucně jsem se modlil, aby se mohla uskutečnit. Konečně, s hlubokým pohnutím a radostí, jsem mohl políbit tuto milovanou ukrajinskou zemi. Děkuji Bohu za dar, který mi dnes dopřál. Dějiny uchovávají jména dvou římských papežů, kteří v dávné minulosti dospěli až na tato místa: sv. Klementa I., na konci prvního století a svatého Martina I., v polovině sedmého století. Byli deportováni na Ukrajinu, kde zemřeli jako mučedníci. Avšak jejich dnešní nástupce přichází mezi vás v atmosféře slavnostního přijetí s touhou stát se poutníkem ke slavným kyjevským chrámům, jež jsou kolébkou křesťanské kultury celého evropského východu. Přicházím mezi vás, drazí ukrajinští občané, jako přítel vašeho vznešeného národa. Přicházím jako bratr ve víře, abych objal tolik křesťanů, kteří uprostřed nejtvrdějších strádání vytrvali ve věrné oddanosti Kristu. Přicházím, veden láskou, abych všem dětem této země, Ukrajincům všech kulturních a náboženských příslušností, vyjádřil své uznání a své srdečné přátelství. Zdravím tě, *Ukrajino, odvážný a neochvějný svědku oddanosti hodnotám víry*. Kolik jsi vytrpěla, když jsi v těžkých chvílích volala po svobodě k jejímu vyznávání!

V paměti se mi vybavují slova apoštola sv. Ondřeje, který podle tradice říkal, že na kyjevských pahorcích vidí vzcházet Boží slávu. K tomu pak došlo za mnoho staletí, díky křtu knížete Vladimíra a jeho lidu. Avšak vize, kterou měl apoštol Ondřej se nevztahuje pouze na vaši minulost; ale promítá se i do budoucnosti země. Očima srdce se mi vskutku jeví, že vidím, jak se v této požehnané zemi šíří nové světlo: ono světlo, které vyvěrá z obnoveného potvrzení volby, učiněné v dávném roce 988, kdy byl zde přijat Kristus jako "Cesta, Pravda a Život" (srv. Jan 14,6).

Jak nesmírná byla tíha utrpení, kterou jste museli snášet v uplynulých letech! Ale dnes jednáte s nadšením a reorganizujete se, hledající světlo a útěchu ve své slavné minulosti. Vaším záměrem je pokračovat odvážně v úsilí šíření evangelia, které je pro každou lidskou bytost světlem pravdy a lásky. Odvahu! Je to záměr, který vás ctí, a Pán jistě nezůstane pozadu se svou milostí, abyste jej mohli dovést k završení. Jako poutník míru a bratrství, doufám, že budu přijat i těmi, kdo i přesto, že nepatří do katolické Církve, mají srdce otevřené pro dialog a spolupráci. Chci je ujistit, že jsem nepřišel s úmyslem proselytizmu, ale abych vydal svědectví o Kristu společně se všemi křesťany všech Církví a církevních

společensví, a vyzval všechny syny a dcery této ušlechtilé země, aby obrátili svůj pohled k Tomu, který dal svůj život pro spásu světa....

Svět se rychle mění: to, co ještě včera bylo nemyslitelné, se dnes zdá být na dosah ruky. Kristus nás všechny vybízí, abychom v srdci oživilí vnímavost bratrské lásky....

Můj pozdrav se konečně obrací ke všem ostatním občanům Ukrajiny. Drazí Ukrajinci, i přes rozdílnost náboženské a kulturní příslušnosti, je tu prvek, který vás všechny spojuje: je to sdílení týchž historických událostí, nadějí i zklamání, jež sebou přinesly.

Ukrajinský lid zakusil v průběhu staletí tvrdé a kruté zkoušky. Jak nevzpomenout, zůstaneme-li v rozmezí právě skončeného století, na rány dvou světových válek, opakované pohromy, strašné přírodní katastrofy, na velmi smutné události, které za sebou zanechaly milióny mrtvých? Zvláště pak pod tlakem totalitních režimů, jakými byly komunismus a nacismus, národu hrozilo nebezpečí, že ztratí svou vlastní národní, kulturní a náboženskou identitu; když viděl, jak je vyhlazována jeho intelektuální elita, která je ochráncem občanského a náboženského dědictví národa. Jako poslední to byl radioaktivní výbuch v Černobyli, se svými dramatickými a nelítostnými dopady na prostředí a na životy tolika lidských bytostí. Ale právě tehdy začala rozhodná obnova. Ona apokalyptická událost, jež přinutila vaši zemi, aby se vzdala nukleárních zbraní, přivedla rovněž občany k energickému probuzení a přiměla je, aby se vydali cestou odvážné obnovy.

Je obtížné vyložit pouze lidským úsilím epochální proměny dvou uplynulých desetiletí. Ale ať už jim dáme jakékoli vysvětlení, je jisté, že z těchto zkušeností vzešla nová naděje. Je důležité nezklamati očekávání, která dosud pulzují v srdcích tolika lidí, především mladých. Za přispění všech je nyní naléhavě třeba v ukrajinských městech i na venkově prohlubovat rozkvět nového, opravdového humanizmu. Je to sen, který vyjádřil v proslulém výroku váš velký básník Taras Ševčenko: "... nepřátelé už nebudou, ale bude tu syn, matka, lid na zemi!"

Všechny vás objímám, milovaní Ukrajinci, od Doněcku po Lvov, od Charkivu po Oděsu a Simferopol! Ve slově Ukrajina je odkaz na **rozsáhlost vaší vlasti**, která svými **dějiny dosvědčuje zvláštní povolání hranice a brány mezi Východem a Západem**. V průběhu staletí byla tato země jedinečnou křižovatkou rozličných kultur, místem setkání duchovního bohatství Východu a Západu.

Na Ukrajině je zřejmé evropské povolání, zvýrazněné rovněž křesťanskými kořeny vaší kultury. Je mým přáním, aby tyto kořeny dokázaly upevnit vaši národní jednotu, a tak zajistit reformám, které provádíte životní mízu pravých a společně sdílených hodnot. Kéž by tato země mohla pokračovat ve svém vznešeném poslání, s hrdostí, kterou vyjádřil básník, jehož jsme uvedli před chvílí, když napsal: "Na světě není jiná Ukrajina, není jiný Dněpr". Lide, jenž přebýváš v této zemi, nikdy na to nezapomeň!...

Z letiště se Svatý Otec odebral autem směrem do středu města. Před branami Kyjeva byli umístěny tři velké portréty Jana Pavla II. Během cesty, dlouhé kolem 40 km vykonal Svatý Otec významnou zastávku v řeckokatolickém kostele sv. Mikuláše. Sem byla v uplynulých dnech přinesena velmi uctívaná ikona Zarvanické Madony, která se uchovává v jedné z nejoblíbenějších řeckokatolických svatyň a je cílem neustálých lidových poutí. Před posvátnou ikonou svěřil papež, v jehož znaku čteme 'Totus tuus' (Celý tvůj) svou pouť na Ukrajinu Matce Boží.

Тобі, Мати Божа і Мати Церкви віддаю у руки мою апостольську подорож в Україну

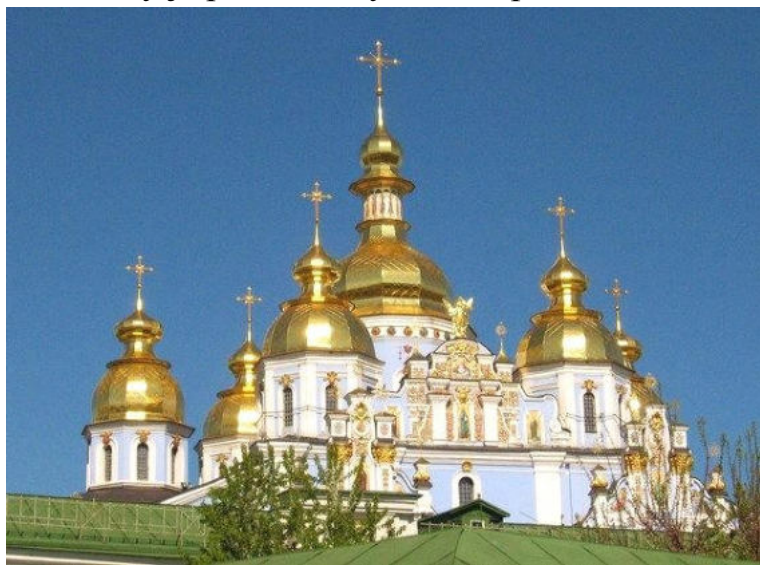
Ó, blahoslavená Panno Maria, Zarvanická Madono,
vzdávám ti díky za dar, že se nacházím na Kyjevské Rusi,
z níž se na celé území rozšířilo světlo evangelia.

Před tvou zázračnou ikonou,
která se uchovává v tomto kostele sv. Mikuláše,

**Tobě, Matko Boží a Matko Církve,
svěřuji svou apoštolskou cestu na Ukrajinu.**

Svatá Matko Boží, rozprostři svůj mateřský plášť
na všechny křesťany i na všechny muže a ženy
dobré vůle, kteří žijí v tomto národě.

Ved' je k tvému Synu Ježíši,
který je pro všechny cestou, pravdou a životem.

Řeckokatolický kostel sv. Mikuláše, rotunda postavená v roce 1810 architektem Melenským v parku, zvaném 'Askoldův hrob' (Askoldova Mohyla), se nachází na místě dávné nekropole, kde byli podle tradice zavražděni v IX. století (pravděpodobně v r. 882) poslední pohanská knížata kyjevské dynastie: právě Askold a jeho bratr Dir. Od XII. století zde byl 'Pustynno-Mykilskyj' klášter, vybudovaný k počtě sv. Mikuláše, světce, který je na tomto

území velmi ctěn. V roce 1935 byl kostel zabrán komunisty, zrekonstruován a přizpůsoben různému použití dle sovětské 'zásady' razie a zvůle. Kopule byla stržena, protože až příliš připomínala... kostel! Starodávný hřbitov, který se rozkládal kolem kostela, zlikvidovaly bagry. V roce 1982 byla v rotundě otevřena pobočka Muzea kyjevských dějin. Až v roce 1988, u příležitosti milénia pokřesťanění Kyjevské Rusi, byl kostel zrestaurován do své původní podoby a navrácen jeho legitimním vlastníkům. V současnosti je provizorní katedrálou řecko-katolického exarchy Kyjeva-Vyšhorodu. Pozemek na novou katedrálu byl již zakoupen a v pondělí, 25. června na závěr Božské liturgie požehná papež Jan Pavel II. základní kámen.

Kolem kostela jsou dřevěné kříže a pamětní kámen, připomínající životy mladých Ukrajinců, kteří v roce 1918 bojovali proti bolševikům. Kousek dál je na kmeni stromu moderní obraz sv. Mikuláše a pod ním dřevěná nástěnka s 'farními zprávami': nic zvláštního, řekli bychom, ale v podstatě až nedávno bylo dovoleno zveřejňovat církevní aktivity. Na nástěnce vyniká plakát s Janem Pavlem II., a v pozadí právě kostel sv. Mikuláše. Stařenka, kterou bychom asi nazvali 'stálou' návštěvnicí bohoslužeb nespouští

ani na okamžik oči z papeže. Zůstává nehybně stát několik kroků od Svatého Otce. Vyznává: "Připadá mi to jako sen, že mohu vidět papeže tady, v kostele, jehož úklid mám na starosti, a kam bylo po tolik let zakázáno vůbec vstoupit". Hovoří, a oči má upřeny na vzácného, tak očekávaného hosta. A dodává: "Je to okamžik, pro který stojí za to žít. Chci si jej uchovat hluboce vrytý do paměti, aby mi byl zvláštní vzpomínkou v těžkých chvílích". Je to prostá lidová moudrost, vytríbená v letech komunistického pronásledování. Z návrší "Askoldova hrobu" se otvírá úchvatné panoráma tohoto města "sta zlatých bání", rozprostírajícího se na sedmi pahorcích, podobně jako věčný Řím.

Svatý Otec se pak odebral do prezidentského paláce, nazývaného také palác carů, který stojí ve čtvrti Tigli, která je politickým srdcem Kyjeva. Byl postaven v roce 1752 italským architektem Rastrellim, který se proslavil mnoha stavbami v San Peterburgu, jako např. Zimním palácem.

Ještě než vešel do prezidentského paláce se Svatý Otec zastavil v modlitbě před památníkem neznámého vojína, jenž se nachází v horní části Parku slávy na břehu Dněpru. Je to prakticky obelisk vysoký 27m před nímž neustále plápolá oheň. Památník je věnován obětem všech konfliktů, ale zvláště 6 miliónům Ukrajinců, kteří padli za II. světové války. Jan Pavel II. - po uvítání ministrem zahraničí - poklekl a setrval v usebrané modlitbě před památníkem, k němuž pak kardinál Sodano, st. sekretář, doprovázený dvěma vojáky položil květinový věnec. Se 17 milióny zabitých a nesmírným počtem obětí fyzického a psychického násilí, bylo XX. století pro Ukrajinu až příliš dlouhou epochou. Její epilog, totiž pád komunistického totalitarizmu, znamenal počátek nové éry. Těžké, ale konečně nové.

Po zdvořilostní návštěvě u prezidenta se Svatý Otec setkal v prezidentském paláci s představiteli světa politiky, kultury, vědy a podnikání. Při této příležitosti pronesl projev, v němž mj. řekl:

Я прибув до вас, щоб поклонитись святиням вашої історії та разом із вами просити у Бога заступництва для вашого майбуття

... Přišel jsem k vám jako poutník pokoje, veden jedinou touhou: vydat svědectví, že Kristus je 'Cesta, Pravda a Život' (Jan 14, 6). **Přišel jsem, abych vzdal hold svatyním vašich dějin a spojil se s vámi, abych svolával Boží ochranu na vaši budoucnost.** S radostí zdravím tebe, město Kyjeve, které se prostíráš na středním toku řeky Dněpru, kolébko dávných Slovanů a ukrajinské kultury, hluboce prodchnuté křesťanským kvasem. Na půdě tvé země, která je křižovatkou mezi Západem a Východem, se setkaly dvě velké křesťanské tradice - byzantská a latinská, přičemž oběma se zde dostalo přívětivého přijetí. V průběhu staletí mezi nimi nescházela napětí, která oběma přinesla ničivé kontrasty. Dnes se však rýsuje cesta pohotovosti k vzájemnému odpuštění. Je třeba překonat bariéry a nedůvěru, aby bylo možné společně budovat harmonickou a pokojnou zemi, čerpajíc stejně jako v minulosti, z průzračných pramenů společné křesťanské víry.

Ano! Bylo to křesťanství, jež inspirovalo, drazí Ukrajinci, vaše největší osobnosti kultury a umění, a hojně zavlažovalo morální, duchovní a sociální kořeny vaší vlasti. Jsem rád, že zde mohu připomenout, co napsal váš spoluobčan, filozof Hryhorij Skovoroda: "Všechno pomíjí, ale je to pouze láska, která nakonec zůstává. Všechno pomíjí, kromě

Boha a lásky". Pouze člověk hluboce prodchnutý křesťanským duchem mohl mít podobné smýšlení. V jeho slovech lze rozpoznat ozvěnu prvního Janova listu: "Bůh je láska; kdo zůstává v lásce, zůstává v Bohu a Bůh zůstává v něm" (4,16).

Slovo evangelia zapustilo v celé Evropě hluboké kořeny a přineslo v průběhu staletí úžasné plody civilizace, kultury a svatosti. Rozhodnutí národů tohoto kontinentu však bohužel vždy neodpovídala hodnotám jednotlivých křesťanských tradic, a proto byly dějiny poznamenány velmi smutnými událostmi zvůle, ničení a bojů.

Staří lidé vaší vlasti s nostalgií vzpomínají na dobu, kdy byla Ukrajina nezávislá. Po tomto velmi krátkém období následovala krutá léta sovětské diktatury a velmi tíživá bída na počátku třicátých let, kdy vaše země, 'obilnice Evropy', nedokázala nasytit ani vlastní syny, kteří po miliónech umírali. A jak zapomenout na zástupy vašich spoluobčanů, kteří zahynuli během války proti nacistické invazi v letech 1941 až 1945? Bohužel osvobození od nacizmu nebylo současně osvobozením od komunistického režimu, který pokračoval v pošlapávání těch nejzákladnějších lidských práv, když deportoval nesmírné množství občanů, věznil disidenty, pronásledoval věřící a dokonce se pokoušel vymazat ze svědomí národa i samotnou ideu svobody a nezávislosti. Naštěstí, velká proměna roku 1989 konečně Ukrajině dovolila znovu nabytí svobody a plné svrchovanosti.

Váš národ dosáhl tohoto vytouženého cíle pokojným a nekrvavým způsobem, a dnes s houževnatostí pracuje na odvážném díle sociální a duchovní obnovy. Mezinárodní společenství nemůže, než ocenit úspěchy, kterých bylo dosaženo v upevnění míru a ve vyřešení územních napětí, s ohledem na místní specifika...

Jako Pastýř katolické Církve upřímně oceňuji skutečnost, že v preambuli ukrajinské ústavy se občanům připomíná "odpovědnost před Bohem". Jistě byl tímto pohledem veden i váš Hryhorij Skovoroda, když vybízel své současníky, aby si jako prvotní úsilí stále kladli "chápaní člověka", a hledali pro něj vhodné cesty, aby dokázal opustit slepé uličky neústupnosti a nenávisti.

Hodnoty evangelia, které jsou součástí vaší národní identity, vám pomohou budovat společnost otevřenou a solidární, v níž každý bude moci nabídnout svůj specifický přínos ke společnému dobru, a současně z ní čerpat odpovídající podporu, aby dokázal co nejlépe rozvinout své vlohy.

To je výzva, se kterou se obracím zvláště k mladým, aby, kráčeje ve šlépějích těch, kdo obětovali život pro vysoké lidské, občanské a náboženské ideály, dokázali toto dědictví civilizace uchovat nedotčené.

"Nedovolte mocným, aby zničili člověka", to napsal Volodymyr Monomach (+1125) ve svém *Poučení dětem*. Jsou to slova, která si i dnes uchovávají svou plnou platnost.

Ve XX. století zničily totalitní režimy celé generace, protože podkopaly tři pilíře na kterých spočívá každá skutečně lidská civilizace: *uznání božské autority*, z níž vyvěrají nezvratitelné morální orientace života (srv. *Ex 20,1-8*); *respektování důstojnosti osoby*, stvořené k Božímu obrazu a podobenství (srv. *Gen 1,26-27*); *povinnost vykonávat moc ve službě každému členu společnosti bez výjimky*, počínaje těmi nejslabšími a bezbrannými.

Popření Boha nečinilo člověka svobodnějším. Spíše jej vystavilo rozličným formám otroctví, když povolání politické moci snížilo na úroveň brutální a utiskující síly.

Lidé politiky! Nezapomeňte na tuto přísnou lekci dějin. Vaším úkolem je sloužit národu, zajištěním pokoje a rovnosti práv pro všechny. Odolávejte pokušení zneužívání moci k

osobním či skupinovým zájmům. Mějte vždy na srdci úděl chudých a všemi legitimními prostředky usilujte o to, aby každý mohl mít přístup k spravedlivému blahobytu.

Lidé kultury! Máte za sebou významné dějiny. Mám na mysli především kyjevského pravoslavného arcibiskupa, metropolitu Petra Mohyly, který v roce 1632 založil tuto kyjevskou akademii, která zůstává majákem humanistické a křesťanské kultury. Od vás se očekává uplatňování kritického a tvůrčího myšlení ve všech oblastech poznání, spojujíc kulturní dědictví minulosti s požadavky doby moderní, a to tak, aby se přispívalo ke skutečnému lidskému pokroku ve znamení civilizace lásky. V tomto kontextu si vroucně přeji, aby se výuce náboženských věd dostalo uznání, které jí náleží, a to i ze strany občanských představitelů.

Zvláště pak pro vás, *lidé oddaní vědeckému bádání*, platí jako stále napomenutí strašlivá sociální, ekonomická a ekologická katastrofa Černobyli! Schopnosti techniky musí být spojovány s neměnnými etickými hodnotami, aby tak bylo zajištěno oprávněné respektování člověka a jeho nedotknutelné důstojnosti.

Podnikatelé a ekonomičtí činitelé nové Ukrajiny! Budoucnost země závisí i na vás. Váš odvážný přínos, neustále inspirovaný hodnotami kompetence a čestnosti, přispěje k povznesení národní ekonomiky, a tak znovu vrátí důvěru těm, kdo jsou v pokušení opustit svou vlast, aby hledali práci jinde. Mějte při svém konání stále na paměti společné dobro a oprávněné nároky všech lidí. Hleďte na člověka a ne na zisk, jako na cíl každé ekonomie, respektující lidskou důstojnost. Jednejte vždy v souladu s právem, které je zárukou spravedlnosti...

Lidstvo vstoupilo do třetího milénia a na obzoru se rýsují nové scénáře. Probíhá globální proces rozvoje, poznamenaný rychlými a radikálními proměnami. Každý je povolán, aby s odvahou a důvěrou přispěl svým vlastním příspěvkem. Katolická Církev je po boku každého člověka dobré vůle, aby podporovala jeho snahy ve službě dobru.

Pokud jde o mě, nepřestanu vás provázet modlitbou, aby Bůh chránil vás, vaše rodiny, vaše záměry i očekávání všeho ukrajinského lidu, na nějž svolávám hojnost požehnání Všemohoucího".

Na pódiu, nesoucím oltář, na kterém Jan Pavel II. slavil 24. června 2001 eucharistii, spočívala i veškerá tíha utrpení a naděje. Tady spolu se Svatým Otcem koncelebrovali pastýři Církve, která trpěla nevýslovná pronásledování kvůli tomu, že byla "jedna, svatá, katolická a apoštolská". Tito kněží vystupují v průvodu na pódium - latinští i řecko-katoličtí, a ukazují tak bohatství své jednoty. Kráčí mezi nimi i mladý farář kostela sv. Mikuláše v Kyjevě, nádherného chrámu, který však má farní komunita doposud k dispozici pouze na dvě

hodiny denně, neboť nemovitost patří jedné hudební organizaci. Je zde i bosý karmelitán z poutní svatyně Berdyčiv. Přinesl sem velmi uctíváný obraz Matky Boží. Ve skutečnosti se jedná o kopii, která byla zhotovena teprve nedávno, protože originál komunisté zrekvírovali a umístili do muzea ateizmu jako 'znamení pověry'. Někdo z věřících jej zřejmě odnesl a schoval, aby tak předešel další potupě a profanování. Bohužel, neznámý věřící už asi zemřel a proto nikdo neví, kam obraz schoval. Ikona Matky Boží Berdyčivské byla umístěna za oltář a z tohoto místa jakoby prohlížela onen zástup více než 150.000 věřících, kteří se tu shromáždili i přes zimu a déšť. Ještě před deseti lety bylo slavení eucharistie zakázáno a krutě trestáno. Dnes se znovu vrací, aby se opět stala součástí dějin Ukrajiny. Eucharistie nikdy nepřestala psát dějiny tohoto křesťanského lidu, protože se slavila tajně po domech a na nejrůznějších místech. Nyní se už deset let může slavit veřejně, bez obav ze zatčení a věznění. Ona tajná slavení však zůstávají dědictvím nevýslovné hodnoty před Bohem. Dnes se předkládají Petrovi. Symbolicky tak učinila jedna matka, která přinesla v obětním průvodu - ručně opisovanou modlitební knížku, kterou vytvořila rodina za komunistického pronásledování. Kdyby tato rodina byla při tomto "zločinu" odhalena, jejím dalším stanovištěm by se stal sibiřský gulag. Na dnešní den připadá podle římského kalendáře slavnost narození sv. Jana Křtitele. Proto papež ukázal v homilii křesťanům této země Jana Křtitele, zvaného předchůdcem, jako na mocný a pokorný vzor.

"Ти, Києве, будь "світлом України"! З тебе вирушили євангелізатори, які протягом сторіч були "Йоанами Христителями" народів, які заселявали ціх земель"

"...Boží lide, který na ukrajinské zemi věříš, doufáš a miluješ znovu s radostí zakoušej radost z daru evangelia, kteréš přijal právě před tisíci lety! Dnes pohleď na Jana Křtitele, jenž je trvalým vzorem věrnosti Bohu a jeho zákonu. On připravoval cestu Kristu svědectvím slova i života. Napodobuj ho s pokornou a důvěrnou velkorysostí.

Svatý Jan Křtitel je především vzorem víry. Aby mohl lépe naslouchat Slovu jediného Pána svého života, opouští všechno a po vzoru velkého proroka Eliáše se uchyluje na poušť, odkud dává zaznít výzvě k přípravě cest Pánu (srv. Mt 3,3ss). Je vzorem pokory, vždyť těm, kdo v něm vidí nejen proroka, ale dokonce Mesiáše, odpovídá: "Já nejsem ten, za koho mě pokládáte! Hle, za mnou přichází někdo mocnější, než jsem já. Jemu nejsem hoden ani zout opánky!" (Skt 13,25). Je vzorem důslednosti a odvahy v obraně pravdy, pro niž byl ochoten sám zaplatit vězněním i smrtí. Ukrajinská zemi, potřísněná krví mučedníků, díky za příklad věrnosti evangeliu, který jsi poskytla křesťanům všech koutů světa! Tolik tvých synů a dcer kráčelo v naprosté věrnosti Kristu: mnohé z nich vedla důslednost ve víře až k oběti nejvyšší.

Jejich svědectví je pro křesťany třetího tisíciletí příkladem a pobídkou. Ve škole Kristově, ve šlépějích sv. Jana Křtitele, svatých a mučedníků této země, mějte i vy, drazí bratři a sestry, odvalu stavět na první místo duchovní hodnoty.

Vy, drazí mladí lidé, buďte silní a svobodní! Nenechte se chlácholit klamnými vidinami laciného štěstí. Sledujte Kristovu cestu: Zajisté, je náročný, ale může vám dát zakusit plný smysl života a pokoj srdce.

Vy, drazí rodiče, připravujte před vašimi dětmi cestu Pánu. Vychovávejte je s láskou a dejte jim průkazný příklad důslednosti v zásadách, kterým učíte. A vy, kdo máte výchovnou a společenskou odpovědnost, uvědomte si, že jste stále vázáni integrálně rozvíjet lidskou osobu, pěstovat v mládeži hluboký smysl pro spravedlnost a solidaritu s nejslabšími. Každý z vás, ať je 'světlem národů' (Iz 49,6).

'Světlem Ukrajiny' jsi ty, město Kyjeve. Z tebe vyšli hlasatelé evangelia, kteří byli v průběhu staletí 'Jany Křtiteli' národů, jež obývaly tato území. Kolik z nich pro své svědectví pravdě trpělo jako Jan Křtitel a svou krví se stali semenem nových křesťanů. Ať v nových generacích nescházejí mužové a ženy nezlomné povahy těchto slavných předků!

Je-li ze světa odstraněno vědomí Boha, nezůstává v něm už nic, co by bylo vpravdě lidské. Bez pohledu k nebi člověk ztrácí horizont svého pozemského putování. A dojde-li k tomu, pak důsledky jsou strašlivé. Křesťané a všichni lidé dobré vůle mají za úkol vydávat svědectví o tom, že svět nemůže být zbaven Boha. Tady na Ukrajině, kde krutý pokus vymazat Boha dosáhl tak šílených a krvavých rozměrů, že se to jeví až neskutečné, je nyní naléhavě zapotřebí, aby všichni křesťané vydávali společně svědectví pravým hodnotám, pro něž stojí za to žít, a které jsou pro budoucnost národa nezbytné. To zdůraznil Svätý Otec při setkání s ukrajinskými katolickými biskupy, s nimiž se setkal 24. června dopoledne na Apoštolské nunciatuře.

"Перед вами відкривається важливий період, від якого залежить "якість" присутності Церкви на українській землі в наступному тисячоріччі"

"...Radost dnešního setkání se ještě zintenzivní v následujících dnech, kdy se společně zúčastníme slavnostní beatifikace některých vašich spolubratřích, kteří vykonávali biskupskou službu v nesmírně náročných podmínkách. Vzdáme jim hold naší vděčnosti za to, že svou obětí uchovali neporušené dědictví víry mezi věřícími svých Církví. Tím, že je povýším ke cti oltáře, chci rozšířit naši vděčnou vzpomínku i na ostatní pastýře, kteří draze zaplatili za svou věrnost Kristu a za rozhodnutí zůstat spojeni s Petrovým nástupcem.

Jak mezi nimi nevzpomenout Božího služebníka, metropolitu Ondřeje Šeptyckého? Můj ctěný předchůdce, papež Pius XII. o něm prohlásil, že jeho vznešený život byl zlomen 'ani ne tak pokročilým věkem, jako spíše utrpením jeho duše pastýře, raněného spolu se svěřeným stádcem' /AAS XLIV (1955), str. 877/. Společně s ním vzpomínám na kardinála Josyfa Slipyje, prvního rektora řecko-katolické teologické akademie ve Lvově, která byla nedávno znovu úspěšně otevřena. Tento hrdinný vyznavač víry prožíval osmnáct let tvrdost věznění. I mezi námi jsou ještě kněží a biskupové, kteří zakusili žalář a pronásledování. Zatímco vás, nejmilejší bratři, s dojetím objímám, vzdávám díky Bohu za vaše věrné svědectví. Povzbuzuje mě, abych se stále větší oddaností konal svou službu všeobecné Církvi. Přejímám jako svá slova, která jste zvyklí opakovat v liturgii sv. Jana Chryzostoma: 'Dejme sebe sami jeden druhému, a celou naši existenci Kristu, našemu

Bohu! Taková je lekce mučedníků A tuto lekci se musíme naučit žít i my, pastýři stáde, které nám Bůh svěřil.... **Otevírá se před vámi významné období, na němž bude záviset 'kvalita' přítomnosti Církve na Ukrajině v příštím miléniu...**"

Opravdové úsilí katolíků o ekumenizmus a mezináboženský dialog na Ukrajině bylo tématem tolik očekávaného setkání Jana Pavla II. s představiteli Panukrajinské rady Církvi a náboženských organizací, v neděli 24. června odpoledne v sále Kyjevské filharmonie.

"Тепер перед вами стоять невідкладні завдання соціальної та моральної перебудови Країни"

"...Vaše existence i vaše každodenní práce dokazují konkrétním způsobem, že náboženský faktor je podstatnou součástí osobní identity každého člověka, ať už náleží k jakékoli rase, národu či kultuře. Náboženství, je-li praktikováno s pokorným a upřímným srdcem, přináší specifický a nanahraditelný příspěvek k rozvíjení spravedlivější a bratrštější společnosti. Jak by stát, který chce být skutečně demokratickým, mohl opomíjet plné respektování náboženské svobody svých občanů? Není pravé demokracie tam, kde je pošlapávána jedna ze základních svobod člověka. Také Ukrajina zakusila dlouhé a bolestné období diktatur, ničivé důsledky ateistického útlaku, jenž deptá člověka a podrobuje ho otrockému režimu. **Nyní před vámi stojí naléhavá výzva k sociální a morální obnově národa.** Svou aktivitou jste povoláni přinášet zásadní příspěvek k tomuto dílu obnovy společnosti, a tak ukázat, že jedině v prostředí respektování náboženské svobody lze vybudovat společnost plně lidskou."

Na závěr setkání pak Svatý Otec odjel otevřeným vozem vzdát poctu obětem sovětských represí od třicátých let do roku 1944. Jan Pavel II. vstoupil do lesa, zvaného Bykivnya na periferii Kyjeva. Tady bylo povražděno více než sto tisíc lidí. Setkání s touto krutou realitou smrti se hluboce vrývá do srdce, kráčeje po lesní pěšince, kterou po stranách obklopují kříže všeho druhu a všech velikostí. Na mnoha stromech visí malé kartičky, chráněné před deštěm plastickým obalem, a na nich je ručně napsáno jméno člověka, který zde byl pravděpodobně zastřelen. Po dvou kilometrech přicházíme k památníku stalinského masakru.

Je to velký kříž. Papež zaspíval Salve Regina a pak se modlil Requiem aeternam. Velké množství lidí, mezi nimi všichni žijící příbuzní těch, kdo zde byli zmasakrováni sovětskými komunisty, pronášeli se slzami v očích spolu se Svatým Otcem slova vroucí modlitby. Tento pomník uprostřed lesa, kde byli bezostyšně stříleni lidé, připomíná, k čemu dochází, jestliže se chce ze světa vykořenit vědomí Boha. Kráčeje lesní stezkou, při pohledu na tisíce křížů, ze srdce se dere krutá otázka: Proč? Jak mohlo dojít k takové hrůze? V této zoufalé bolestné tísní - tváří v tvář tak nepochopitelným zvěrstvům a masakrům - se člověku vkrádá pokušení popřít Boží existenci. A přece, Bůh byl tady, v tomto lese, po boku každé z oněch 100.000 lidských bytostí, které Stalin rozkázal postřílet.

/dokončení příště/

Blahoslavení ukrajinští řeckokatolíci vyprávějí velké dějiny svatosti

OTEC ZYNOVIJ KOVALYK: UKŘÍŽOVÁN KOMUNISTY NA ZEĎ LVOVSKÉ VĚZNICE

Předvoj německého vojska přinutil 29. června 1941 sověty, aby spěšně opustili Lvov a uprchli. Němci otevřeli brány žalářů, aby osvobodili uvězněné. Ve vyhlášené věznici "Brygidky" našli hromady mrtvol, na jejichž tělech byly evidentní stopy krutých mučení. Mnoho přímých svědků vypráví, že viděli nějakého kněze, ukřižovaného na zdi věznice. Tím knězem byl otec Zynovij Kovalyk, řeholník, redemptorista. Bylo mu 38 let a zatčen byl teprve před šesti měsíci. Svědectví jsou přesná, co do popisu a šokující ve své podstatě. Existuje sice dokument sovětské KGB - co do věrohodnosti velmi nejistý, který potvrzuje, že řeholník ve věznici sice zemřel, ale že byl zastřelen. Tedy zlikvidován způsobem... mírnějším! Je zcela jisté, že komunisté zavraždili otce Zynovije ve vězení, ať už zvolili jakýkoli způsob. Nicméně, slova těch, kdo dosvědčují, že jej v onom žaláři viděli ukřižovaného 'jako Ježíše', zní strašlivě. Existují svědectví vězňů, kteří přežili a lidí, kteří poté, co se otevřeli brány věznic - vběhli do věznic s nadějí, že se snad znovu shledají se svými přáteli, které pohltit onen potupný režim.

Otec Zynovij se narodil 18. srpna 1903 v chudé rolnické rodině v Ivačiv Horisnyj, vesnici ternopilské oblasti. Ještě předtím, než se stal řeholníkem, vyučoval na základní škole. Vstoupil do kongregace redemptoristů a 28. srpna 1926 složil věčné sliby. Byl poslán do Belgie, aby tam dokončil svá teologická a filozofická studia. Po návratu na Ukrajinu byl 9. srpna 1932 vysvěcen na kněze. Měsíc nato slavil Božskou liturgii ve své rodné vesnici. Při té příležitosti napsal: "*Ó Ježíši, přijmi mne s obětí tvého Těla a tvé Krve. Přijmi tuto mou oběť pro tvou svatou Církev, pro kongregaci a pro vlast. Žehnej mým*

rodičům, přátelům a všem drahým... Ó Maria, drahá Matko, chraň mé kněžství. A vy, moji drazí, když uvidíte tento obrázek, vzpomeňte na okamžik na toho, jehož Bůh učinil hodným být jeho knězem, modlete se za něho a on na vás bude denně pamatovat při Nejsvětější liturgii".

Po skončení studií v roce 1932 se odebral do Volyně, aby pracoval mezi pravoslavnými s úmyslem vytvořit bratrský dialog v pravdě a lásce, který by přispěl k jednotě křesťanů. Mladý kněz měl obzvlášť veselou povahu. Jeho spolubratři si vzpomínají na jeho radostného ducha, kterým dokázal povzbudit všechny. Byl považován za nepřekonatelného kazatele lidových misí. Svou prostou a účinnou řečí doslova uchvacoval všechny, kdo mu naslouchali. Už od dětství měl hlubokou úctu k Panně Marii. Se zvláštním západem slavil všechny mariánské svátky. Z Volyně se pak přestěhoval do města Stanislaviv (dnešní Ivano-Frankivsk) a společně s otcí Porodkem a Antonyšinem konal apoštolskou práci po mnoha vesnicích eparchie. Těsně před sovětskou okupací se přestěhoval do Lvova a nějaký čas zde pobýval v domě redemptoristů sv. Klementa na Zyblykevčské ulici. Otec Zynovij měl zvláštní talent pro ekonomii. Proto mu metropolita Šeptyckyj často svěřoval úkoly tohoto druhu. Ale i přesto, že vykonával toto delikátní poslání, nikdy neustával ve své kněžské službě. Každou neděli, a to i za bolševické okupace, pokračoval v hlásání Božího slova, jak uvádí jeho kongregace. Velmi intenzívním polem jeho apoštolátu byla zpovědnice. Stále se na něj obracelo množství lidí, kteří hledali útěchu a duchovní vedení. Dokázal najít správnou cestu, jak porozumět každému, a jistě tomu napomáhala i jeho otevřená povaha.

Jakmile byl v roce 1939 Lvov obsazen sovětskými vojsky, zabrala policie první patro konventu, kde bydlel. On se však nedal zastrašit. Jeden ze svědků těch dnů vzpomíná, že jeho homílie byly dojemné svou ryzostí. Avšak sovětský komunistický režim nemohl tolerovat, aby nějaký řeholník otevřeně odhaloval jejich lži. Už samo přiznání se ke kněžství bylo tehdy velmi nebezpečné, a mluvit veřejně a jasně proti ateistickému režimu se podle komunistů rovnalo 'vypovězení války'. Mnoha lidem, kteří mu doporučovali, aby byl opatrný, protože jinak riskuje věznění, kněz odpovídal: "Bude-li to Boží vůle, s radostí přijmu i smrt, ale jako kazatel se nikdy nebudu přizpůsobovat, abych sešel z cesty pravdy. Prostí lidé nepotřebují vysokou teologii, potřebují však pravdu o životě - pravdu o životě tady na zemi i o skutečnostech po smrti". Poslední veřejný projev měl v Ternopil, kam jej představení poslali, aby kázal o slavnosti Nanebevzetí Panny Marie v roce 1940. Homílii naslouchalo více než 10.000 lidí. Téhož dne se konalo slavnostní procesí, které vyvrcholilo žehnáním 'misijního kříže'.

V noci z 20. na 21. prosince 1940, kolem 22 hodiny, zabušili agenti policie na dveře konventu, který byl ve skutečnosti o patro výš, než jejich úřední místnosti. Více-provinciál, otec De Vocht, svědek zatčení vypráví: "Otevřel jsem dveře a hned se dovnitř vrátila horda asi deseti policistů, kteří prošli temnou chodbou, a křičeli na mě, abych rozsvítil světlo. Protože z mého pokoje se linulo trochu světla, jali mě a odvěkli do mého pokoje... Nutili mě, abych jim uvedl seznam všech přítomných spolubratří... V té chvíli jsem si u všech nemohl vzpomenout na příjmení... Šéf policistů nařídil, abych mu vydal oficiální seznam všech obyvatelů domu... Všichni policisté tedy šli spolu se mnou hledat tento seznam k otci ekonomovi... U každého pokoje jsem se musel zastavit a říci, kdo v něm bydlí. Jakmile před pokojem otce Kovalyky uslyšel důstojník jméno, pochopil, že našel svou oběť. Silně bušil na dveře, aby probudil chudáka otce. I on, hned jak otevřel, pochopil situaci: byl bledý, ale hned se vzpamatoval. Šéf policie mu přikázal, aby se

oblekl, posadil se za psací stůl začal klást otázky a psát protokol, zatímco zbývající dva policisté všechno prohledávali, aby našli aspoň nějaký kompromitující předmět. Položili na stůl staré pasy, které našli ve skříňce, potom dokumenty o pravosti několika relikvií, osvědčení o kněžském svěcení, atd. Ironický úsměv policistů vzbudila i jakási medaile, kterou našli ve stole. Zvláštní zájem šéfa policie vzbudil sešit, do kterého si otec psal homílie, které pronesl během novény k Neposkvrněnému Početí Panny Marie. Tyto věci, spolu s protokolem, - který podepsal otec Zynovij i já, - jak mi řekl šéf policistů, se týkají shody pasů. Byla to fráze, kterou v podobných případech policie často používala. Šéf vysvětloval, že na hranici chytili člověka, který chtěl utéct s pasem na jméno Zynovij Kovalyk. Proto si chtěli ověřit, zda otec Kovalyk nemá s tímto mužem něco společného. Později skoro řval, když mi říkal, že dával pozor, aby neprovokoval lidi, a to se pak nestalo příčinou náboženského pronásledování, protože by to mohlo znamenat věznění". Otec Zynovij však byl odveden. Když opouštěl konvent, žádal představeného o požehnání a rozhřešení, a pak nastoupil do policejního vozu. Snahy redemptoristů získat aspoň nějaké zprávy o spolubratrovi, byly marné. Řeholníci potvrzují, že komunisté odpovídali se zjevným vztekem a jejich informace byli evidentně lživé. Až v dubnu 1941 vyšlo najevo, k čemu ve věznici 'Brygidky' skutečně došlo...

Podle svědectví spoluvězňů, kterým se podařilo uniknout masakru, otec Zynovij nikdy ve své kněžské činnosti nepřestal. Jeden z vězňů dosvědčuje, že byl s knězem na stejné cele až do 17. června, tj, do dne, kdy byl odeslán do jiného vězení. V cele č. 71, o rozměrech 4,20x3,5m se tísnilo 32 lidí. Mezi nimi kněz. Samozřejmě tu nebylo místo pro židli či postel. Den co den vedl společnou modlitbou zatčených: modlívali se také společně růženec. Ale v duchu se otec Zynovskij modlil pořád. Neustále konal katecheze a vysluhoval svátostí smíření. Své spoluvězně dokázal podepřít i vyprávěním veselých historek, a tak pomáhal šířit naději v srdcích lidí, kteří žili v nevypověditelných podmínkách. Během vazby, která trvala šest měsíců byl osmadvacetkrát vyslýchán a při jedné příležitosti byl surově zbit. Potom, jednoho dne, který s přesností asi nikdy neurčíme, byl koncem června 1941 zavražděn. Bylo mu 38 let.

BISKUP THEODOR ROMŽA:

"ZEMŘÍT PRO KRISTA ZNAMENÁ ŽÍT NAVĚKY"

Mladý biskup, zavražděný v 36 letech. Theodor Romža, apoštolský administrátor v Mukačevu, je jedním z velkého zástupu svědků víry, kteří v krvavém dvacátém století zaplatili za svou věrnost Kristu a Církvi životem, a stali se obětí zrudných ideologií, které se snažili násilnými a záludnými metodami vykořenit víru z dějin Evropy. Scénou těchto dramatických událostí se stal onen lem

Ukrajiny, nazývaný 'karpatská'. Toto území patřilo až do roku 1918 rakousko-uherské monarchii. Poté se stalo součástí československé federace až do roku 1944, kdy i ono skončilo v područí Stalina. Pro řecko-katolickou Církev v Zakarpatské Ukrajině to znamenalo nevýslovná pronásledování a v roce 1949 byla oficiálně zakázána. Mladý biskup Romža tehdy prožíval velmi dramatické období. Krátce před příchodem Rudé armády napsal: "*Hranice mezi Užhorodem a Sovětským svazem jsou od sebe vzdáleny pouze šedesát kilometrů.. Ať se stane, co se má stát. Mým záměrem je konat apoštolskou práci právě mezi nimi. Nemám nejmenší pomyšlení na útěk... Na druhé straně, nebylo by žádným neštěstím, kdyby mne zabili. Zemřít pro Krista znamená žít navěky*".

Když Rudá armáda dorazila do Užhorodu, poctil biskupa zdvořilostní návštěvou velící důstojník, 'ujistil' ho o budoucnosti a dokonce ho pozval, aby pronesl řeč při oslavě výročí ruské revoluce. Text biskupovy promluvy byl samozřejmě velmi prozíravý: děkoval Pánu Bohu za konec války a doporučoval lidem, aby se modlili za pevný a trvalý mír. Sovětští komunisté však spokojeni nebyli, proto nechali v novinách otisknout zfalšovanou verzi biskupovy řeči. Ta se pak stala signálem k začátku systematického pronásledování. Kostely byly obsazeny a předány pravoslavným. Kněží uvěznění. Po biskupu Romžovi se žádalo prohlášení loajality s režimem. Odmítl. Proto byl pozván generály Petrovem a Mechlisem, aby se zodpovídal ze svého počínání. Mechlis, který představoval sovětskou moc, na něj řval, že nadešel čas odloučit se od papeže. Romža však pronesl své jasné - 'ne!' Byly vydány dva zákony: jeden o svobodě změnit náboženství bez jakýchkoli formalit a druhý o zabavení farních majetků katolíků. Romža se snažil zabránit tomu, aby se situace zvrhla, ale protože viděl, že je mu stále více znemožňováno třeba jen mluvit s kněžími, vydal se v prostém koňském povoze na generální pastorační vizitaci, která trvala něco přes měsíc. Situace nebyla snadná. Sovětští komunisté se snažili přesvědčit některé kněze, aby se z vlastní vůle nechali jmenovat biskupy s tím, že budou spolupracovat. Avšak dostalo se jim pouze pohrdavého odmítnutí. 29. června 1945 byla karpatská Ukrajina připojena k Ukrajině sovětské. Situace se velmi přiosvěřila. Ale čím víc doléhalo jeho režimu, tím víc biskup Romža kladl důraz na své pastorační misie. Kapka, kterou přetekl kalich, byla slavnost Nanebevzetí Panny Marie v Mukačevu, které se zúčastnilo 83.000 poutníků. Pouze 3.000 z nich tvořili pravoslavní, zatímco zbývajících 80.000 byli katolíci. To už bylo příliš a sověti to nemínili tolerovat: rozhodli, že na biskupa nastraží léčku, až se bude vracet z jedné pastorační návštěvy.

Vyprávění o jeho zavraždění jako by čerpalo námět z těch nejkrutějších hororů. 27. října 1947 se biskup vracel z Lavky, kde světil kostel. Byli s ním dva kněží a dva klerici. Po cestě, mezi Cerevicy a Ivanovcy se na ně vyřítilo obrněné vozidlo plné vojáků a policistů a v plné rychlosti narazilo do vozu s evidentním záměrem jej zcela zničit, a tak se postarat, aby biskup zahynul při 'nehodě'. Při srážce byli na místě zabiti koně a povoz se roztříštil na tisíce kousků. Ale Romža a jeho společníci neměli ani šrám. Tehdy se vojáci, ozbrojeni železnými tyčemi, snažili dokonat své dílo: mlátili je až do bezvědomí, a když viděli, že nedýchají, domnívali se, že jsou mrtví. Navíc byli vyrušeni, proto spěšně odjeli. Kolemjdoucí jim rychle přispěchali na pomoc a ve vážném stavu je přepravili do nemocnice v Mukačevu. Za nějakou dobu byli kněží a klerici propuštěni. V nemocnici zůstával jen biskup Romža, jehož zranění byla závažnější. Postupem času se však i jeho zdravotní stav zlepšil. Avšak dvě zdravotní sestry - baziliánky, které mu posluhovaly, byly znenadání odvolány a nahrazeny zdravotní sestrou, 'důvěrníci' režimu. Tato 1. listopadu 1947 biskupa Romžu otráвила plynem. Umíral šeptajíc: "Ó Ježíši..."

V krátké době nezůstalo z ukrajinské Církve skoro vůbec nic. Pět diecézí, deset biskupů, 3.500 kněží, 1.000 řeholnic, 500 seminaristů, dále pak školy, tiskoviny, vydavatelství - to vše zmizelo. Čtyři milióny věřících byly bez pastýřů.

Theodor Romža žil 36 let intenzivní misie. Narodil se 14. února 1911 ve Velkém Buchyvu na Zakarpatské Ukrajině za Rakouska-Uherska. Prožíval všechna složitá údobí své vlasti. Narodil se v Maďarsku, stal se československým občanem a zemřel za sovětského režimu. Za svého života byl asi pětkrát svědkem, jak se mění název jeho vlasti. Studoval na gymnáziu v Hustu (1922-1930) a pak byl poslán do Říma do Papežské koleje Rakouska-Uherska, a studoval na papežské Gregoriánské univerzitě. 7. září 1934 se přesunul na 'Russicum' a pokračoval ve studiích na Gregoriánské univerzitě. O vánocích 1936 byl v bazilice Santa Maria Maggiore vysvěcen na kněze. V papežské koleji Raouska-Uherska prakticky 'vystřídal' Aloizije Stepinače, dalšího pronásledovaného pastýře a mučedníka (srv. *Tady dějiny nemlčely*, příloha Farního Informátora 2. neděle v mezidobí, 17. ledna 1999). Stepinac přišel do Říma v roce 1924, na kněze byl vysvěcen 26. října 1930 a první mši svatou slavil o slavnosti Všech svatých právě u Santa Maria Maggiore. Po dokončení studií, v červenci 1931 se Stepinac vrátil do Chorvatska. Také Theodor Romža se po skončení studií vrátil domů, ale věřil, že se do Říma vrátí, aby své vědomosti ještě prohloubil. V roce 1937 byl jako voják v Praze, protože Mukačevská eparchie patřila pod československý stát. Po práci v několika farnostech v Zakarpatí, byl jmenován spirituálem semináře a profesorem filozofie. 24. září 1944 pak přijal biskupské svěcení v užhorodské katedrále z rukou apoštolského administrátora Miklose Dudase. Spolu s ním přijali biskupské svěcení i latinský biskup Janos Seffler ze Sat Mar (Rumunsko) a košický biskup Istvan Madaras. Od této chvíle začalo jeho biskupské poslání. Uprostřed tragédie II. světové války a sovětského komunizmu.

BISKUP JOSAFAT KOCYLOVSKIJ:

"VĚRNÝ

AŽ DO POSLEDNÍHO ÚDERU SRDCE"

"V případě mého zatčení a deportace vás upřímně prosím, abyste oznámili Svatému Otci, že k jeho nohám skládám dar své věrnosti a mé absolutní úcty až do posledního úderu svého srdce, a synovsky prosím o jeho Otcovské požehnání". Tato slova psal papeži Piu XII. v roce 1946 baziliánský biskup z Peremyšle, Josafat Kocylovskij. Byl si vědom, že pro katolickou Církev nastává bolestná Křížova cesta.

Josafat Kocylovskij se narodil 3. března 1876 v obci Pakošivka v kraji Sianok v dnešním Polsku. Na křtu dostal jméno Josyf. V roce 1895 se zapsal na lvovskou právnickou fakultu a v roce 1898 studia přerušil a dal se na vojenskou dráhu. Ve Vídni studoval na

důstojnické škole se zaměřením na artilerii. Avšak další 'překvapivé' rozhodnutí, bylo rozhodnutím pro kněžství. V roce 1901 vstoupil do ruténské koleje v Římě a studoval filozofii a teologii na papežské univerzitě 'Angelicum'. Na kněze byl vysvěcen 6. října 1907. Po návratu do vlasti přednášel dogmatickou teologii v semináři ve Stanislaviv (Ivano-Frankovsk). 2. října 1911 vstoupil k baziliánům sv. Josafata a po noviciátu v klášteře Krekhiv, nedaleko Lvova, přijal jméno Josafat. Po složení prvních slibů vyučoval teologii v klášteře sv. Honofria. Následně pak ve Lvově konal pro věřící lidové misie a duchovní cvičení pro kněze, řeholníky a řeholnice. Během první světové války byl jmenován rektorem semináře v Kroměříži na Moravě pro 75 studentů-uprchlíků z různých diecézí Galicie, kteří utekli před sovětskými vojsky.

V roce 1916 zemřel biskup v Peremyšli a Benedikt XV. jmenoval otce Josafata novým biskupem. Biskupské svěcení přijal 23. září 1917 v katedrále sv. Jana Křtitele v Peremyšli z rukou metropolitě Šeptyckého a za přítomnosti řecko-katolických a latinských biskupů a jednoho biskupa arménského. Prvním krokem nového biskupa bylo obnovení života diecéze, těžce zkoušené během světové války. V roce 1918 založil společnost 'Diecézní pomoci' a zcela se zaměřil na obrodu duchovního života. Až do roku 1937 prakticky neustále navštěvuje všechny farnosti. Zvláštní pozornost věnoval vzdělávání kněží. Vysvětil přes 400 nových kněží a za svého pomocného biskupa a rektora semináře si zvolil otce Lakotu, který byl rovněž beatifikován papežem Janem Pavlem II., 27. června 2001. Úsilí o podporu náboženského života kongregací kráčelo ruku v ruce s rozvojem apoštolátu laiků. Staral se o organizování mládežnických skupin a v roce 1931 založil Katolickou akci.

V září 1939 byla diecéze rozdělena na dvě části: jedna pod sovětskou okupací, druhá pod nacistickou. Biskup přebýval v té, kterou okupovali Rusové a onu nacistickou svěřil biskupu Lakotovi. Vstup sovětských vojsk znamenal začátek pronásledování. Biskup tvrdě reagoval na každou hrozbu a jednou sovětského bolševického funkcionáře dokonce důrazně vykázal. Pozvedl svůj hlas pokaždé, když sovětští komunisté bránili ve vyznávání křesťanské víry. Bylo zabito nejméně dvacet kněží. Ale už během tříleté nacistické okupace (1941-43) bylo 25 kněží zatčeno a dva z nich zastřeleni. Dvakrát vyslyšelo biskupa Gestapo a mělo jej pod dohledem.

Koncem července 1944 se do Peremyšle vrátila sovětská vojska. Jakmile sověti pochopili, že řecko-katolíci se nestali poslušným nástrojem režimu, a že se od Říma nikdy neodloučí, začali s pronásledováním. V září 1945 byl biskup zatčen poprvé. Propuštěn byl až v únoru 1946, ale jeho zdravotní stav byl vězením těžce podlomen. Situace se ještě přitížila, když bylo 11. února 1946 vydáno nařízení o deportaci Ukrajinců sídlících v Polsku. 26. července byl zatčen ve svém paláci podruhé.

Dlouhou dobu byl podroben výslechu a mučení, pak musel nastoupit do kamionu a vezli jej nejprve do Lvova a pak do Kyjeva. Tady se ho snažili přimět, aby přestoupil k pravoslaví. On však s opovržením odmítl. Ve vězení onemocněl zápallem plic, ale i přesto byl poslán do koncentračního tábora Čapajka nedaleko Kyjeva. V tomto lágru zemřel ve věku 71 let, 17. listopadu 1947. v posledních dnech života mu na cele pomáhal jeho spoluvězeň, pravoslavný biskup, který žádal některé řeholnice, rovněž pravoslavné, aby mu pomohly postarat se i o řecko-katolického biskupa Josafata. Nejvýmluvnější je ekumenizmus mučedníků.

Surově zavražděna v 25 letech, protože chránila Eucharistii

*Vyznání římského novináře G. Matteiho: "Marija, stojím tady, před průčelím, kde tě zabili. Dotýkám se zdi městského domu a bojím se vstoupit na místo, kde tě smrtelně zranili. Bylo ti pětadvacet. I atmosféra je zde "relikvií" a "svědkem" barbarské vraždy. Bylo to 29. září 1982, v den matčiných narozenin. Zabili tě, protože nechtěla odevzdat komunistickým agentům tašku s liturgickými předměty. Raději ses nechala brutálně zavraždit, než bys odevzdala to, co sloužilo knězi ke slavení eucharistie. Marija, jsem zde v centru Lvova před číslem popisným 22 na Turgeněvově ulici. Není tu pamětní deska, nejsou tu květiny, které by tě připomínaly. Avšak obyvatelé Lvova vědí, co se zde událo. Není tu památník, ale je zde "mnohem víc", co žádná lidská moc, jakkoli krutá a zatvrzelá nebude moci nikdy vymazat, a kterou žádná policie nikdy nedokáže sevřít v poutech. To "něco mnohem větší" se nazývá Láska s velkým 'L', jak jsi to ráda opakovala, ukazujíc rukou k nebi. "Marija, byla jsi živou součástí Církve mučedníků, jež dokázala čelit zuřivému a krvežíznivému ateistickému pronásledování. Tolik rodin, podobně jako tvá, nepřestávalo žít odvážně svou každodenní vírou. Scházeli jste se po nocích, ve skrytu, abyste přistoupili k eucharistii, abyste se společně modlili. Marija, tvůj život i tvá smrt jsou rovněž dějinami ukrajinské řecko-katolické Církve. Dějinami, v nichž nikdy nescházela slova naděje a radosti. Tajemstvím, jak odolávat pronásledování, byla eucharistie: a tys chránila její "předměty" až k smrti "*usque ad effusionem sanguinis*" (př. '*až k prolití krve*') jako mučedníci prvních křesťanských staletí. Marija, neznám tvou dívčí tvář. Viděl jsem ji na portrétu P. Marka Rupnika, na mozaice kaple "Redemptoris Mater" v Apoštolském paláci ve Vatikánu. Je to "Papežova kaple". "Myslel jsem na tebe, Marija - říká jezuitský teolog a umělec - jako na příklad téměř 'banálního' způsobu, jakým zemřelo tolik lidí pro svou každodenní, všední věrnost Kristu". Tys, Marija, zemřela poté, co jsi byla surově zbita dvěma "strážci pořádku", jak se nazývali oni krvežízniví komunističtí blázni. Policie jejich totožnost dodnes nezjistila... Avšak nehledáme pomstu. Zajímá nás pravda a spravedlnost. Tvé tělo bylo navráceno rodičům pět dnů po smrti. Nikdo nebyl prohlášen odpovědným za tvou vraždu. Ti, kdo tě zabili, osnovatelé zločinu i jeho vykonavatelé, unikli lidskému soudu. Ale neoklamou mnohem vyšší Tribunál."*

Marijina přítelkyně, Kateryna Lakomska, vzpomíná, co se stalo onoho 29. září 1982: "Marija Šveda pocházela z vesnice Jarychiv v oblasti Rudky v kraji Lvov. Bylo jí 25 let, když ji zabili. Pracovala ve Lvově v továrně na telegrafická zařízení. Byla kandidátkou kongregace sester svatého Josefa. Připravovala se na sliby, ale slavnost byla z rodinných důvodů odložena. Byla hluboce zbožná, účastnila se tajných liturgických slavení řecko-katolické Církve, které se konaly v domech věřících, i mší svatých v latinské katolické katedrále ve Lvově. Byla ve spojení s Petrem Perizhokem, tajným řecko-katolickým knězem. Často jej doprovázela na tajná slavení liturgie. "Doprovázení" spočívalo v tom, že knězi ukazovala cestu k domu, kde se mělo slavení konat, a přinášela vše potřebné k obřadu. V případě, že by kněze zastavili a našli u něho liturgické předměty, nejenže by mu je zabavili, ale jistě by byl pokutován nebo uvězněn či poslán do lágru. Mnohem nepravděpodobnější bylo, že by policie zastavila ženu a prohlížela jí tašku, aby našla liturgické předměty. Marija tak chodívala v určité vzdálenosti od kněze, aby nebyli policii nápadní. Onoho tragického dne se byla Marija pomodlit v latinské katedrále. Matka slavila narozeniny. Vzadu zahlédla kněze Petra Perizhoka a poprosila jej o svatý obrázek jako

dárek pro maminku. Vyšli ven z kostela. Sedli si na lavičku v ulici Pryvokzalna, a kněz začal hledat svaté obrázky. Měl tašku se dvěma knihami a s potřebami ke slavení liturgie. Tašku položil na lavičku, když vtom přistoupili dva muži, kteří se představili jako "strážci pořádku" a žádali osobní doklady. Kněz se jal vysvětlovat svou totožnost. Marija mezitím vzala nepozorovaně tašku a směřovala k odjíždějící tramvaji. Za nějakou chvíli si dva "strážci pořádku" povšimli, že dívka zmizela i s taškou. Nechali kněze a rozběhli se, aby ji dostihli. Otec Petro se domníval, že Marija je už v tramvaji jedoucí směrem k nádraží. Říkala totiž, že chce být brzy doma na rodinné oslavě matčiných narozenin. Měla však o něj strach a proto se vrátila nazpět. Na Turgeněvově ulici "strážci pořádku" dívku dostihli a vtlačili ji do průčelí jednoho městského domu. Snažili se jí vyrvat z rukou tašku. Tloukli ji "železnou pěstí" či "drtičem hlavy", nástroji typickými pro komunistickou státní bezpečnost. Roztřístili jí lebku. Marijiny ruce byly ztuhlé, jak pevně držela brašnu. Poté, co ji zmasakrovali, vzali jí tašku a zkrvácenou ji nechali umírat. Nějaká žena bydlící poblíž zaslechla Marijiny výkřiky. Přijela policie a záchranka. Převezli ji do nemocnice. Žila však jen pouhou čtvrt hodinu. Tělo pak bylo vráceno rodičům až po pěti dnech."

G. Mattei pak dokončuje své vyznání: "Marija, se skloněnou hlavou, s tužkou a zápisníkem v ruce jsem naslouchal dojemnému svědectví tvé kamarádky Kateryny i vzpomínkám dalších tvých přítelkyň. Z paměti mi také nikdy nevymizí jejich oči plné slz. Když jsem se vrátil do Říma, šel jsem tě pozdravit do "Papežské kaple". Patřil jsem na tvou mladistvou tvář vytvořenou P. Rupnikem na mozaice. Tvůj průzračný pohled se mě tázal na věrohodnost mé víry. Za necelý měsíc bude papež procházet ulicí Lvova, kde tě zabili. Ani jsi netušila, že by Svatý Otec mohl přijet do Lvova. Dnes by ti bylo 44 a mohla bys ve svém městě přivítat papeže. Tvůj národ dobře ví, že Jan Pavel II. sem přijede i pro tebe."

Postava uprostřed je Marija Šveda. Je součástí velkolepé mozaiky, která pokrývá stěny kaple "Redemptoris Mater" v Apoštolském paláci, která je darem kardinálského sboru papeži Janu Pavlu II. u příležitosti 50. výročí kněžství. Jan Pavel II. ji posvětil na podzim 1999. Na mozaice jsou zobrazeni i noví mučedníci na stěně "parúsie". P. Marko Rupnik, autor díla podává vysvětlení: "Mučedníci jsou ti, kdo svým životem ukazují na Krista žijícího v dějinách. Dvacáté století bylo jedním z věků, které v dějinách křesťanství zaznamenaly nejvíce mučedníků. Na mozaice jsou vedle sv. Štěpána, Marija Shevda, ukrajinská řecko-katolička a Pavel Florenskij, ruský pravoslavný kněz, oba se stali obětí sovětského pronásledování".

KATECHEZE O SVATÉM JOSEFOVI

Svatý Josef, tesař

(katecheze papeže Františka při generální audienci, Aula Pavla VI., Vatikán, 12. 1. 2022)

Dobrý den, drazí bratři a sestry!

Evangelisté Matouš a Marek označují Josefa za "tesaře" nebo "truhláře". Před okamžikem jsme vyslechli, jak lidé z Nazareta slyší Ježíše mluvit a ptají se: "Copak to není syn tesařův?" (*Mt 13,55*; srov. *Mk 6,3*). Ježíš vykonával řemeslo svého otce.

Řecký výraz *tekton*, který se používá pro označení Josefovy práce, bývá překládán různě. Latinští církevní otcové ho tlumočí jako "tesař". Musíme si však uvědomit, že v Palestině Ježíšovy doby se dřevo používalo nejen k výrobě pluhů a rozličného nábytku, ale také ke stavbě domů, které měly dřevěná okna a dveře, a terasovité střechy z trámů utěsněných větvemi a hlínou.

Pojem "tesař" nebo "truhlář" byl tudíž obecným označením, užívaným jak pro řemeslníky pracujícími se dřevem, tak pro dělníky, kteří se zabývali činnostmi spojenými stavebnictvím. Bylo to zaměstnání poměrně náročné, protože se pracovalo s těžkými materiály, jako je dřevo, kámen a železo. Z ekonomického hlediska nezajišťovalo velké výdělky, jak lze usuzovat ze toho, že když Maria a Josef přinesli Ježíše do chrámu, obětovali jen pár hrdliček nebo holoubata (srov. *Lk 2,24*), jak to Zákon předepisoval pro chudé (srov. *Lv 12,8*).

Dospívající Ježíš se tedy naučil tomuto řemeslu od svého otce. Proto také, když jako dospělý začal kázat, ptali se udivení sousedé: "Kde se u něho vzala taková moudrost a ty zázraky?" (*Mt 13,54*) a pohoršovali se nad ním (srov. v. 57), protože byl synem tesaře, ale mluvil jako učitel Zákona – právě to je pohoršovalo.

Tento životopisný záznam o Josefovi a Ježíšovi mi přivádí na mysl dělníky z celého světa, zejména ty, kteří do úmoru pracují v dolech a v některých továrnách; ty, kteří jsou vykořisťováni prací načerno; myslím na oběti práce – jak víme, v poslední době jich bylo v Itálii mnoho; na děti, které jsou nuceny pracovat, i na ty, které se přehrabují na smetištích, aby našly něco použitelného ke směně... Dovolím si to zopakovat ještě jednou: Mysleme na skryté dělníky, kteří vykonávají úmornou práci v dolech a továrnách! Mysleme na ty, kdo jsou vykořisťováni prací načerno; na ty, kdo jsou nuceni dát svůj výdělek pašerákům a zůstávají bez příjmu, bez ničeho. A pokud nepracujete, nemáte žádné jistoty. Práce načerno je dnes běžná, je jí mnoho. Pomysleme na oběti práce, na pracovní úrazy, na děti, které jsou nuceny pracovat! Je přeci hrozné, když děti, ve věku, kdy by si měly hrát, musejí pracovat jako dospělí. Mysleme na tyto nebohé děti, které pátrají na smetištích, co by se dalo použít a vyměnit. To všechno jsou naši bratři a sestry, kteří se takto živí - prací, která neodpovídá jejich důstojnosti! Zamysleme se nad tím! A to se děje dnes, v našem světě! Myslím ale také na ty, kdo jsou bez práce. Kolik lidí jen chodí klepat na dveře továren a podniků s otázkou, zda je nějaká práce. (– A dostávají odpověď): "Ne, není..." Práce je nedostatek! A myslím také na ty, kteří se cítí být právem poškozeni na své důstojnosti, protože nemohou najít práci. Přijdou domů (a slyší) : "Našel jsi něco?" – (A musejí odpovědět:) "Ne, nic... Stavil jsem se v charitě a nesu trochu chleba." Důstojnost ti nepřidá, když přineseš domů chleba. Ten si můžeš vzít v charitě, ale důstojnost tím

nezískáš. Důstojnost získáváš, když si na chléb můžeš vydělat, a pokud nedáme našim lidem, našim mužům a ženám, možnost vydělat si na chléb, je to projev sociální nespravedlnosti na tom kterém místě, národě nebo kontinentu. Vládcí musejí dát každému možnost vydělat si na chléb, protože tento výdělek dává člověku důstojnost. Práce je stvrzením důstojnosti, a to je důležité. Mnoho mladých lidí, mnoho otců a matek prožívá drama, protože nemají práci, která by jim umožnila klidný život, žijí ze dne na den. A mnohdy je hledání práce tak dramatické, že je dovede až ke ztrátě veškeré naděje a touhy po životě. Mnoho lidí přišlo o práci v této pandemické době - to víme - a někteří, zdrceni neúnosným břemenem, došli tak daleko, že si vzali život. Dnes bych rád vzpomněl na každého z nich a jejich rodiny. Uctěme minutou ticha památku mužů a žen, kteří jsou zoufalí, protože nemohou najít práci.

Nebereme dostatečně vážně skutečnost, že práce je podstatnou součástí lidského života, rovněž na cestě k jeho posvěcení. Práce neslouží pouze k zajištění spravedlivé obživy; je také místem, na němž se můžeme vyjádřit, cítit se užiteční a naučit se velké lekci konkrétnosti, která pomáhá duchovnímu životu, aby se nestal spiritualismem. Naneštěstí je však práce často rukojmím sociální nespravedlnosti a místo toho, aby byla prostředkem humanizace, stává se existenční periférií. Častokrát se ptám sám sebe: V jakém duchu vykonáváme svou každodenní práci? Jak se vypořádat s únavou? Vnímáme svou činnost pouze v kontextu svého vlastního osudu, nebo ji spojujeme s osudy druhých? Práce je totiž způsobem, jak vyjádřit svou osobnost, která je ze své podstaty vztahová. Práce je také způsobem, jak vyjádřit svou kreativitu: Každý vykonává práci svým vlastním způsobem, svým vlastním stylem; stejnou práci, avšak jinak.

Je pěkné, když pomyslíme na to, že také Ježíš pracoval a učil se tomuto umění od svatého Josefa. Musíme si dnes položit otázku, co lze udělat pro to, aby se hodnota práce obnovila, a jak můžeme jako církev přispět k tomu, aby byla vykoupěna z logiky pouhého zisku a mohla být prožívána jako základní právo a povinnost člověka, vyjadřující a rozšiřující jeho důstojnost.

Drazí bratři a sestry, rád bych s vámi dnes recitoval modlitbu, kterou se svatý Pavel VI. obrátil ke svatému Josefu 1. května 1969:

**Ó svatý Josefe, Patrone Církve,
ty, jenž jsi den co den pracoval po boku vtěleného Slova,
abys vydělával na chléb
a od Něj čerpal sílu k životu a lopotě;
ty, jenž jsi zakusil úzkost z budoucnosti,
hořkost chudoby a nejistotu práce:
ty, jenž dnes záříš příkladem své postavy,
skromné před lidmi, ale nesmírně velké před Bohem,
ochraňuj dělníky v jejich těžké každodenní existenci/
před malomyslností, před negující revoltou
jakož i před pokušením hedonismu
a střež pokoj ve světě, ten pokoj, který jediný
může zaručit rozvoj národů. Amen.**

Svatý Josef, něžný otec

(katecheze papeže Františka při generální audienci Aula Pavla VI., Vatikán, 19. ledna 2022)

Když byl Izrael mládenečkem, zamiloval jsem si ho, zavolal jsem svého syna z Egypta. Sám jsem naučil Efrajima chodit. Provázky lidskými jsem je táhl, provazy milování, byl jsem jako ti, kdo jim nadlehčují jho, když jsem se k němu nakláněl a krmil jej. (Ozeáš 1,1.3-4)

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Dnes bych se chtěl zabývat postavou svatého Josefa jako něžného otce.

V apoštolském listě *Patris corde* (8. prosince 2020) jsem měl příležitost zamyslet se nad tímto aspektem něhy, aspektem osobnosti svatého Josefa. Ačkoli nám evangelia neuvádějí žádné podrobnosti o tom, jakým způsobem uplatňoval své otcovství, můžeme si být jisti, že to, že byl "spravedlivý", se

promítlo i do výchovy, kterou Ježíšovi poskytl. "Josef viděl, jak Ježíš den ode dne roste 'na duchu i na těle a byl milý Bohu i lidem' (Lk 2,52). Tak praví evangelium. Jako Hospodin činil s Izraelem, tak 'učil Ježíše chodit, držel ho za ruku; byl mu jako otec, který zvedá dítě k tváři a sklání se nad ním, aby mu dal najíst' (srov. Oz 11,3-4)" (*Patris corde*, 2). Tato definice z Bible je krásná, protože ukazuje Boží vztah k izraelskému lidu. A my si myslíme, že stejný vztah měl k Ježíši i svatý Josef.

Evangelia dokládají, že Ježíš vždy používal slovo "otec", když mluvil o Bohu a jeho lásce. V mnoha podobenstvích je hlavním hrdinou postava otce. Jedním z nejznámějších je jistě příběh milosrdného Otce, o němž vypráví evangelista Lukáš (srov. Lk 15,11-32). Toto podobenství zdůrazňuje nejen zkušenost hříchu a odpuštění, ale také způsob, jakým se odpuštění dostává k člověku, který se provinil. Text říká toto: "Když byl ještě daleko od domu – hříšný syn,

který se zatoulal -, když byl ještě daleko, otec ho uviděl a pohnutě mu vyšel vstříc, vrhl se mu kolem krku a políbil ho" (v. 20). Syn očekával trest, spravedlnost, která by mu nanejvýš přisoudila místo jednoho ze sluhů, ale ocitá se v otcově objetí. Něha je něco daleko většího než logika světa. Je to nečekaný způsob, jak dosáhnout spravedlnosti. Proto nikdy nezapomínejme, že Bůh se našich hříchů nebojí: dobře si to zapamatujme. Bůh se

nebojí našich hříchů, je větší než naše hříchy. Je otcem, je láskou, je něžný. Neděsí ho naše hříchy, naše chyby, naše pády, ale děsí ho uzavřenost našich srdcí – ano, kvůli tomu trpí – děsí ho náš nedostatek víry v jeho lásku.

V prožívání Boží lásky je velká něha. A je krásné pomyslet na to, že prvním člověkem, který tuto skutečnost Ježíšovi předal, byl sám Josef. Boží věci k nám totiž vždy přicházejí zprostředkovaně skrze lidské zkušenosti. Před časem – nevím, jestli jsem se o tom zmiňoval – skupinu mladých lidí, kteří hrají divadlo, skupinu mladých popových hvězd, kteří "předběhli dobu", zasáhlo toto podobenství o milosrdném otci a

rozhodli se, že na toto téma, na tento příběh, udělají kus popového divadla. A udělali to dobře. Celý příběh nakonec spočívá v tom, že přítel naslouchá synovi, který se odcizil svému otci, který se chtěl vrátit domů, ale bál se, že ho otec vyhodí a potrestá a podobně. A přítel mu v té popové opeře říká: "Pošli posla a řekni, že se chceš vrátit domů, a jestli to otec přijme, ať dá na znamení toho do okna kapesník, do okna, které uvidíš, jakmile se budeš blížit domů." Tak se to stalo. A opera se zpěvem a tancem pokračuje až do chvíle, kdy se syn přiblíží a spatří domov. Když vzhledne, vidí dům plný bílých kapesníků: plný. Ne jedno, všechna okna, tři nebo čtyři na okno. To je Boží milosrdenství. Nebojí se naši minulosti, našich špatných věcí: ne. Bojí se pouze uzavření. Takže... všichni máme nějaké účty, ale smířit se s Bohem je krásná věc, protože začneme mluvit a On nás obejmě. Něha!

Pak se můžeme ptát sami sebe, zda jsme sami zakusili tuto něhu a zda jsme se stali jejími svědky. Zamysleme se. Něha totiž není primárně emotivní či sentimentální záležitost: ne. Je to zkušenost, že se cítíme milováni a přijímáni právě ve své chudobě a bídě, a tak proměňováni Boží láskou.

Bůh nespolehá jen na naše talenty, ale také na naši vykoupěnou slabost. Naše slabost je vykoupěna a On na to spolehá. Proto například svatý Pavel říká, že existuje plán i pro jeho křehkost. Ve skutečnosti napsal korintské obci: "Abych nezpychl, byl mi dán do těla osten, satanův posel, aby mě zasáhl.... Proto jsem se třikrát modlil k Pánu, aby mě toho zbavil. A on mi řekl: 'Stačí ti má milost, neboť ve slabosti se plně projevuje síla.'" (2 Kor 12,7-9). Pán nás nezabavuje všech slabostí, ale pomáhá nám žít ve slabostech a bere nás za ruku. Ale jak to? Ano, bere za ruku naše slabosti, nás s našimi slabostmi, je nám nablízku. A to je něha.

Zkušenost něhy spočívá v tom, že vidíme, jak Boží moc prochází právě tím, co nás činí nejkřehčími; ovšem pod podmínkou, že se odvrátíme od pohledu Zlého, který "nás nutí

dívat se na naši křehkost s negativním úsudkem", zatímco Duch svatý ji "vynáší na světlo s něhou" (*Patris corde*, 2). "Něha je nejlepší způsob, jak se dotknout toho, co je v nás křehké. [...] Podívejte se, jak se ošetřovatelé dotýkají ran nemocných: s něhou, aby jim ještě více neublížili. A právě tak se Pán dotýká našich ran, se stejnou něhou. Proto je důležité setkat se s Božím milosrdenstvím, zejména ve svátosti smíření, v osobní modlitbě s Bohem, ve zkušenosti pravdy a něhy. Paradoxně i Zlý nám může říkat pravdu: je lhář, ale jde stranou, aby nám řekl pravdu, aby mě pak přivedl ke lži. Zlý to však dělá proto, aby nás odsoudil. Pán nám říká pravdu a natahuje k nám ruku, aby nás zachránil. My však víme, že pravda, která přichází od Boha, nás neodsuzuje, ale přijímá, objímá, podporuje, odpouští nám" (*Patris corde*, 2). Bůh vždycky odpouští: запиšte si to do hlavy a do srdce. Bůh vždy odpouští. Jsme to my, kdo se unavuje prosit o odpuštění. Ale vždycky odpustí. Ty nejošklivější věci.

Je tedy dobré, abychom se zrcadlili v Josefově otcovství, které je zrcadlem otcovství Božího, a ptali se sami sebe, zda dovolíme Pánu, aby nás miloval svou vlídností a každého z nás proměnil v muže a ženu schopné takto milovat. Bez této "revoluce vlídnosti" - potřebujeme revoluci vlídnosti! - a bez této revoluce vlídnosti riskujeme, že zůstaneme uvězněni ve spravedlnosti, která nám nedovoluje snadno vstát a která zaměňuje vykoupění za trest. Proto chci dnes zvláštním způsobem vzpomenout na naše bratry a sestry, kteří jsou ve vězení. Je správné, aby ti, kdo se dopustili chyby, za ni zaplatili, ale ještě správnější je, aby ti, kdo se dopustili chyby, měli možnost se ze své chyby napravit. Nelze praktikovat odsouzení bez okna naděje. Každé odsouzení má vždycky okno naděje. Mysleme na naše bratry a sestry ve vězení, mysleme na Boží vlídnost k nim a modleme se za ně, aby v tomto okně naděje našli cestu k lepšímu životu.

A zakončeme touto modlitbu:

**Svatý Josefe, něžný otče, nauč nás přijmout,
že jsme milováni právě v tom, co je v nás nejslabší.**

**Dej, abychom nekladli žádné překážky
mezi naši chudobu a velikost Boží lásky.**

**Vzбуд' v nás touhu přistoupit ke svátosti smíření,
aby nám bylo odpuštěno**

**a abychom byli uschopněni něžně milovat
své bratry a sestry v jejich chudobě.**

**Bud' nablízku těm, kdo se dopustili omylu
a za něj platí;**

**pomoz jim najít spolu se spravedlnosti i něhu,
aby mohli začít znovu.**

**A pouč je, že první způsob, jak znovu začít,
je upřímně žádat o odpuštění
aby pocítili Otcovo pohlazení.**

Svatý Josef - muž, který sní

(katecheze papeže Františka při generální audienci Aula Pavla VI., Vatikán, 26. ledna 2022)

Když byl Izrael mládenečkem, zamiloval jsem si ho, zavolal jsem svého syna z Egypta. Sám jsem naučil Efrajima chodit. Provázky lidskými jsem je táhl, provazy milování, byl jsem jako ti, kdo jim nadlehčují jho, když jsem se k němu nakláněl a krmil jej. (Ozeáš 1,1.3-4)

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Dnes bych se rád zaměřil na postavu svatého Josefa jako *muže, který sní*. V Bibli, stejně jako v kulturách starověkých národů, byly sny považovány za prostředek, skrze který se zjevoval Bůh (Srov. *Gen* 20,3; 28,12; 31,11.24; 40,8; 41,1-32; *Nm* 12,6; *1 Sam* 3,3-10; *Dn* 2; 4; *Job* 33,15). Sen symbolizuje duchovní život každého z nás, onen vnitřní prostor, který je každý z nás povolán pěstovat a střežit, kde se Bůh projevuje a často k nám promlouvá. Musíme však také říci, že v každém z nás není jen hlas Boží. Máme v sobě mnoho dalších hlasů. Jsou to například hlasy našich obav, minulých zkušeností a nadějí; ale také hlas zlého, který nás chce oklamat a zmást. Proto je důležité umět rozpoznávat Boží hlas uprostřed ostatních hlasů. Josef ukazuje, že dokáže pěstovat potřebné mlčení a především umí se správně rozhodnout na základě Slova, s nímž se k němu Pán v nitru obrací. Prospěje nám, když se dnes podíváme blíže na čtyři sny, o nichž mluví evangelium a ve kterých Josef figuruje, abychom pochopili, jak se stavět k Božímu zjevení. Evangelium nám vypráví o čtyřech Josefových snech.

V prvním snu (srov. *Mt* 1,18-25) anděl pomáhá Josefovi vyřešit dramatickou situaci, v níž se ocitá, když se dozví o Mariině těhotenství: "Neboj se vzít k sobě svou manželku Marii. Vždyť dítě, které počala, je z Ducha svatého. Porodí syna a dáš mu jméno Ježíš; on totiž spasí svůj lid od hříchů." (v. 20-21). Josefova reakce byla okamžitá: "Když se probudil ze spánku, udělal, jak mu anděl Páně přikázal" (v. 24). Mnohdy nás život staví před situace, kterým nerozumíme a které zdánlivě nemají řešení. Modlitba v těchto chvílích znamená, že necháváme na Pánu, aby nám ukázal, co máme dělat. Velmi často se totiž právě v modlitbě objeví intuice, naznačující, kde je východisko, jak situaci vyřešit. Drazí bratři a sestry, Pán nikdy nedovolí, aby se objevil problém, aniž by nám zároveň nedal pomoc, kterou potřebujeme k jeho řešení. Nehází nás samotné do pece, nebo mezi divoká zvířata. Když nám Pán nechá zahlédnout problém nebo ho před námi odhalí, dává nám vždycky zároveň intuici, pomoc, svoji přítomnost, naznačuje, jak z něho vyjít, jak situaci řešit.

Druhého zjevení ve snu se Josefovi dostává, když je život dítěte Ježíše ohrožen. Poselství je jasné: "Vstaň, vezmi dítě i jeho matku, uteč do Egypta a zůstaň tam, dokud ti neřeknu. Herodes totiž bude po dítěti pátrat, aby ho zahubil." (*Mt* 2,13). Josef bez váhání uposlechl: "Vstal tedy, vzal v noci dítě i jeho matku, odebral se do Egypta a byl tam až do Herodovy smrti" (v. 14-15). V životě zažíváme nebezpečí, která ohrožují naši existenci nebo existenci těch, které máme rádi. Modlitba v těchto situacích znamená naslouchat hlasu, který nám může dodat stejnou odvahu jako Josefovi, abychom těžkostem čelili a nepodlehli.

V Egyptě Josef čekal na znamení od Boha, že se může vrátit domů – a právě to je obsahem třetího snu. Anděl mu vyjevuje, že ti, kdo chtěli dítě zabít, jsou mrtví, a přikazuje mu, aby odešel s Marií a Ježíšem a vrátil se do své vlasti (srov. Mt 2,19-20). Josef "vstal, vzal dítě i jeho matku a odebral se do izraelské země" (v. 21). Když však na zpáteční cestě "uslyšel, že je v Judsku místo svého otce Heroda králem Archelaus, bál se tam jít" (v. 22). Zde je tedy čtvrté zjevení: "A podle pokynu ve snu se odebral na území galilejské. Šel tedy a usadil se v městě, které se jmenuje Nazaret" (v. 22-23). Rovněž strach je součástí života a také potřebuje naši modlitbu. Bůh nám neslibuje, že nikdy nebudeme mít strach, ale že s Jeho pomocí - nebude strach kritériem našich rozhodnutí. Josef prožívá strach, ale Bůh ho skrze něj provází. Síla modlitby vnáší světlo do temných situací.

Myslím v tuto chvíli na mnoho lidí, kteří jsou zdrceni tíhou života a nedokáží již ani doufat ani se modlit. Kéž jim svatý Josef pomůže, aby se otevřeli dialogu s Bohem, našli světlo, sílu, pokoj a pomoc. Myslím také na rodiče, kteří se potýkají s problémy svých dětí, dětí, trpících nemocí, někdy nevléčitelnou. Kolik bolesti! Myslím na rodiče, kteří vidí jinou sexuální orientaci u svých dětí - jak se k tomu postavit, doprovázet děti a neskryvat se za odsuzující postoj... Myslím na rodiče, kteří vidí své děti odcházet, umírat, kvůli nemoci nebo také - jak velmi často čteme v novinách – kvůli klukovinám, které končí nehodou v autě. Myslím na rodiče, kteří vidí, že si jejich děti nedokáží poradit se školou a nevědí, co v tom mohou udělat.... Rodičovských problémů je mnoho, zamysleme se, jak můžeme pomoci. Chtěl bych těmto rodičům říct: Neděste se. Ano, bolest tady je, je jí mnoho. Mějte však na paměti, jak svou situaci řešil Josef a prostě ho o pomoc. Nikdy neodsuzujte své dítě. V Buenos Aires mne vždycky hluboce dojímal, když jsem autobusem projížděl kolem vězení, kde stála dlouhá fronta lidí, kteří přicházeli navštívit vězně. Stály tam maminky, a mne to dojímal, protože stály před problémem dítěte, které pochybilo, bylo ve vězení, a ony ho nenechávaly samotného, nestyděly se, doprovázely ho. Je v tom odvaha, odvaha otce a matky, kteří vždycky doprovázejí své děti. Prosme Pána, aby dal všem otcům a všem matkám odvahu, jakou dal Josefovi. A modleme se, aby nám Pán v těchto chvílích pomáhal.

Modlitba však nikdy není abstraktním nebo pouze soukromým gestem, jak to dělají spiritistická hnutí, která jsou spíše gnostická než křesťanská. Modlitba je vždycky neoddelitelně spojena s činorodou láskou. Jedině tehdy, když spojíme modlitbu s láskou, s láskou k dětem, s láskou k bližnímu, dokážeme porozumět Pánovým poselstvím. Josef se modlil, pracoval a miloval, a proto vždycky dostával to, co potřeboval, aby se mohl postavit životním zkouškám. Svěřme se nyní sv. Josefu a jeho přímluvě.

**Svatý Josefe, ty jsi mužem, který sní,
nauč nás obnovovat duchovní život
jako niterné místo, kde se Bůh zjevuje a kde nás zachraňuje.
Zbav nás vůbec pomýšlení na to, že je modlitba zbytečná;
pomáhej každému z nás, abychom se řídili tím, co nám Pán ukazuje.
Ať jsou naše úvahy prozářeny světlem Ducha,
naše srdce povzbuzeno Jeho silou
a naše obavy vykoupeny Jeho milosrdenstvím. Amen.**

Každodenní hrdinství rodičů

Interview s papežem Františkem o otcovství a rodině

O svém zvláštním vztahu ke sv. Josefovi, o otcovství přirozeném i duchovním, ale také o hrdinství těch, které zkoušky dnešní doby nezlomily a nepřestávají hledat lepší budoucnost pro své děti, mluví papež František v rozhovoru, který s ním vedl ředitel L'Osservatore Romano Andrea Monda a jeho zástupce Alessandro Gisotti, a který vatikánský deník přinesl 13. ledna 2022. Leitmotivem konverzace, vydané na stránkách vatikánského deníku, je zvláštní rok svatého Josefa, který skončil loni 8. prosince a na který navazuje také stále ještě pokračující cyklus katechezí při generálních audiencích. Rozhovor rovněž uzavírá rubriku, kterou vatikánský deník věnoval apoštolskému listu Patris Corde.

Svatý otče, vyhlásil jste zvláštní rok věnovaný svatému Josefovi, napsal jste list Patris Corde a stále ještě probíhá cyklus katechezí věnovaných jeho postavě. Co pro vás znamená svatý Josef?

Nikdy jsem neskrýval souznění, jaké cítím k postavě svatého Josefa. Myslím, že má původ již v mém dětství a formaci. Vždycky jsem choval zvláštní úctu ke svatému Josefu, protože si myslím, že jeho postava krásně a mimořádně ukazuje, co čím by měla být křesťanská víra pro každého z nás. Josef je ve skutečnosti obyčejný člověk a jeho svatost spočívá právě v tom, že se utvářela uprostřed dobrých i špatných okolností, které musel prožít a s nimiž se musel popasovat. Nemůžeme však ani zastírat, že svatého Josefa nacházíme v evangeliích, zejména v podání Matouše a Lukáše, jako důležitého protagonistu počátků dějin spásy. Události, za nichž se narodil Ježíš, byly ve skutečnosti těžké, plné překážek, problémů, pronásledování, temnoty, a Bůh, aby svému Synu, který přicházel na svět, postavil po boku Marii a Josefa. Jestliže Maria je ta, která dala světu

Slovo, jež se stalo tělem, Josef je ten, kdo ho hájil, chránil, živil a vychovával ho. Dalo by se říci, že v něm nacházíme člověka do nepohody, konkrétního člověka, člověka, který umí převzít odpovědnost. V tomto smyslu se u svatého Josefa spojují dva důležité rysy. Na jedné straně je to jeho výrazná duchovnost, která se do evangelia promítá v příbězích příběhů o snech. Tyto příběhy totiž svědčí o Josefově schopnosti naslouchat Bohu, který promlouvá k jeho srdci. Pouze člověk, který se modlí, který vede intenzivní duchovní život, může mít také schopnost rozeznat Boží hlas mezi mnoha hlasy, které v nás přebývají. Vedle tohoto rysu tu máme ještě další: Josef je konkrétní člověk, to znamená člověk, který se staví k problémům veskrze prakticky, a když čelí obtížím a překážkám, nikdy nevnímá sám sebe v perspektivě oběti, nýbrž staví se vždy do perspektivy reakce, odpovědi, důvěry v Boha a tvůrčího hledání cesty.

Má tento nový důraz na svatého Josefa nějaký zvláštní význam také v souvislosti s velkou zkouškou, kterou procházíme?

Doba, kterou prožíváme, je obtížným obdobím poznamenaným pandemií koronaviru. Mnoho lidí trpí, mnoho rodin má potíže, mnoho lidí sužuje úzkost ze smrti a nejisté budoucnosti. Myslel jsem si, že právě v tak těžké době potřebujeme někoho, kdo by nás povzbudil, pomohl nám, inspiroval nás, abychom pochopili, co je správná cesta, abychom věděli, jak čelit okamžikům temnoty. Josef je zářivým svědkem v temných časech. Proto bylo správné dát mu v této době prostor, aby nám pomohl znovu najít cestu.

Zahájil jste svou petrínskou službu 19. března, na svátek svatého Josefa...

Vždycky jsem považoval za zvláštní vlídnost nebes, že jsem mohl zahájit svou petrínskou službu 19. března. Myslím, že mi tím svatý Josef chtěl, že mi bude i nadále pomáhat, že mi bude nablízku a že ho mohu i nadále

považovat za přítele, na kterého se mohu obrátit, kterému se mohu svěřit, kterého mohu požádat o přímluvu a modlitbu. Ale určitě tento vztah, který je věcí společenství svatých, není jen pro mě, myslím, že může pomoci mnohým. Proto doufám, že rok věnovaný svatému Josefovi přiměl mnoho křesťanů, aby ve svých srdcích znovu objevili hlubokou

hodnotu společenství svatých, které není abstraktním společenstvím, ale společenstvím konkrétním, které se projevuje v konkrétním vztahu a má konkrétní důsledky.

V rubrice Patris Corde, kterou náš deník vedl během zvláštního roku věnovaného svatému Josefovi, jsme spojovali život tohoto světce s životem dnešních otců, ale také dětí. Co mohou dnešní synové, budoucí otcové, získat z dialogu se svatým Josefem?

Nenarodili jsme se jako otcové, ale jako synové se rodíme všichni. To je první věc, kterou musíme vzít v úvahu, že totiž každý z nás, kromě toho, co mu život připravil, je především synem, byl někomu svěřen, vzešel z důležitého vztahu, který ho nechal vyrůst a který ho podmínil v dobrém i zlém. Prožívat tento vztah a uvědomit si jeho důležitost ve vlastním životě vede k pochopení, že jednou - až bude mít odpovědnost za něčí život, tedy až budeme muset vykonávat otcovství - odneseme si s sebou především zkušenost, kterou jsme osobně získali. Proto je důležité umět se nad touto osobní zkušeností zamyslet, abychom neopakovali stejné chyby a vážili si toho krásného, co jsme zažili. Jsem přesvědčen, že Josefův otcovský vztah k Ježíši ovlivnil jeho život natolik, že se posléze v Ježíšově kázání objeví mnoho obrazů a narážek převzatých z jeho myšlenkového světa. Ježíš například říká, že Bůh je Otec, a toto tvrzení nás nemůže nechat lhostejnými, zvláště když vezmeme v úvahu jeho osobní zkušenost s otcovstvím. To znamená, že Josef si jako otec počínal tak dobře, že Ježíš našel v lásce a otcovství tohoto muže ten nejkrásnější odkaz, který pak vztahuje k Bohu. Mohli bychom říci, že dnešní děti, které se stanou otci zítřka, by si měly položit otázku, jaké otce měly a jakými otci se chtějí stát. Neměly by připustit, aby jejich otcovská role byla plodem náhody nebo pouhým důsledkem minulé zkušenosti, ale měly by se vědomě rozhodnout, jak milovat druhého, jak za někoho převzít odpovědnost.

Poslední kapitola Patris Corde hovoří o Josefovi jako o otci ve stínu. Otec, který umí být přítomen, ale nechává svému synovi svobodu v růstu. Je to možné ve společnosti, která jako by upřednostňovala zaplňují prostor a jsou vidět?

Jednou z nejkrásnějších vlastností lásky, a nejen otcovské, je právě svoboda. Láska vždycky vytváří svobodu, láska se nikdy nesmí stát vězením, vlastnictvím. Josef nám ukazuje schopnost starat se o Ježíše, aniž by se ho zmocňoval, aniž by s ním chtěl manipulovat, aniž by ho chtěl odvádět od jeho poslání. Domnívám se, že je to velmi důležitá zkouška naší schopnosti milovat a také schopnosti umět ustoupit o krok stranou. Dobrým otcem je ten, kdo umí v pravý čas ukročit, aby se jeho syn mohl objevit ve své kráse, jedinečnosti, se svými volbami a svým povoláním. V každém dobrém vztahu je tedy v tomto smyslu nutné zřici se chuti vnucovat předem určitý obraz, očekávání či právě svého zviditelňování, naprostého a neustálého zaplňování scény nadměrnou pozorností k vlastní osobě. Typicky Josefovou vlastní je právě dovednost ustoupit stranou. Pokora, která je zároveň schopností ustoupit na druhou kolej, je možná nejvýraznějším aspektem lásky, kterou Josef projevuje Ježíšovi. V tomto smyslu je důležitou - a troufám si říci - zásadní postavou v Ježíšově životopisu, právě proto, že v určitém okamžiku umí zmizet ze scény, aby Ježíš mohl zazářit v celém svém povolání, v celém svém poslání. Po vzoru Josefa se musíme ptát sami sebe, zda jsme schopni ustoupit krok stranou, dovolit druhým, a především těm, kteří nám byli svěřeni, aby v nás nacházeli záchytný bod, nikdy však překážku.

Často jste pranýřoval skutečnost, že otcovství je dnes v krizi. Co lze udělat, co může církev udělat, aby se obnovila sílu vztahu otec-syn, který je pro společnost zásadní?

Když přemýšlíme o církvi, představujeme si zpravidla jako Matku, a to rozhodně není špatně. V posledních letech se také já snažím hodně zdůrazňovat tuto perspektivu, protože způsobem, jakým se uskutečňuje v církvi mateřství, je milosrdenství, to znamená láska, která je plodná a obnovuje život. Což není odpuštění, smíření tou cestou, která nás vždycky znovu staví na nohy? Není to cesta, skrze kterou znovu přijímáme život, protože dostáváme další šanci? Církev Ježíše Krista nemůže existovat jinak než skrze milosrdenství! Myslím si však, že bychom měli mít odvahu říci, že církev by měla být nejen mateřská, ale také otcovská. To znamená, že je povolána vykonávat otcovskou, nikoliv však paternalistickou službu. A když říkám, že církev musí obnovit tento otcovský aspekt, mám na mysli právě veskrze otcovskou schopnost uvést děti stavu, v němž dokáží převzít odpovědnost, uplatňovat svou svobodu a rozhodovat se. Jestliže nás na jedné straně milosrdenství uzdravuje, utěšuje, povzbuzuje, na druhé straně se Boží láska neomezuje jen na odpuštění a uzdravení. Boží láska nás vybízí k rozhodnutí, k tomu, abychom se vydali na hlubinu.

Někdy se zdá, že strach, a v této pandemické době ještě více, ochromuje toto odhodlání...

Ano, toto historické období se vyznačuje neschopností přijímat ve vlastním životě závažná rozhodnutí. Naši mladí lidé se často bojí rozhodnout, vybrat si, nasadit se. Církev je církvi nejen tehdy, když říká ano či ne, ale především tehdy, když povzbuzuje a umožňuje velká rozhodnutí. Každá volba má vždycky své důsledky a rizika, ale někdy ze strachu před důsledky a riziky zůstáváme ochromeni a nejsme schopni cokoli udělat nebo se rozhodnout. Pravý otec vám neříká, že ti všechno půjde vždycky hladce, ale že rovněž v situaci, kdy se ti dařit nebude, dokážeš těmto okamžikům čelit a důstojně prožívat i tyto okamžiky a nezdary. Zralého člověka nepoznáme v jeho vítězstvích, ale podle toho, jak umí prožít neúspěch. Právě ve zkušenosti selhání a slabosti poznáváme lidský charakter.

Vy sám kladete velký důraz na duchovní otcovství. Jakým způsobem mají být kněžští otcí?

Již dříve jsme řekli, že otcovství není samozřejmostí, otcem se člověk nerodí, nanejvýš se jím stává. Stejně tak se kněz nerodí jako otec, ale musí se tomu postupně učit, a to nejprve tak, že poznává sám sebe jako syna Božího, ale pak také jako syna církve. A církev není abstraktní pojem, je to vždy něčí tvář, konkrétní situace, něco, co můžeme přesně pojmenovat. Svou víru jsme vždy přijímali skrze vztah s někým. Křesťanská víra není něco, co bychom se mohli naučit jen z knih nebo k čemu jde dojít na základě úvah. Jde v ní vždycky o existenciální přerod, který prochází vztahy. Naše zkušenost víry se tedy vždycky zakládá na svědectví. Musíme se proto ptát sebe sama, jak prožíváme svou vděčnost k těmto lidem, a především, zda si zachováváme také kritickou schopnost rozlišit, co nedobrého nám také mohli předat. Duchovní život se neliší od lidského. Je-li v lidské rovině dobrým otcem ten, kdo pomáhá svému synovi, aby stal sám sebou, dopřává mu svobodu a povzbuzuje ho k velkým rozhodnutím, stejně tak nejsem dobrým duchovním otcem tehdy, když bych chtěl nahrazovat svědomí těch, kdo se mi svěřují, když bych odpovídal na otázky, které tito lidé nosí v srdci a chtěl ovládat život těch, kteří mi byli svěřeni, nýbrž tehdy, když diskrétním a zároveň pevným způsobem dokážu ukázat cestu, předložit různé pohledy na věc, pomoci v rozlišování.

Čeho je dnes nejnaléhavěji zapotřebí, aby se tento duchovní rozměr otcovství posílil?

Duchovní otcovství je velmi často darem, který se rodí především ze zkušenosti. Duchovní otec se nedělí ani tak o své teoretické znalosti, ale především o svou osobní zkušenost. Jen tak může být synu užitečný. V této historické chvíli je velmi naléhavá potřeba smysluplných vztahů, které bychom mohli definovat jako duchovní otcovství, ale - dovolte mi říci - také jako duchovní mateřství, protože tato role doprovázení není výsadou mužů nebo pouze kněží. Je mnoho dobrých řeholnic, mnoho zasvěcených žen, ale také mnoho laiků a žen, které mají bohaté zkušenosti, o něž se mohou podělit s ostatními lidmi. V tomto smyslu je duchovní vztah jedním z těch vztahů, které bychom měli v této historické chvíli znovu a silněji objevit, aniž bychom jej zaměňovali s jinými psychologickými nebo terapeutickými kontakty.

Mezi dramatické důsledky Covidu patří ztráta zaměstnání pro mnoho otců. Co byste chtěl říct těmto otcům, kteří se ocitli v nesnázích?

Drama těchto rodin, těchto otců a matek, kteří prožívají zvláštní těžkosti, zhoršené především pandemií, je mi velmi blízké. Víím, že není vyrovnat se s tímto utrpením, když člověk nemůže dát chléb svým dětem a cítí se zodpovědný za životy druhých. V tomto

smyslu se modlím a jsem těmto lidem, těmto nejposlednějším, nablízku, rovněž s veškerou podporou ze strany církve. Myslím ale také na všechny otce, matky a rodiny, které prchají před válkou a jsou odmítány na hranicích Evropy i jinde, prožívají situace bolesti a nespravedlnosti, nikdo je nebere vážně anebo záměrně ignoruje. Rád bych těmto otcům, těmto matkám řekl, že pro mě jsou hrdinové, protože v nich nacházím odvahu těch, kdo riskují své životy z lásky ke svým dětem, z lásky ke své rodině. Maria a Josef také zažili toto vyhnanství, tuto zkoušku, museli utéct do cizí země kvůli Herodovu násilí a moci. Jejich utrpení je činí blízkými právě těmto bratřím a sestrám, kteří dnes trpí stejnými zkouškami. Ať se tito otcové s důvěrou obracejí na svatého Josefa, protože vědí, že on sám jako otec zažil stejnou zkušenost, stejnou nespravedlnost. A všem těmto lidem a jejich rodinám bych chtěl vzkázat, aby se necítili sami! Papež na ně stále pamatuje a nakolik to bude možné, chce být i nadále jejich hlasem a nezapomene na ně.

FARNÍ INFORMÁTOR, XXIX. ročník, týdeník pro vnitřní potřebu farností PUSTIMĚŘ, DRYŠICE, PODIVICE, TOPOLANY (tel.+záznam. 517356351, Email: josef.benicek@seznam.cz). Vychází každou neděli díky Božímu požehnání, mému namáhání a vašemu finančnímu přispívání. Na mě pamatujte v modlitbě a na svůj příspěvek u pokladny v kostele – „Příspěvky na Farní Informátor“ označené (resp. na účet farnosti u ČS a.s., Vyškov, č.ú.: 1560129309/0800), neboť bez toho, jak každý nepochybně ví, by letošní ročník mohl být i poslední. Díky sponzorům dotovaná cena: **25,-Kč/ks**. Tisk: MORAVIATISK spol s r.o. Ve formátu pdf na <http://www.pustimer-farnost.cz>.

Poselství Svatého otce Františka k 30. Světovému dni nemocných

11. února 2022

„Bud'te milosrdní jako je milosrdný váš Otec“ (Lk 6,36)

Stanout po boku trpících v putování lásky

Draží bratři a sestry,

před třiceti lety vyhlásil svatý Jan Pavel II. Světový den nemocných, aby obrátil pozornost Božího lidu, katolických zdravotnických zařízení i občanské společnosti k nemocným a k těm, kteří o ně pečují.¹

Jsme Pánu vděční za pokrok, kterého bylo v posledních letech dosaženo v místních církvích celého světa. Značně se pokročilo,

ale stále ještě zbývá ujít dlouhou cestu k tomu, aby se všem nemocným, a to i v místech a situacích největší chudoby a marginalizace, dostalo potřebné zdravotní péče, a stejně tak i pastoračního doprovázení, aby mohli prožít období nemoci ve spojení s ukřižovaným a zmrtvýchvstalým Kristem. Kéž 30. Světový den nemocných, jehož vrcholná oslava se kvůli pandemii nebude moci konat v Arequipě v Peru, ale proběhne v bazilice svatého Petra ve Vatikánu, nám napomůže k růstu naší blízkosti a služby nemocným lidem a jejich rodinám.

1. Milosrdní jako Otec

Téma zvolené pro třicátý Světový den „Bud'te milosrdní, jako je milosrdný váš Otec“ (Lk 6,36) obrací náš pohled především k Bohu „bohatému na milosrdenství“ (Ef 2,4), který na své děti vždy pohlíží s otcovskou láskou, i když se od něj vzdalují. Milosrdenství je totiž výsostné jméno Boha, který svou přirozenost nevyjadřuje jako příležitostný pocit, ale jako sílu přítomnou ve všem, co činí. Je to síla a zároveň i něha. Proto můžeme s úžasem a vděčností říci, že Boží milosrdenství má v sobě rozměr otcovství i mateřství (srov. Iz 49,15), protože On se o nás stará silou otce a něhou matky a vždy nám touží dávat nový život v Duchu Svatém.

2. *Ježíš – Otcovo milosrdenství*

Nejvznešenějším svědkem milosrdné Otcovy lásky k nemocným je jeho jednorozený Syn. Kolikrát nám evangelia vyprávějí o Ježíšových setkáních s lidmi trpícími různými nemocemi! „Chodil po celé Galileji, učil v jejich synagogách, hlásal evangelium o Božím království a uzdravoval mezi lidem každou nemoc a každou chorobu" (Mt 4,23). Můžeme si položit otázku: Proč je tato Ježíšova zvláštní pozornost věnována nemocným až do té míry, že se stává i hlavním úkolem při misi apoštolů, které Mistr posílá, aby hlásali evangelium a uzdravovali nemocné? (srov. Lk 9,2).

Jeden myslitel dvacátého století nám naznačuje důvod: „Bolest člověka naprosto izoluje a z této naprosté izolace se rodí odkaz na druhého, volání k druhému.“ Když člověk kvůli nemoci zakouší na vlastním těle křehkost a utrpení, i srdce tíží, roste strach a množí se otázky, táže se s větší naléhavostí po smyslu všeho, co se děje. Jak si v této souvislosti nevzpomenout na mnoho nemocných, kteří v době pandemie strávili poslední úsek svého života v osamění na jednotce intenzivní péče, zajisté v péči velkorysých zdravotníků, ale vzdálení od těch nejvzácnějších citů a od lidí pro ně v jejich pozemském životě nejdůležitějších? Proto je tak podstatné mít po boku svědky Boží lásky, kteří po vzoru Ježíše, Otcova milosrdenství, vylévají na rány nemocných olej útěchy a víno naděje.

3. *Dotýkat se Kristova trpícího těla*

Ježíšova výzva, abychom byli milosrdní jako Otec, má pro zdravotníky zvláštní význam. Mám na mysli lékaře, zdravotní sestry, laboranty, ty, kteří se podílejí na péči a léčbě nemocných, a také mnoho dobrovolníků, kteří věnují svůj drahocenný čas těm, kdo trpí. Drazí zdravotníci, vaše služba po boku nemocných, kterou vykonáváte s láskou a odborností, překračuje hranice vaší profese, aby se stala posláním. Vaše ruce dotýkající se trpícího Kristova těla mohou být znamením milosrdných rukou Otcových. Buďte si vědomi velké důstojnosti své profese, jakož i odpovědnosti, kterou obnáší.

Dobrořečíme Pánu za pokrok, jaký lékařská věda dosáhla zejména v poslední době; nové technologie umožnily vypracování léčebných postupů, které jsou pro nemocné velmi prospěšné; výzkum stále přispívá svým cenným způsobem k překonávání starých i nových onemocnění; rehabilitační medicína velmi rozvinula své znalosti a dovednosti. To vše však nikdy nesmí zastínit jedinečnost každého pacienta s jeho důstojností a křehkostí.⁴ Pacient je vždy důležitější než jeho nemoc, a proto při žádném terapeutickém přístupu nelze opomenout naslouchání pacientovi, jeho historii, úzkostem a obavám. I když není možné vyléčit, vždy je možné poskytovat péči, vždy je možné utěšovat, dát pacientovi pocítit blízkost, jež ukazuje zájem o člověka dříve než o jeho chorobu. Proto si velmi přejí, aby formace zdravotnických pracovníků dokázala vychovávat ke schopnosti naslouchat a navazovat vztahy.

4. *Pečovatelská místa jako domy milosrdenství*

Světový den nemocných také poskytuje vhodnou příležitost zaměřit pozornost na místa péče. Milosrdenství vůči nemocným vedlo křesťanské společnosti v průběhu staletí k otevírání nesčetných „hostinců dobrého Samaritána“, v nichž mohli být přijímáni a ošetřováni nemocní všeho druhu, zejména ti, kteří nedokázali najít řešení svých zdravotních problémů z důvodu chudoby, sociálního vyloučení nebo obtížnosti při léčbě

některých nemocí. Těmito situacemi trpí především děti, starší lidé a ti nejzranitelnější. Mnozí misionáři, milosrdní jako Otec, doprovázeli hlásání evangelia výstavbou nemocnic, ambulancí a zdravotních středisek. Jsou to vzácné skutky, díky nimž nabyla křesťanská láska své podoby, a Kristova láska, o níž jeho učedníci svědčí, se stala věrohodnější. Mám na mysli především lidi v nejchudších částech světa, kde je někdy nutné překonávat velké vzdálenosti, aby se našla léčebná centra, která i při omezených prostředcích nabízejí to, co je k dispozici. Ještě je před námi dlouhá cesta a v některých zemích je odpovídající léčba stále luxusem. Dokazuje to například malá dostupnost vakcín proti covidu-19 v nejchudších zemích, ale ještě více nedostatečná léčba nemocí, které vyžadují mnohem jednodušší léky.

V této souvislosti chci znovu zdůraznit význam katolických zdravotnických zařízení; jsou vzácným pokladem, který je třeba chránit a podporovat; jejich přítomnost se v dějinách církve vyznačuje tím, že stojí nablízku nejchudším nemocným a nejvíce opomíjeným situacím. Kolik zakladatelů řeholních rodin umělo naslouchat volání svých bratří a sester, kteří neměli přístup k péči, nebo se jim dostávalo špatné léčby, a obětovali se, aby jim sloužili! I dnes, dokonce i v těch nejrozvinutějších zemích, je jejich přítomnost požehnáním, protože mohou vždy nabídnout nejen péči o tělo se všemi potřebnými kompetencemi, ale také onu dobročinnou lásku, pro niž jsou středem pozornosti nemocní a jejich rodiny. V době, kdy je rozšířená kultura skartování a kdy život není vždy uznáván jako hodný přijetí a prožívání, mohou tato zařízení, jakožto „domy milosrdenství“, být exemplárními příklady péče o každý život, i ten nejkřehčí, od jeho počátku až do přirozeného konce.

5. Pastorační milosrdenství: přítomnost a blízkost

V průběhu těchto třiceti let byla stále více uznávána jako nepostradatelná i pastorační služba ve zdravotnictví. Jestliže nejhorší diskriminací, kterou trpí chudí – a nemocní jsou ochuzeni o zdraví – je nedostatek duchovní pozornosti, pak jim nemůžeme nenabídnout Boží blízkost, Boží požehnání a slovo, slavení svátostí a pozvání na cestu růstu a zrání ve víře. V této souvislosti bych chtěl připomenout, že blízkost nemocným a pastorační péče o ně není úkolem jen některých služebníků speciálně k tomu ustanovených; navštěvovat nemocné je pozvání, jež Kristus adresoval všem svým učedníkům. Kolik nemocných a starých lidí žije doma v očekávání, že je navštívíme! Služba útěchy je úkolem každého pokřtěného člověka, který má na paměti Ježíšova slova: „Byl jsem nemocný a navštívili jste mě“ (Mt 25,36).

Drazí bratři a sestry, všechny nemocné a jejich rodiny svěřuji přimlouvám Panny Marie, Uzdravení nemocných. Kéž nacházejí smysl, útěchu a důvěru ve spojení s Kristem, který na sebe vzal bolest světa. Modlím se za všechny zdravotníky, aby byli bohatí na milosrdenství a nabízeli pacientům spolu s odpovídající péčí i svou bratrskou blízkost.

Všem uděluji ze srdce své apoštolské požehnání.

Dáno v Římě, u sv. Jana v Lateránu
10. prosince 2021, o památce Panny Marie
Loretánské

*„Slyšte Slovo, vyšlé od Boha, Slovo, jež krmí lidské duše,
Slovo, jež sílí srdce i rozum, Slovo, jež vede k poznání Boha“
(Proglas, č. 24–27)*

LITURGICKÉ MEZIDOBÍ

S TOMÁŠEM KARDINÁLEM ŠPIDLÍKEM, S.J., čestným občanem Pustiměře

a

P. FRANTIŠKEM BENÍČKEM

PONDĚLÍ 4. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 31. LEDNA 2022

Ježíš a jeho učedníci se přeplavili na druhý břeh moře do gerazenského kraje. Sotva vystoupili z lodi, hned proti němu běžel z hrobních slují člověk posedlý nečistým duchem. Bydlel v hrobových jeskyních a už ani řetězy ho nikdo nemohl svázat. Často ho totiž spoutali okovy na nohou a řetězy na rukou, ale on řetězy na sobě roztrhal a okovy rozlámal – nikdo neměl sílu ho zkrotit. Po celé dny a noci (se potuloval) po těch jeskyních a po horách, křičel a tloukl se kameny. Když zdálky spatřil Ježíše, přiběhl, padl před ním na zem a hrozně vykřikl: „Co je ti po mně, Ježíši, synu Boha nejvyššího? Zapřísahám tě při Bohu, netrap mě!“ Ježíš mu totiž řekl: „Nečistý duchu, vyjdi z toho člověka!“ Také se ho zeptal: „Jak se jmenuješ?“ Odpověděl: „Moje jméno je Pluk, protože je nás mnoho.“ A velmi ho prosil, aby je neposílal pryč z té krajiny. Na stráni se tam páslo velké stádo vepřů. (Ti zlí duchové) ho prosili: „Pošli nás do těch vepřů. Nech nás do nich vejít.“ Ježíš jim to dovolil. Nečistí duchové vyšli a vstoupili do vepřů. A to stádo se hnalo po příkrém srázu do moře – bylo jich na dva tisíce – a v moři se utopilo. Pasáci vepřů utekli a oznámili to v městě i po dvorcích. Lidé se šli podívat, co se stalo. Když přišli k Ježíšovi a viděli toho posedlého zlými duchy, který jich míval v sobě celý pluk, jak tam sedí oblečený a při zdravé mysli, padla na ně bázeň. Ti, kdo viděli, jak se to stalo s tím posedlým a s vepři, jim to vypravovali. Tu začali Ježíše prosit, aby z jejich kraje odešel. Když nastupoval na loď, prosil ho ten bývalý posedlý, aby u něho směl zůstat. On mu to však nedovolil, ale řekl mu:

„Jdi domů ke své rodině a vypravuj jim, jak veliké dobrodiní ti Pán prokázal a jak se nad tebou smíloval.“ Odešel tedy a začal v Desetiměstí rozhlašovat, jak veliké dobrodiní mu Ježíš prokázal. A všichni se tomu divili. (Marek 5,1-20)

Posedlý řetězy roztrhal a okovy rozlámal. Řetězy a okovy nezmůže silný člověk. Jestli je trhal a lámal, předpokládali logicky, že tu jde o někoho, kdo je posedlý silou vyšší, než je lidská. Díváme se na takové případy jako na něco docela mimořádného, s čím se v normálním životě nesetkáváme. Dostojevskij byl jiného názoru. V románu Běsi vidí, jak je celá lidská společnost bezmocná proti silám

zla, jak jsou v jeho moci lidé, kteří ani sami nevědí, co chtějí, a nepocházejí ze špatného prostředí. Také Solovjov myslel v mládí, že se mnoho lidí vzpouzí proti Bohu pouze z nevědomosti, protože jim nikdo nevysvětlil náboženské pravdy moderně a přístupně. Později své mínění změnil. Poznal, že Kristus nepřišel jenom proto, aby nás učil lépe žít, podobně jako učí velcí myslitelé, ale přišel na zemi hlavně proto, aby bojoval proti zlu. To je silnější než my a pouhými lidskými prostředky se nedá zadržet a spoutat.

Moje jméno je Pluk, protože je nás mnoho. Antičtí stoikové říkali: „Ctnost je jedna, neřestí je mnoho.“ Přirovnávali totiž ctnost k přímé čáře. Přímka se dá zkroutit, pokrývit tisící způsoby. Každý z nich je jiný, ale mají společnou vlastnost: narušily přímou linii. Podobný je i mravní zákon. Učí jednat přímo. Tato přímočarost se ztrácí každou neřestí. Proto je zlých sil ve světě mnoho, celý „pluk“. Stoikové však mysleli, že se přesto nemusíme zla bát. Stačí se přidržet pevné linie mravních zákonů. Křesťanství je také optimistické, ale jiným způsobem. Nevěříme, že člověk sám stačí na boj proti zlu. Ale vidíme za oponou světa i boj vyšší. Proti pluku zlých duchů bojují pluky andělů strážných, poslaných lidem a světu ku pomoci. Jestliže tedy zlo převyšuje síly člověka, je to vyváženo tím, že nadlidskou pomoc zakoušíme i při každém dobrém skutku.

Zlý duch ho prosil, aby je neposílal pryč z té krajiny. Scholastická filosofie diskutovala o tom, mohou-li být andělé nebo zlí duchové na některém místě. Na místě jsou totiž hmotné věci, které se navzájem dotýkají. Židle se dotýká podlahy, stojí tedy na podlaze. Tužka se dotýká stolu, leží tedy na stole. Nehmotné bytosti nemají tělo. Jak se tedy mohou dotýkat? Odpovídá filosofie: svým působením, svou silou. Andělé dobří nebo zlí jsou tedy tam, kde působí. Bůh je všudypřítomný, protože je jeho moc všude. Ale životopisy svatých nám často vypravují o tom, že některá místa jsou zvláště pod vlivem zlých duchů. Jak si to máme vysvětlit? Děje se to skrze člověka. Životem v Bohu posvěcujeme své tělo i to, čeho se dotýkáme, náš životní prostor. Zlé skutky naopak znesvěcují to, s čím se hříšník stýká. Je zajímavé, co se vypravuje o egyptských mniších. Chodili bydlet na místa, kde se říkalo, že jsou zlí duchové. Byli si vědomi své povinnosti svět očistit od zlé moci.

Myslím, že nikdo z nás nepochybuje o existenci zlých duchů. Tak jako nás dobří duchové - tedy andělé - nabádají k dobrému, tak zase zlí duchové nás pokouší ke zlému. Pán Ježíš sice zvítězil nad zlým duchem, ale ponechal mu ještě jakési pole působnosti zde na této zemi. Z posedlostí zlým duchem se setkáváme asi zřídka, ale dobře víme, že jsou i vyznavači satana - satanisté, jejichž programem je sloužit zlému, dělat zlo ve všech možných podobách. Působení zlého můžeme připočítat i zločiny proti lidskosti, které se děly v koncentračních táborech, komunistických gulazích, věznicích, válkách, genocidách a dějí se stále dodnes. Je totiž skoro nemožné, aby člověk jen tak sám od sebe bez pomoci zlého dokázal dělat tak hrozné věci. Je nutné tedy nepodceňovat vliv zlého ducha, jenž útočí na každého z nás. Na druhé straně je však potřeba vědět, že Ježíš je mocnější než satan, a tedy jen spolu s ním dokážeme zlému čelit. Je dobré vzývat Krista, jména svatých, modlit se třeba tu modlitbu "Svatý Michaeli". 'Mocnější je ten, který je ve vás, než ten, který je ve světě', čteme v Písmu.

ÚTERÝ 4. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 1. ÚNORA 2022

Ježíš se vrátil lodí na druhý břeh a už se kolem něho shromáždil velký zástup. Když byl ještě na břehu moře, přišel k němu jeden z představených synagogy, jmenoval se Jairos. Jak ho uviděl, padl mu k nohám a snažně ho prosil: „Moje dceruška umírá. Pojď, vlož na ni ruce, aby byla zachráněna a žila.“ Ježíš s ním odešel. Velký zástup šel za ním a tlačili se na něj. Byla tam jedna žena, která dvanáct let trpěla krvácením, mnoho zkusila u mnoha lékařů a celý svůj majetek vynaložila na léčení, ale nic jí nepomohlo, spíše jí bylo čím dál hůř. Když slyšela o Ježíšovi, šla v zástupu lidí a zezadu se dotkla jeho šatů. Řekla si totiž: „Jestli se dotknu třeba jen jeho šatů, budu uzdravena.“ A hned jí přestalo krvácení a pocítila na těle, že je ze svého neduhu vyléčena. Ježíš ihned v sobě poznal, že z něho vyšla (zázračná) moc. Obrátil se proto v zástupu a zeptal se: „Kdo se dotkl mých šatů?“ Jeho učedníci mu odpověděli: „Vidíš přece, jak se lidé na tebe tlačí, a ptáš se: Kdo se mě to dotkl!“ Ale Ježíš se rozhlížel, aby uviděl tu, která to udělala. Tu přišla ta žena, celá ustrašená a rozechvěná – věděla dobře, co se s ní stalo – padla před ním na zem a pověděla mu celou pravdu. On jí na to řekl: „Dcero, tvá víra tě zachránila. Jdi v pokoji a buď zdráva, (zbavena) svého neduhu!“ Zatímco ještě mluvil, přišli lidé (z domu) představeného synagogy se zprávou: „Tvá dcera umřela. Proč ještě Mistra obtěžuješ?“ Ježíš zaslechl, co se tu mluvilo, a řekl představenému synagogy: „Neboj se, jen věř!“ Nedovolil nikomu, aby šel s ním, jenom Petrovi, Jakubovi a jeho bratru Janovi. Přišli k domu představeného synagogy a viděli tam rozruch, (lidí), jak pláčou a velmi nařikají. Vešel dovnitř a řekl jim: „Proč jste tak rozrušeni a pláčete? Dítě neumřelo, jenom spí.“ Posmívali se mu. On však všechny vykázal ven, vzal s sebou otce dítěte i matku a své společníky a šel (do světnice), kde dítě leželo. Vzal ji za ruku a řekl: „Talitha kum!“, to znamená: „Děvče, říkám ti, vstaň!“ Děvče hned vstalo a chodilo – bylo jí dvanáct let. (Lidé) byli úžasem jako bez sebe. (Ježíš) jim přísně přikázal, že se to nikdo nesmí dovědět, a řekl jim, aby jí dali jíst. (Mk 5,21-43)

Existuje smrt? V dnešním slovníku rozlišujeme víru a naději. Víra znamená vidět za skutečností světa jiný vyšší svět, za životem v čase život věčný. Naděje pak doufá, že tam dospějeme. Ve slovníku Bible je obvykle spojeno obojí v jedno. Věřit tedy znamená i doufat. Aby však mohl člověk doufat, musí žít. Co znamená skutečnost pro mrtvého? Nic. Proto jsou písně a úvahy o smrti tak pesimistické. Pláčou nad zánikem vši naděje. Kristus naopak vyzývá otce zemřelé dcery: „Věř!“ Je to víra, jakou dává jenom křesťanství, nebo se vyskytuje i v jiných náboženstvích? U všech národů jsou jisté ideje o posmrtném životě. Ale mnoho naděje nevzbuzují. Jsou jenom jakousi potěchou pro ty, kteří se setkávají tváří v tvář smrti. A přece, jak píše N. Berďajev, se měří výška a vznešenost každého vyznání podle toho, jaký má postoj k smrti. Křesťanský se vyjadřuje jedním slůvkem: „Věř!“ Náš život s Kristem je nezničitelný.

To dítě neumřelo, ale spí. Často čteme na hrobech nápis: „Zde spí věčným spánkem...“ Proč se přirovnává smrt ke spánku? Spící člověk nejenom žije, ale dokonce i jeho život sílí. Nevnímá však, co se děje okolo něho. Kromě toho čekáme, že se spící probudí. Tento obraz tedy vyjadřuje křesťanskou naději. Každé přirovnání je ovšem částečné. Proto

prohlásil kdosi duchaplně: „My říkáme o mrtvých, že spí, ale oni to zase říkají o nás.“ I v tom je kus pravdy. Spící mívají sny, tj. zdá se jim, že vidí a slyší všelicos, ale není to skutečnost. Takový je podle duchovních autorů i náš život. Vidíme a slyšíme. Ale je to všechno pravda? Ti, co zemřeli, vidí pravdu tváří v tvář, probouzejí se k životu a minulé se jim zdá, jako by to byl na zemi pouhý sen. Ať už toto přirovnání vezmeme z jedné nebo z druhé stránky, vždycky vyjadřuje pevnou křesťanskou víru, že smrt s Kristem život neničí, ale naopak posiluje.

Děvče, říkám ti, vstaň! Při probuzení ze sna se otevrou oči, začínáme myslet a svobodně se rozhodovat. Kolik takových probuzení je v jednom životě? Mnoho. Ale zase se dá říci duchaplně: Celý život je jenom jedno dlouhé postupné probouzení. Nejlíp to vidíme na malých dětech, jak začínají ponaáhlu vnímat osoby a věci. Přijde brzy perioda, kdy unavují rodiče otázkami: „Co je to? Proč je to?“ Čím bystřejší jsou, tím větší mají hlad po vědění a porozumění. Zpomalí-li se ten vývoj, říkáme, že je dítě zaostalé. Je pravda, že se časem u každého dostaví jakási sytost dojmů a nezájem. Je-li intenzivní, stává se senilností, otupěním, předzvěstí smrti. U některých lidí je předčasné, jiní si naopak uchovávají svěžest a duševní mládí do pozdního věku. Ale není tak vážné, jak dlouho a jak intenzivně se člověk probouzí k poznávání vnějšího světa. Jisté je, že až do smrti se

máme intenzivně probouzet k poznání světa Božího až do okamžiku, kdy i nám řekne Kristus: „Vstaň!“

Člověk potřebuje k životu 3 věci: někoho, koho by měl rád; něco, co by dělal; a něco, v co by doufal. Právě to poslední - naděje, je jasně vidět z postojů nemocné ženy i představeného synagogy, Jaira. Oběma se to vyplácí - žena je uzdravena, Jairova dcera žije. Ryby potřebují vodu, ptáci křídla, plíce vzduch, kolo řetěz - tak potřebuje člověk naděje. Člověk, který není optimista, podléhá beznaději, nemá elán, chuť do života, nechává se životem vléci, přežívá. Křesťan má však být člověkem naděje. Křesťan má naděje na život věčný.

STŘEDA - 2. ÚNORA 2022 - SVÁTEK UVEDENÍ PÁNĚ DO CHRÁMU

Když nadešel den očišťování podle Mojžíšova Zákona, přinesli (Ježíše) do chrámu, aby ho představili Pánu, jak je psáno v Zákoně Páně: 'Všechno prvorozené mužského rodu ať je zasvěceno Pánu!' Přitom chtěli také podat oběť, jak je to nařízeno v Zákoně Páně: pár hrdliček nebo dvě holoubata. Tehdy žil v Jeruzalémě jeden člověk, jmenoval se Simeon: byl to člověk spravedlivý a bohabojný, očekával potěšení Izraele a byl v něm Duch Svatý.

Od Ducha Svatého mu bylo zjeveno, že neužrjí smrt, dokud neuvidí Pánova Mesiáše. Z vnuknutí Ducha přišel do chrámu, právě když rodiče přinesli dítě Ježíše, aby s ním vykonali, co bylo obvyklé podle Zákona. Vzal si ho do náručí a takto velebil Boha: „Nyní můžeš, Pane, propustit svého služebníka podle svého slova v pokoji, neboť moje oči uviděly tvou spásu, kterou jsi připravil pro všechny národy: světlo k osvícení pohanům a k slávě tvého izraelského lidu.“ Jeho otec i matka byli plni údivu nad slovy, která o něm slyšeli. Simeon jim požehnal a jeho matce Marii prohlásil: „On je ustanoven k pádu a k

povstání mnohých v Izraeli a jako znamení, kterému se bude odporovat – i tvou vlastní duší pronikne meč – aby vyšlo najevo smýšlení mnoha srdcí.“ Také tam byla prorokyně Anna, dcera Fanuelova z Aserova kmene. Byla značně pokročilého věku: mladá se vdala a sedm roků žila v manželství, potom sama jako vdova – bylo jí už čtyřiaosmdesát let. Nevycházela z chrámu a sloužila Bohu posty a modlitbami ve dne v noci. Přišla tam právě v tu chvíli, velebila Boha a mluvila o tom dítěti všem, kdo očekávali vykoupení Jeruzaléma. Když vykonali všechno podle Zákona Páně, vrátili se do Galileje do svého města Nazareta. Dítě rostlo a sílilo, bylo plné moudrosti a milost Boží byla s ním.

(Lukáš 2,22-40)

ČTVRTEK 4. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 3. ÚNORA 2022

Ježíš zavolal svých Dvanáct, začal je posílat po dvou a dával jim moc nad nečistými duchy. Nařídil jim, aby si na cestu nic nebrali, jen hůl: ani chléb, ani mošnu, ani peníze do opasku, jen opánky na nohy, ani aby si neoblékali dvoje šaty. Řekl jim: „Když přijдете někam do domu, zůstávejte tam, dokud se odtamtud nevydáte zase dál. Když vás však na některém místě nepřijmou a nebudou vás chtít slyšet, při odchodu odtamtud si vytřeste prach ze svých nohou na svědectví proti nim.“ Vydali se tedy na cesty a hlásali, že je třeba se obrátit. Vyháněli mnoho zlých duchů, pomazávali olejem mnoho nemocných a uzdravovali je. (Marek 6,7-13)

Začal je posílat dva a dva. Římská posvátná kongregace, úřad pro misijní činnost církve, měla před Druhým vatikánským koncilem titul De propaganda fide. Název se změnil, protože modernímu člověku nezní příjemně slovo propaganda. Někdo něco vymyslel a propaguje svou ideu, něco vyrobil a propagandou to chce prodat. Práce pro rozšíření křesťanské víry se naopak jmenuje misie. Jde tu o latinské slovo, které znamená poslání. Vytýkají někdy misionářům, že jsou propagátory cizích evropských idejí, že berou národům jejich starobyrou identitu. Kdyby tomu tak bylo, byla by to skutečně neodpovědná činnost. Nikdo totiž nemá právo zasahovat do vnitřního vývoje druhého, není-li si jist, že ho posílá Bůh. Ten stvořil srdce člověka a dává mu směr. Platí-li to pro misionáře, musíme si toho být vědomi i my všichni. Lidé zasahují do života jiných radami, rozkazy, násilím. Takové je složení společnosti. A přece se musejí stále ptát: V čem a kam až mě posílá Bůh? Jen tolik autority může mít jeden člověk nad druhým. Zneužití autority má za následek krizi podřízenosti.

Nebrat si peníze do opasku. Propaganda obvykle předpokládá finanční základ. Obchodní domy, firmy, politické strany věnují na ni velké částky příjmů. Kristus vybízí své apoštoly, aby šli bez peněz. Ale z čeho budou žít a budovat dílo? Předpokládá se, že je vyživí ti lidé, ke kterým jsou posláni. Není to riskantní předpoklad? Je všeobecná lidská slabost, že si dají lidé zaplatit, chce-li je někdo přetáhnout na svou stranu. Naopak sami zaplatí tomu, kdo jim pomůže k dosažení toho, co chtějí sami. Propagandista tedy nutně

potřebuje peníze. Misionář však je v docela jiné situaci. Jestliže ho posílá Bůh, vzbudí v srdcích těch, ke kterým má přijít, i touhu po tom, co misionář přináší. Proto si ho váží a hledí si ho u sebe udržet. Vidíme to názorně na velkých misionářích Evropy na počátku středověku. Co všechno mladé národy udělaly, aby je získaly a aby si je udržely! A jaké oběti dodnes někde přinášejí věřící, aby si zajistili pravidelnou duchovní správu!

Nebrat si dvě suknice" Na cestu si obyčejně bereme dvojí šaty, protože nevíme, jaké nás překvapí počasí. Může se ochladit, můžeme promoknout. Cesta je obyčejně plná nepředvídaných okolností. Kdo se jich bojí, nerad cestuje. Naopak zkušený cestovatelé předvídají a hledí se zajistit proti tomu, co by se mohlo přihodit. Kristus naopak učí své apoštoly jakési svaté bezstarostnosti. Čím se ta liší od nedbalosti? Předpokládá zase první nutnou podmínku: Boží posláním. Bůh, který posílá, je ovšem pán přírody, historie, politických a kulturních situací. Není tedy jeho posel závislý na podmínkách. V dějinách najdeme tisíce příkladů, jak se jednotlivci i celé národy obrátily ke křesťanství právě v těch okamžicích, kdy se to zdálo vyloučené, v době velkých pronásledování. Loďka Kristova pluje na druhý břeh za příznivého počasí i za bouří (svr. Mt 8,24).

PÁTEK 4. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 4. ÚNORA 2022

Král Herodes uslyšel o Ježíšovi, neboť jeho jméno se stalo známým. Říkalo se, že Jan Křtítel vstal z mrtvých, a proto že v něm působí zázračné síly. Jiní říkali: „Je to Eliáš,“ jiní zase: „Je to prorok – jako jeden z proroků.“ Když to Herodes uslyšel, řekl: „Jan, kterého jsem dal stít, byl vzkříšen.“ Herodes totiž dal Jana zatknout, spoutat a zavřít do vězení kvůli Herodiadě, manželce svého bratra Filipa, protože si ji vzal za ženu. Jan říkal Herodovi: „Není dovoleno, abys měl za ženu manželku svého bratra!“ Herodias proto na něj zanevřela a nejráději by ho připravila o život, ale nemohla. Herodes totiž měl před Janem strach. Znal ho jako spravedlivého a svatého člověka a chránil ho. Když ho slyšel, byl celý nespokojen, přesto však si ho rád poslechl. Naskytl se vhodná chvíle, když Herodes na své narozeniny vystrojil hostinu svým hodnostářům, důstojníkům a významným lidem z Galileje. Vstoupila tam i dcera té Herodiady a tančila. Herodovi i hostům se tak zalíbila, že král řekl dívce: „Požádej mě, oč chceš, a dám ti to!“ A pod přísahou jí mnoho slíbil: „O cokoli požádáš, dám ti to, i kdyby to byla polovina mého království!“ Ona vyšla ven a zeptala se matky: „Co bych si měla žádat?“ Ta odpověděla: „Hlavu Jana Křtitele.“ Hned se tedy rychle vrátila ke králi a žádala si: „Chci, abys mi dal ihned na míse hlavu Jana Křtitele.“ Král se zarmoutil, ale pro přísahu a kvůli hostům ji nechtěl odmítnout. Hned tedy poslal král kata s rozkazem, aby přinesl jeho hlavu. Ten odešel a sřal ho ve vězení, přinesl jeho hlavu na míse a dal ji dívce a dívka ji dala své matce. Když o tom uslyšeli Janovi učedníci, přišli, vzali jeho tělo a pochovali ho do hrobu. (Marek 6,14-29)

Herodias na Jana Křtitele zanevřela. Psychologové se ptají, čím to je, že jsou nám někteří lidé sympatičtí a jiné naopak nemůžeme vystát. Goethe kdysi myslel, že je to přírodní jev podobný tomu, že se přitahují a odpuzují různé prvky. Člověk však není jenom „přírodní jev“. Jeho osobnost je mravní, roste podle toho, jak volí

dobro i zlo. To pak je jako světlo a tma, navzájem se vylučují. Herodias, která žila v hříchu, nemohla mít tudíž v lásce Jana Křtitele, hlasatele pokání. Z toho plynou důsledky i pro denní život. Říká se o některých lidech, že nemají nepřátele. Záleží na tom, v jakém smyslu tomu rozumíme. Nemáme nikomu přát zlé a nikoho za nepřítele považovat. Ale to neznamená, že si nás musejí všichni vážit, že máme být všem sympatičtí. Nepřátelé vyvstali proti Kristu, na Jana Křtitele zanevřela Herodias, na některé světce se osopilo celé okolí. Chtějí-li nám jiní lidé zlo, protože děláme dobře, pak jsme podle evangelia blažení (srv. Mt 5,11).

Herodes měl před Janem posvátný strach. I Herodes žil v hříchu, ale Jana Křtitele nechtěl dát zabít. Měl před ním posvátný strach. Písmo učí, že je bázeň Boží začátek spásy (Př 1,7). Strach vzniká, když si uvědomíme, že jsme v přítomnosti někoho nebo něčeho silnějšího, než jsme my sami. Bojíme se ozbrojeného zloděje, vichřice, nejistých poměrů ve společnosti apod. Se silnějším se nechceme dostat do konfliktu. Ten, kdo se bojí Boha, objevil, že je ruka Boží mocná, že zasáhne ty, kdo přestupují příkázání. Zastaví se tedy před zločinem ze strachu, že by to mělo pro něho zlé následky. Často se už vyskytly námitky, že není důstojné, abychom zachovávali Boží zákony jenom ze strachu před peklem nebo před jinými tresty třeba už zde na zemi. Církev se tohoto motivu vždycky zastala. Není dokonalý, ale je už začátkem spásy. Tridentský koncil upozornil, že ten, kdo se ze strachu vyvaroval zlého, začíná dělat dobře. Kdo pak dělá dobře, už poněkud začíná milovat. Proto se umísťuje v linii duchovního vývoje bázeň Boží na počátku, láska na konci. Ta pak přemáhá strach. Sv. Antonín Veliký prohlásil na konci života: „Já se už Boha nikdy nebojím.“

Ohled na spolustolovníky. Herodes měl před Božím mužem posvátný strach. Čím to je, že se nevyvaroval zločinu? Měl dva protichůdné strachy: z Boha a z mínění lidí. Ten druhý strach je vlastně směšný. Český výraz „lidské ohledy“ vyjadřuje psychologický stav člověka, který se bojí lidí. Stále se na všechny strany ohlíží, považuje všecky za nebezpečné. Dá se to pochopit ve válce, v přítomnosti ozbrojené tlupy. Ale bojí-li se někdo jenom lidských poznámek nebo toho, co by si případně o něm pomysleli, bojí se šumění vánku, který rozechvívá listy na stromech. Mudrci všech dob tento strach zesměšňovali. V knize Následování Krista se píše: „Co jiného jsou slova než slova? Létají vzduchem, ale kamenem nepohnou. Buď kámen!“ Ale přesto jsou lidské ohledy stále silným motivem našich skutků. Žijeme ve společnosti a nechceme svůj poměr s ní narušit. Je to ostatně užitečné. Zlo začíná, když se stane strach z lidí větší než strach z Boha. Člověk se pak stává otrokem všeho, co jej obklopuje. „Kdo se nebojí Boha,“ píše sv. Jan Klimak, „léká se i svého vlastního stínu.“

Jan Křtitel mohl mlčet, když viděl hříšný poměr Heroda a Herodiady. Jenže Jan dal přednost Bohu před svým pohodlím. Věděl, že po tomto výroku bude následovat ztráta svobody, vězení a násilná smrt. Tak se i stalo. Na první pohled se zdá, že pravda prohrává a triumfuje hřích, lež, cizoložství. Poslední slovo však bude mít Bůh. My však nemůžeme hned tak říci někomu pravdu do očí. Pravda bez lásky není úplně pravdou. Jan si to mohl dovolit. Když totiž mluvil, všem naskakovala husí kůže. Jan byl totiž světec, přísný sám k sobě. Proto mohl být přísný i v hodnocení druhých. My nejsme svatí, proto buďme přísní k sobě a milosrdní k druhým.

SOBOTA 4. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 5. ÚNORA 2022

Apoštolové se shromáždili u Ježíše a vypravovali mu všechno, co dělali a učili. Řekl jim: „Pojďte i vy někam na opuštěné místo a trochu si odpočiňte.“ Pořád totiž přicházelo a odcházelo tolik lidí, že neměli čas ani se najíst. Odjeli tedy lodí na opuštěné místo, aby tam byli sami. Mnozí je viděli odjíždět a poznali jejich úmysl. Ze všech měst se tam pěšky sběhli a byli tam před nimi. Když (Ježíš) vystoupil, uviděl velký zástup a bylo mu jich líto, protože byli jako ovce bez pastýře; a začal je poučovat o mnoha věcech.

(Marek 6,30-34)

Pojďte někam na osamělé místo. Tisíce a tisíce mnichů a řeholnic v dějinách církve uposlechly tuto výzvu. Slovo mnich pochází z řeckého *monachos*, což znamená osamělý, poustevník. Nad branami kartuziánských klášterů bývá nápis: „Blažená samota, sama jediná je blaženost.“ A přece máme v češtině dva výrazy, jejichž odstín se značně liší: „samota“ a „osamocení“. Člověk je společenský tvor. Jeho osoba se vyvíjí jenom ve vztahu k druhým. Má rád jiné a čeká, že ho budou mít rádi i druzí. Proč tedy hledali a hledají zbožní lidé samotu? Odpověď na tu otázku je celkem snadná: Aby se cítili blízko někoho druhého, se kterým si v hluku ostatních nemohou upřímně pohovořit. I dva zamilovaní vyhledávají osamělá místa, ale nejsou osamoceni. Tím víc to prožívají ti, kdo milují Boha. Karlu Foucauldovi se omlouval někdo, že ho nechal dlouho čekat o samotě. Odpověděl prostě: „Já nejsem nikdy sám!“ Uměl se modlit.

Trochu si odpočiňte! Zahřátý motor v autě necháváme vychladnout. Ušlé nohy natáhneme pohodlně, aby se svaly uvolnily. I náš nervový systém se potřebuje načas osvobodit od mnoha dojmů, od rozptylování pozornosti na mnoho věcí. A přece zjišťují psychologové, že je mnoho lidí, kteří si doopravdy odpočinout nedovedou. Řeknou jim: „Zůstaňte doma a klidně si sedněte!“ Nepřijmou to, protože vědí ze zkušenosti, že by se jim hlava zavalila tolika starostmi, na které hledí zapomenout. Dva jdou na vycházku do hor. Jeden se vrátí osvěžený, druhý unavený, a to nejen fyzicky, ale i duševně. Nevnímal totiž tuze hory, ale myslel na zkoušku, která ho čeká. Jeden psycholog radil takovým lidem: „Sedněte si k moři a snažte se alespoň půl hodiny nevnímat nic jiného než moře. Uvidíte, jak se vnitřně očistíte.“ Křesťané, kteří rádi vyhledávají samotu, umějí v ní vidět jenom moře Božího milosrdenství, a proto si dovedou odpočinout.

Uviděl veliký zástup lidí, pojal ho s nimi soucit. V přírodě je boj o život. Silnější vítězí nad slabším a ničí ho. Rostliny se přerůstají, zvířata se požírají. Říká se, že lidé nejsou lepší, naopak, že vedou boj o život brutálněji, hrubšími a rafinovanějšími prostředky. „Buď budeš kladivem, nebo kovadlinou,“ tvrdí jedno německé rčení. To znamená: buď budeš bít druhé, nebo oni budou bít tebe. Příklady tohoto postoje vidíme na každém kroku. A přece se stále potkáváme s opačnou zkušeností. Opilý upadl. Dobře mu tak! Zaslouží si to. Ale přece normální člověk jde, podá mu ruku a pomůže mu vstát. Proč? Má s ním soucit. Slovo soucit má pěkný původ. Je to cit, ale je to cit společný. Cítím bolest, nehodu druhého, jako by to byla moje vlastní. Podle Solovjova je tento soucit prvním projevem náboženského života, je to napodobení Boha, který má takový soucit s námi, že i vlastního

Syna za nás vydal (srv. Jan 3,16). Tento soucit přiměl mnoho těch, kdo šli do samoty žít s Bohem, aby se vrátili mezi lidi a pro ně pracovali.

PONDĚLÍ 5. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 7. ÚNORA 2022

Ježíš a jeho učedníci se přepravili na druhý břeh a přistáli u Genezaretu. Když vystoupili z lodi, lidé ho hned poznali. Proběhli celou tu krajinu a začali nosit na nosítkách nemocné všude tam, kde slyšeli, že je. A všude, kam přišel do některé vsi nebo města nebo dvorce, kladli nemocné na volné prostranství a prosili ho, aby se směli dotknout aspoň štrápece jeho šatů. A všichni, kdo se ho dotkli, byli uzdraveni. (Marek 6,53-56)

Začali nosit na nosítkách nemocné. Jak bývá těžké dostat se k lékaři nebo léčiteli, o kterém se rozkřikne, že dokáže vyléčit nemoc, na kterou normální lékařská asistence nestačí. Člověk je sociální tvor, nemůže žít bez druhých. Ale snadno na to zapomíná. V nemocnici to najednou pocítí velmi názorně, zvláště když nemůže chodit. Zdá se to paradoxní, ale vidíme to na každém kroku: nemoc má velkou sociální funkci v našem životě. V této příležitosti se poznají přátelé. Ale nemoci mají i funkci náboženskou. Sv. Ignác z Loyoly píše, že nejsou menší dary než zdraví. Sv. Augustin bojoval proti hlavnímu bludu, který se rozšířil v západním křesťanském světě na počátku zrození nové Evropy. Byl to pelagianismus, přesvědčení, že si člověk svými přirozenými silami a pevnou vůlí stačí k tomu, aby mohl čestně a dobře žít a dělat svou práci. Nač by tedy potřeboval Boha? Ten časem z jeho života úplně vymizí. Přejde však nemoc, úraz, tělesná slabost. Jsou to nejlepší kazatelé, kteří nás přesvědčují o tom, jak potřebujeme na každém kroku Boží milosti.

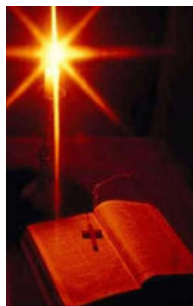
Prosili, aby se směli dotknout štrápece jeho šatu. Jsme na poutním místě. Lidé se dotýkají uctívaného obrazu, vlastně jenom rámu. V Římě, v bazilice sv. Petra, líbají nohu kovové sochy. Je už tak opotřebovaná, že se musí vyměňovat. Je dost těch, kdo se nad tím pohoršují. Vidí v tom pověrčivost, fetišismus a bůhví jaké jiné nectnosti. Ale ti, co se dotýkali štrápece Ježíšových šatů, nebyli v lepší situaci. Štrápec, socha, rám obrazu ovšem nemohou nikoho zachránit. Sám Ježíš při těchto příležitostech vždycky zdůraznil, že je to víra, která uzdravuje, ne vnější gesto (Mt 9,22). Pravá hodnota je v jeho srdci, v jeho smýšlení, přesvědčení. Ale člověk je tvor, který mluví, vyjadřuje své city navenek. Neděje se to jenom slovy, ale často pouhým malým gestem, pohledem. Čím víc se lidé znají, tím méně slov potřebují. Dávají si znamení rukou, posunkem. Podobný smysl mají i gesta v náboženském projevu. Dotek rámu obrazu sám o sobě nemá hodnotu, ale může být výrazem veliké důvěry. Ta pak dělá zázraky.

Všichni, kteří se ho dotkli, byli uzdraveni. Nemoc, při které si uvědomíme vlastní slabost před Bohem, je velký dar. Ale dá se namítnout: Neochromuje snad vědomí slabosti chuť a odvalu do života? Jsou známé verše: „Sláb jenom ten, kdo ztratil v sebe víru, a malý ten, kdo zná jen malý cíl.“ Slabost skutečně neprospívá, je-li spojena s pocitem osamocení. Něco docela jiného je, když si přitom uvědomíme přítomnost někoho

silného, kdo stojí při nás, aby nám pomohl. Kdo v horách ztratil cestu, bývá tak oslabený, že už nestojí na nohou. Setká-li se však s někým, kdo ho chce dovést nazpět, síly se mu vrátí. Tak nám také v životě vrací sílu každé setkání s Ježíšem, každý dotyk uzdravuje. Zdraví totiž není jenom fyzický stav těla, ale především schopnost žít. S Kristem můžeme žít i v největší slabosti i ve smrti.

Dnes se nám Pán Ježíš jeví jako léčitel nemocí. My však víme, že nepřišel léčit jen nemocná lidská těla, ale celého člověka. Ježíš uzdravoval slepé, hluchoněmé, chromé, malomocné, posedlé. Také my jsme v přeneseném slova smyslu dost často podobně postiženi duchovně, a proto potřebujeme uzdravení, abychom byli bdělí nad tím, čemu propůjčujeme zrak - vždyť oko do duše okno. Dále jak často mluvíme, když nemusíme, a zase když máme mluvit, tak mlčíme; jak natahujeme uši, když se jedná o nějaké drby či zajímavosti o druhých, a jak málo otvíráme svůj sluch Ježíšovým slovům. Dále jak jsme posedlí svým egoizmem a sebestředností! Všichni, kdo se ho dotkli byli uzdraveni - každé setkání s Ježíšem, i to dnešní je takovým dotekem uzdravení, zvláště intimně se to děje při svatém přijímání.

ÚTERÝ 5. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 8. ÚNORA 2022

Kolem Ježíše se shromáždili farizeové a někteří z učitelů Zákona, kteří přišli z Jeruzaléma. Všimli si, že někteří z jeho učedníků jedí rukama obřadně nečistýma, to je neumytýma. Farizeové totiž a všichni židé se drží podání předků a nejedí, dokud si pečlivě neumyjí ruce; (po návratu) z trhu nejedí, dokud se celí neopláchnou; a je mnoho jiného, co přejali a čeho se drží: omývání pohárů, džbánů, měděných nádob a lehátek. Proto se ho farizeové a učitelé Zákona ptali: „Proč se tvoji učedníci nechovají podle podání předků, ale jedí obřadně nečistýma rukama?“ Odpověděl jim: „Pokrytci! Dobře to o vás předpověděl Izaiáš, jak je psáno: `Tento lid mě uctívá rty, ale jejich srdce je daleko ode mě. Nadarmo mě však uctívají, když učí naukám, které jsou lidskými ustanoveními.' Opustili jste přikázání Boží a držíte se podání lidského.“ A řekl jim: „Jak dovedně rušíte Boží přikázání, abyste zachovali svoje podání! Vždyť Mojžíš nařídil: `Cti svého otce a svou matku' a `Kdo potupí otce nebo matku, ať propadne trestu smrti!' Vy však říkáte: `Kdo by prohlásil otci nebo matce: To, čím bych ti měl pomáhat, je „korban“, to jest dar (pro chrám)' – už mu dovolujete, že pro otce nebo matku nemusí nic udělat. Tak rušíte Boží slovo svým podáním a odevzdáváte to dál. A takových podobných věcí děláte mnoho.“ (Marek 7,1-13)

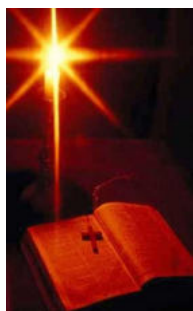

Jíst neumytýma rukama. Mnoho předpisů Starého zákona bylo toho druhu, že o nich dnes řekneme: „Nemají nic společného s náboženstvím!“ Umýt si ruce před jídlem je jistě užitečné po stránce hygienické, zvláště v dobách, kdy se neužívalo vidliček a lžící. Ale

proč by to měl být zákon Boží, jehož přestoupení je hříšné? Abychom to pochopili, musíme se vžít do stavu tehdejší společnosti. Rozdělení na skutky profánní a náboženské bylo velmi slabé. Židé viděli v Bohu hlavu kmene, svého krále a jediného zákonodárce. Nerozeznávali ještě, co je císařovo a co je Božího (Mt 22,21). Proto bylo náboženské všechno, co je psáno v Zákoně Mojžíšově. Dnešní doba zachází do opačného extrému, tzv. sekularizace. Považujeme za náboženskou jenom modlitbu a bohoslužbu, ostatní jsou záležitosti „světské“. Nebylo snad tehdejší pojetí správnější? Nemá snad náboženský postoj proniknout do všeho, co děláme, i když to jsou malé úkony denního života? Takové je jistě ideální křesťanství, ale otázka je, jak k tomu dojít.

Ten lid mě ctí rty, ale jejich srdce je daleko ode mne. Aby byl skutek sakrální, posvátný, k tomu ovšem nestačí jenom vnější forma anebo zařazení do rituálního, obřadního prostředí. Z dnešního života můžeme uvést příklad zdrženlivosti v jídle v postní dny. Je každý takový půst náboženský úkon? Bez vzpomínky na Boha a čistého úmyslu by se pouhá vnější zdrženlivost v jídle stala občanským zvykem v jistém prostředí, jako když si např. ateisté na Štědrý večer připraví rybu místo masa. Tuto bezduchost starých náboženských zvyků vytýkal Ježíš farizeům. Křesťan si má naopak vzpomenout na Boha při všem, co dělá, i při jídle, jak upozorňuje sv. Pavel (1Kor 10,31). Tak se stanou posvátnými i ty skutky denního života, kterým říkáme profánní, světské. Nejpěknější příklad vidíme v životě Panny Marie. Jako každá matka pracovala doma pro dítě. To dítě však byl Syn Boží. Tedy celý její den byl liturgií, bohoslužbou.

Podání předků. Zachovalé prostředí bývá tradiční. Věci se dělají, jak se dělávaly, lidé se chovají, jak se to od nich vždycky žádalo. Tato stálost je velkou oporou pro mravnost i v náboženství. Proto Židé považovali věrnost tradicím za přední náboženský úkon. V církvi pak je tradice známkou pravověrnosti. A přece se i tu může stát překážkou Duchu svatému a evangelní svobodě. Děje se tu něco podobného jako při uctívání svatých obrazů. Jsou k modlitbě, tj. napomáhají k tomu, abychom se snadněji povznesli k tomu, kdo je zobrazen. Před křížem se modlíme ke Kristu, před obrazem Panny Marie recitujeme Zdravas jí samé. Jakmile však někdo začne sbírat obrazy jenom z estetického hlediska, přestávají být předmětem kultu a dávají se do muzea. Východní církve proto považovala vždycky umístění svatých obrazů na výstavě jako jejich znesvěcení. Něco podobného se může přihodit se zachováváním zbožných zvyků a tradic. Stanou se zálibou starožitníků, a ne oporou víry a dobrých mravů. Mají místo v církvi, naplní-li se znovu Duchem Božím.

STŘEDA 5. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 9. ÚNORA 2022

Ježíš zase k sobě přivolal zástup a řekl jim: „Slyšte mě všichni a pochopte! Člověka nemůže poskvřnit nic, co do něho vchází zvenčí, ale co vychází z člověka, to ho poskvřňuje.“ Když (pak odešel) od zástupu a vstoupil do domu, ptali se ho jeho učedníci na ten výrok. Řekl jim: „I vy jste tak nechápaví? Nerozumíte, že člověka nemůže poskvřnit nic, co do něho vchází zvenčí? Vždyť to mu přece nevchází do srdce, ale do žaludku a odchází do stoky.“ Tím (Ježíš) prohlásil za čisté všechny pokrmy. Dále řekl: „Co vychází z člověka, to ho poskvřňuje. Z nitra totiž, ze srdce lidí, vycházejí špatné myšlenky, smilství, krádeže,

vraždy, cizoložství, lakota, zloba, lest, prostopášnost, závist, urážky, pýcha, nerozumnost. Všechno to zlé vychází z nitra a člověka poskvřňuje.“ (Marek 7,14-23)

Člověka nemůže poskvřnit nic, co do něho přichází zvenčí. V denním životě nás mnoho vnějšího poskvřňuje: prach, bláto, dotyk se stěnou. Proto se umýváme a vyměňujeme šaty, abychom dokázali, že se nás špína netýká, že my sami jsme čisti. V obrazném smyslu nás poskvřní i špatné řeči, pomluvy. Ale i v tomto případě se umíme hájit nebo alespoň doufáme, že řeči přestanou, že pravda zase vyjde najevo. Horší je tomu však při takových vlivech, kterým říkáme pokušení. Vidíme obraz, ten budí myšlenku, zrodí se chuť provést něco, co je proti Božímu zákonu. Peněženka leží na podlaze, je to něco vnějšího, a přece myšlenka přivlastnit si cizí peníze pronikne do srdce. Právě proto se vyhýbáme příležitostem k hříchu, špatnému prostředí, abychom neupadli. Poskvřňuje nás tedy něco vnějšího? Zdá se, že ano. „Každý, kdo se dívá na ženu se žádostivostí, už s ní zcizoložil ve svém srdci“ (srv. Mt 5,28). Tak to vysvětlovali starověcí stoikové. Ale křesťané si jsou dobře vědomi, že ten proces není mechanický. Aby myšlenka z vnějšku se stala naší vlastní, musíme uvnitř dobrovolně souhlasit. Teprve tento vnitřní souhlas ke zlu nás poskvřní.

Co z člověka vychází, to ho poskvřňuje. Člověk nepodléhá mechanicky vlivům zvenčí. Navazuje se skutečností styk, dialog. Dítě se nejdřív ptá: „Co je to?“ Ale hned nato přijde další otázka: „Nač je to? Co s tím mohu udělat?“ Potom teprve přijde rozhodnutí. Sv. Maxim Vyznavač vysvětluje tento proces příkladem podobným tomu s peněženkou na zemi. Nejsou zlé peníze. Neposkvřní mě ani myšlenka, co by se s penězi dalo udělat. Ta přišla jakoby sama, když jsem peníze uviděl. Je tedy pořád ještě zvenčí. Ale jenom zvnitřku srdce může vyjít rozhodnutí peníze ukrást. To rozhodnutí pak poskvřní člověka, i kdyby se mu třeba nepodařilo zlý skutek provést. Jeden východní mnich to vyjádřil výstižně. Stěžoval si mu mladík, že je tuze citlivý, že má mnoho dojmů a že se bojí, aby jim nepodlehl. Uslyšel radu: „Neboj se dojmů, boj se rozhodovat pod jejich vlivem!“

Z nitra, ze srdce lidí, vycházejí špatné myšlenky. Na první pohled je tato věta evangelia v rozporu s tím, co jsme doposud řekli, že totiž špatné myšlenky přicházejí zvenčí, zevnitř je souhlas. Ale tak tomu je v prvním stadiu. Kdo už jednou zlou myšlenku dobrovolně do srdce vpustil, ta tam zapustí kořeny a rozroste se jak plevel v dobré půdě. Pseudo-Makarius píše, že zlé myšlenky jsou hadi. Pustíš-li je do ráje srdce, usadí se tam a udělají si tam hnízdo líhně. Psychologicky tento proces uměl mistrovsky vylíčit Shakespeare ve svých dramatech. Tak např. Othello, benátský mouřenín, tam vystupuje jako čestný a věrný muž. Ale uvěřil zlému našeptávači, který nařknul Othellovu manželku z nevěry. Žárlivost ho mučí, vztek ho dusí, stane se nakonec vrahem své vlastní ženy. Vášně, která oslabí a nakonec zničí člověka, má obyčejně takové malé a bezvýznamné počátky. Proto už staré latinské přísloví říká: „Vzdoruj začátkům! Pozdě se hledá lék, když se zlo časem rozmnožilo.“

ČTVRTEK 5. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 10. ÚNORA 2022

Ježíš se vydal na cestu do tyrského kraje. Vešel do jednoho domu a nechtěl, aby to někdo věděl, ale nemohlo se to utajit. Hned o něm uslyšela nějaká žena, jejíž dcera byla posedlá nečistým duchem. Přišla a padla mu k nohám. Byla to pohanka, rodem Syroféničanka, a prosila ho, aby vyhnal zlého ducha z její dcery. Řekl jí: „Nech najíst napřed děti! Není přece správné vzít chléb dětem a hodit ho psíkům.“ Ale ona mu odpověděla: „Ovšem, Pane, jenže i psíci se živí pod stolem kousky po dětech.“ Nato jí řekl: „Že jsi to řekla, jdi, zlý duch vyšel z tvé dcery.“ Žena odešla domů a našla dítě ležet na lůžku a zlý duch byl pryč. (Marek 7,24-30)

Není správné vzít chléb dětem. Když mluví o lásce k bližnímu, zdůrazňují duchovní autoři její univerzálnost: Zahrnuje všechny lidi bez rozdílu, blízké i vzdálené, přátele i nepřátele. „Dáváš-li přednost jednomu před druhým,“ píše sv. Maxim Vyznavač, „to dokazuje, že nemáš ještě lásku dokonalou.“ Je to pěkně řečeno, ukazuje to cíl, ke kterému se blížíme, ale nedá se to povzbuzení uskutečňovat v praktickém denním životě doslova. Morálka proto mluví o tom, že má být naše láska „spořádaná“. Skutky lásky se ztotožňují na prvním místě s povinnostmi. Máme se tedy starat především o ty, kteří jsou nám nejbližší, kteří nám byli svěřeni, mezi kterými žijeme a pohybujeme se. Směšní jsou ti, kdo slovy objímají celý svět a nemají čas pro vlastní rodinu. V jistém smyslu je pohodlnější horlit pro rovnoprávnost ras v dalekých zemích než jednat slušně a uctivě se sousedem. Máme milovat bližního „jako sebe“, ne místo sebe. Podobně máme cítit lidi vzdálené, „jako“ by nám byli blízcí, ale ne na místě blízkých, protože ti mají první právo na naši lásku.

I psíci pojídají pod stolem kousky po dětech. V překladech této věty užíváme s oblibou zdrobněliny „psíci“. Slovo pes, užití o člověku, zní v našem slovníku nepěkně, je to nadávka. Řekl jsem jednou jistému muslimovi, že jsem pro něho prostý „džaur“, pes. On se stal rozpačitým a snažil se mně vysvětlit, že toho výrazu sice muslimové užívají pro jinověrce, ale že sám o sobě není hanlivý. Znamená prý to člověka, který sice není z rodiny, není bratr, ale patří k obydlí a má právo na podporu jako domácí pes. Je tomu skutečně tak? Jistě je toto pojetí blízké tomu, co se říká v evangeliu. Syroféničanská pohanka si je vědoma, že nepatří k vyvolenému národu, ale přesto by neměla být vyloučena z mesiášských dobrodiní. Je tedy obrazem všech těch, kteří jakýmkoliv způsobem nepatří k „našim“, tj. k naší církvi, k našemu národu, k naší rodině. I oni mají právo, abychom jim, pokud je to možné, pomáhali a něco z „našeho“ i pro ně rezervovali.

Pro toto slovo jdi v pokoji. Nikdo se nemůže spasit, leda v církvi. Kristus je jediná brána k Otci (srv. Jan 10,1n) a církev je jeho mystické tělo. Od této víry se nedá upustit, nemůže ji popřít ani ekumenické hnutí. Ale v dnešní době jsme přece jen pokročili v lepším pochopení tohoto dogmatu. Kdo patří k církvi? Přináležitost k tělu Kristovu je mystické, v tajemství. Kromě toho poněmhu roste do plnosti. Ustanovení Druhého vatikánského koncilu o ekumenismu proto rozlišuje vícero stupňů přináležitosti k církvi. Nejúžeji jsou s ní ovšem spojeni ti, kdo věří všechno, co patří k našemu vyznání, a kdo podle toho žijí ve spojení se všemi věřícími. Jiní mají jenom víru částečnou, více nebo

méně vyvinutou. Mohou být spojeni s Kristem? Petrova víra byla nejsilnější. Vyznal: „Ty jsi Mesiáš, Syn živého Boha“ (Mt 16,16). Syroféničanka věděla o Ježíšovi a o jeho poslání pramálo. Přivedla ji k němu jenom důvěra. Ale i ta ji zachránila. Je to pouto, řekli bychom poslední, ale je-li upřímné, dává účast na darech Božího království.

PÁTEK 5. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 11. ÚNORA 2022

Ježíš odešel z tyrského kraje a šel přes Sidón územím Desetiměstí ke Galilejskému moři. Přivedli k němu hluchoněmého a prosili ho, aby na něho vložil ruku. Vzal ho stranou od zástupu, vložil mu prsty do uší, dotkl se slinou jeho jazyka, vzhlédl s povzdechem k nebi a řekl: „Effatha!“, to znamená: „Otevři se!“ A hned se mu otevřel sluch, rozvázal se mu jazyk a mluvil správně. (Ježíš) jim pak přikázal, aby o tom nikomu neříkali. Čím více však jim to přikazoval, tím více to rozlašovali. Byli celí užaslí a říkali: „Dobře všechno udělal: i hluchým dává sluch, i němým řeč!“ (Marek 7,31-37)

Hluchoněmý. Je mnoho druhů hluchosti. Vedle fyzické neschopnosti slyšet je také hluchost psychologická. Někdo se dokáže tak pohroužit do práce, že neslyší zvonění u dveří, nevnímá telefon, myslí, že není vůbec doma. Taková soustředěnost může být velký dar, ale může být i úchylnou, která hraničí s nenormálností. Ti, kdo mají v hlavě tzv. fixní ideu, prostě neslyší jakékoliv důvody, které by jim ji chtěly vyvrátit. Chlapec, který se nerozumně zamiloval, je hluchý ke všem domluvám. A když s ním o tom mluvíme, říká se lidově, že pořád jenom „mele své“. Je tedy i němý pro jiné. Na příkladu zamilovaného vidíme, jak taková psychická hluchoněmost vzniká z lásky nebo z vášně. Mezi těmi dvěma motivy je totiž velký rozdíl. Láska působí soustředěnost pozornosti k jednomu, ale nezaslepuje pro druhé. Vášně naopak je jakoby registrace, která vymaže z pásky všechno ostatní.

Effatha, otevři se! Každá vášně má jako následek jistý druh němosti: nechce se přiznat. Sv. Ignác z Loyoly přirovnává d'ábla - pokušitele – k svůdnému milovníku, který chce obalamutit děvče. Důtklivě ji napomíná, aby se nikomu nesvěřila, aby uchovala v tajnosti všechno, k čemu ji chce přivést. Mohli by jí to totiž rozumní lidé rozmluvit. Tímto přirovnáním potvrzuje světec starou zkušenost: nutnost duchovního vedení, duchovní rozmluvy. Sv. Teodor Studita vypráví řeholníkům o velkých výhodách mlčení. Ale dodává, že je neuvěřitelně škodlivé v jednom případě: když je někdo mlčenlivý, anebo dokonce němý vůči svému zpovědníku. Takovému musí sám Kristus říci: Effatha, otevři se, tj. přiznej se se svými sklony, s tím, co tě pobuřuje, přitahuje, odpuzuje. Už sama skutečnost, že se o tom promluví, znamená velké ulehčení.

Pouto jazyka se uvolnilo. Říká se, že se dá spoutat člověk, jeho ruce a nohy, ale nedá se spoutat jazyk. A přece bývá spoután, ne ovšem zevnějšku, ale zevnitřku. Někdo se například na druhého rozhněval. Nemluví spolu už dlouho, je to všem trapné. Napomínají ho: „Odpros ho! Pozdrav ho, když ho potkáš!“ Marné jsou tyto připomínky. Nedostal by toto odprošení ze sebe. Jazyk jako by přirostl k patru, jako by byl spoután. Kdo může tato

pouta uvolnit? Musí se nejdříve dotknout srdce člověka láska, a pak už řeč proudí sama sebou. Spoutaný jazyk je častým hříchem našeho soužití. Vybíráme si lidi, se kterými mluvíme, a jiné, se kterými, jak se říká, se nebudeme bavit. A když ti něco potřebují, prostě je nevidíme a neslyšíme. Sami sebe pak ospravedlňujeme, že jim přece neděláme nic zlého, že je prostě ignorujeme. Musí se tedy i nás dotknout Kristus, aby nám rozvázal pouta řeči, která vyjádří lásku.

SOBOTA 5. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 12. ÚNORA 2022

V těch dnech byl s Ježíšem zase velký zástup a neměli co jíst. Zavolal si učedníky a řekl jim: „Je mi líto zástupu, protože už tři dni jsou se mnou a nemají co jíst. Když je pošlu domů hladové, cestou je opustí síly, vždyť někteří z nich jsou zdaleka.“ Jeho učedníci mu odpověděli: „Kde by kdo mohl tady v neobydleném kraji sehnat tolik chleba, aby je nasýtil?“ Zeptal se jich: „Kolik máte chlebů?“ Odpověděli: „Sedm.“ Rozkázal, aby se lid posadil na zem, vzal těch sedm chlebů, vzdal díky, lámal a dával učedníkům, aby je předkládali; předložili je tedy lidu. Měli také několik malých ryb. Požehnal je a řekl, aby i ty předkládali. A najedli se dosyta a sesbíralo se ještě sedm košíků zbylých kousků. Těch (lidí) bylo na čtyři tisíce. Potom je propustil. Hned pak vstoupil se svými učedníky na loď a připlul do dalmanutských končin. (Marek 8,1-10)

Byl s ním velký zástup a neměli už co jíst. Čas od času se dostanou až do rady Spojených národů statistiky, kolik lidí dnes už na světě trpí hladem. Bývají otřesné. Ukazuje se, že při tolika technických a hospodářských možnostech většina lidstva stále trpí podvýživou. Říkají, že je nám země tuze malá, že nemůže uživit lidské plemeno, které se neúměrně rozmnožuje na úkor jiných živých tvorů. Uvádějí se důvody pro toto tvrzení a proti němu, některé vážné, některé pochybné a propagandistické. Křesťanští kazatelé se ovšem stavějí k této otázce ze stránky mravní a vybízejí k osobní odpovědnosti. Jde tu především o probuzení vědomí soucitu, soudržnosti s druhými. Můžeme si dovolit všechno, zatímco jiní nemají ani to nejpotřebnější? Uvádí se, že malé osobní pomoci tu znamenají málo. Ale velké mezinárodní organizace nestačí obyčejně pro nedostatek fondů. Ten pak pochází z nedostatku osobních pomoci.

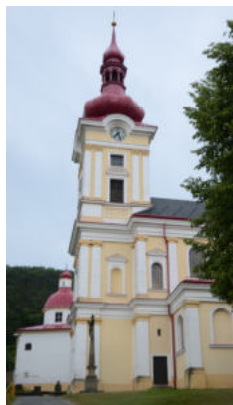
Nasycení zázračné. Kdybych mohl udělat zázrak jako Ježíš, všem bych pomohl. Ale jako obyčejný člověk jsem tu bezmocný.“ Tento povzdech vyšel z úst pracovníka organizace, která se starala o uprchlíky a které došly zásoby. A přece i křesťané by měli zázraky dělat! Sv. Jan Vianney jednou skutečně rozmnožil zásoby obilí, aby měl pro chudé. Ale to jsou takové výjimky, že se s nimi v normálním životě nedá počítat. Týž světec však dělal denně jiný „zázrak“ k nasycení chudých. Postil se, omezil své vlastní potřeby na minimum, vařil si na týden hrnec brambor. Co tím ušetřil, to šlo ovšem pro jiné. Tento motiv pro půst čteme často v homiliích starokřesťanské doby. Sv. Jan Zlatoústý

konstatuje, podobně jako moderní sociologové, že je na světě nespravedlivé rozdělení výživy. Ale neodsunuje otázku poukazem, že se musí studovat problém. Dodává hned konkrétně: „Bůh chce, abys mu při spravedlivém rozdělení pomohl. Začni tedy u sebe! Omez svůj nadbytek ve prospěch druhých!“

Pomoc neviditelná. Rozdělit své jídlo s druhým, který má hlad, je pomoc viditelná. Ale věřící jsou přesvědčeni, že jsou mezi lidmi svazky hlubší, neviditelné, skryté za oponou světa. Na ty myslí sv. Pavel na prvním místě, když píše „Jeden druhého břemena neste, a tak naplníte Kristův zákon“ (Gal 6,2). Všecko, čím lidé trpí, je následek hříchu – nemoci, bída i hlad. Tyto následky padají na celé lidstvo. Proč na jednoho víc a na druhého méně? Proč jeden kypí zdravím a druhý se narodil slabý a nemocný? Rozhodnutí Boží prozřetelnosti nikdy nepochopíme. A přece, když vidíme tyto rozdíly, cítíme se povoláni, abychom je zmírnili. Povolání Krista-Spasitele bylo právě v tom, že vzal dobrovolně na sebe následky hříchu celého lidstva, aby celé lidstvo vykoupil a také, aby mu ulehčil. V jeho šlépějích to dělají ti, kdo se dobrovolně zapírají. Zní to paradoxně, ale dobrovolným postem se někde na neznámém místě ulehčí hladujícím. Tato souvislost ovšem přesahuje rozpočty ekonomické a sociologické. Uvidíme ji teprve, až se zvedne opona světa a vše zazáří ve světle Boží prozřetelnosti.

**FARNOST EUCHARISTII, MODLITBOU, DOBROČINNOSTÍ ŽIJE.
PROSÍM S VDĚČNOSTÍ - PAMATUJTE DAREM NA RODINU SVÉ FARNOSTI:**

**ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST PUSTIMĚŘ:
číslo účtu: 1560129309/0800**

**ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST DRYSICE:
číslo účtu: 1560130369/0800**

**ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST PODIVICE:
číslo účtu: 1560131329/0800**

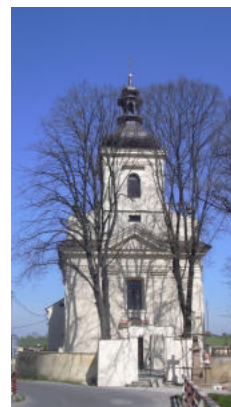
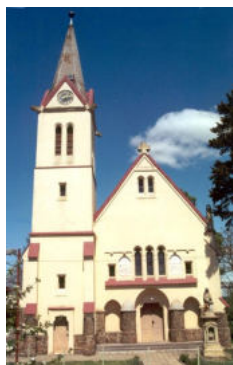
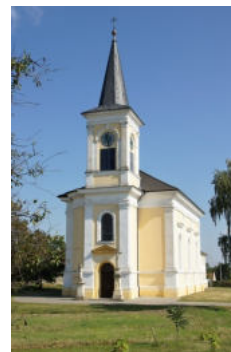

**ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST TOPOLANY:
číslo účtu: 1560196309/0800**

**SVŮJ DAR NAVÍC MŮŽETE ODEPSAT Z DANÍ!
POŽADAVEK NA POTVRZENÍ PRO ODPIS ZAŠLETE NA EMAIL:
josef.benicek@seznam.cz**

PÁN BŮH ZAPLAŤ ZA VÁŠ DAR A ŽEHNEJ VÁM.

FRATELLI TUTTI (4)

ENCYKLIKA SVATÉHO OTCE

FRANTIŠKA

O BRATRSTVÍ A SOCIÁLNÍM PŘÁTELSTVÍ

TŘETÍ KAPITOLA

PROMÝŠLET A VYTVÁŘET OTEVŘENÝ SVĚT

PODPOROVAT MRAVNÍ DOBRO

112. Nemůžeme též nezmínit, že hledání dobra pro druhé i pro celou lidskou rodinu a úsilí o toto dobro zahrnuje také pomoc jednotlivcům a společnostem, aby zrály v morálních hodnotách, které vedou k integrálnímu lidskému rozvoji. Nový zákon uvádí mezi plody Ducha Svatého (srov. Gal 5,22) *agathosyné*; toto řecké slovo vyjadřuje přilnutí k dobru, úsilí o dobro. A co víc, znamená to zajistit, co je nejcennější a nejlepší pro druhé: jejich zrání, jejich zdravý růst, pěstování ctností, nejen hmotný blahobyt. Podobný výraz má i latina: *bene-volentia*. Jde o postoj, který „chce dobro“ druhých; vyjadřuje prahnutí po dobru, náklonnost ke všemu, co je ušlechtilé a vynikající, touhu obohacovat život druhých tím, co je krásné, vznešené a povznášející.

113. V této souvislosti znovu s bolestí poznamenávám, že „jsme už příliš dlouho žili v mravním úpadku, posmívali jsme se etice, dobrotě, víře, čestnosti. Nastala chvíle, abychom uznali, že tato bezstarostná povrchnost nám byla k ničemu. Taková destrukce veškerých základů společenského života nás nakonec přivede k tomu, že budeme jeden proti druhému hájit své vlastní zájmy“.¹ Začněme znovu podporovat dobro pro sebe i pro celou lidskou rodinu, a tak společně postupovat vpřed k opravdovému a integrálnímu růstu. Každá společnost potřebuje zajistit předávání hodnot: nestane-li se to, předává se sobectví, násilí, různé formy korupce, lhostejnost a vposledku život uzavřený jakékoli transcendentí a omezující se na individuální zájmy.

Hodnota solidarity

114. Rád bych zvlášť připomněl solidaritu, která „jako mravní ctnost a sociální postoj v důsledku osobního obrácení vyžaduje odpovědnost těch, kdo jsou odpovědní za vzdělání a výchovu. Myslím především na rodiny, jejichž posláním je prvotní výchova, která je

¹ Encyklika *Laudato si* (24. května 2015), 229: *AAS* 107 (2015), 937.

nezbytná. Rodiny jsou prvním místem, kde se žijí a předávají hodnoty lásky a bratrství, soudržnosti a sdílení, zájmu a péče o druhé. Rodiny jsou také výsadním prostředím pro předávání víry, počínaje prvními projevy zbožnosti, kterým matky učí své děti. Učitelé a vychovatelé, kteří mají náročný úkol vychovávat děti a mládež ve školách a dalších zařízeních, si musejí být vědomi toho, že jejich odpovědnost zahrnuje také morální, duchovní a společenskou stránku života. Hodnoty svobody, vzájemné úcty a solidarity mohou být předávány již od raného věku. ... Odpovědnost za vzdělávání a výchovu mají i ti, kdo působí v kultuře a v médiích, zejména dnes, kdy informační a sdělovací prostředky mají široký dosah“.²

115. V době, kdy se zdá, že se všechno rozpadá a ztrácí soudržnost, je dobré apelovat na „spolehlivost“,³ která se rodí z vědomí, že jsme při snaze o budování společné budoucnosti odpovědní za křehkost druhých. Solidarita se konkrétně projevuje ve službě, která může mít různé formy péče o druhé. A služba z velké části znamená „péči tam, kde je přítomna zranitelnost, péči o křehké členy našich rodin, naší společnosti, našeho národa“. V této službě se každý učí schopnosti „odkládat stranou svá přání a touhy, snahu o moc, tváří v tvář konkrétnímu pohledu těch, kdo jsou nejzranitelnější... Služba stále vidí tvář bratra, dotýká se jeho těla, vnímá jeho blízkost a v některých případech tuto blízkost dokonce „strpí“ a snaží se mu pomoci. Služba tedy není nikdy ideologická, protože nesloužíme idejím, ale sloužíme lidem“.⁴

116. Ti nejposlednější všeobecně „uskutečňují zvláštní solidaritu, která existuje mezi těmi, kdo jsou chudí a trpící a na které naše civilizace – jak se zdá – zapoměla nebo by vlastně ráda zapomněla. Solidarita je slovo, které není vždycky správně přijímáno; v určitých situacích se stalo neslušným slovem, které se neříká. Je to ale slovo, které označuje něco mnohem víc než jen ojedinělé projevy štědrosti. Znamená myslet a jednat s ohledem na společenství. Znamená, že život všech má přednost před přivlastňováním si majetku několika málo lidmi. Znamená také potírat strukturální příčiny chudoby, nerovnosti, nedostatku práce, půdy a bydlení, odpírání sociálních i pracovních práv. Znamená postavit se ničivým účinkům nadvlády peněz... Solidarita v tom nejhlubším slova smyslu je způsob vytváření dějin, a to je právě to, co dělají lidová hnutí“.⁵

117. Když mluvíme o potřebě starat se o náš společný domov, tedy o naši planetu, dovoláváme se té špetky univerzálního vědomí a zájmu jedněch o druhé, které jistě ještě jsou v srdcích lidí. Jestliže má někdo nadbytek vody a rozhodl se ji uchovat s myšlenkou na celé lidstvo, ukazuje tím, že dosáhl takové morální úrovně, která mu umožňuje vidět dál než jen sebe a skupinu, ke které patří. Jak úžasně lidské! Stejný postoj je potřeba k tomu, abychom uznali práva všech lidí, včetně těch, kteří se rodí za našimi hranicemi.

² *Poselství k 49. Světovému dni míru, 1. lednu 2016* (8. prosince 2015), 6: *AAS* 108 (2016), 57-58.

³ „Spolehlivost“ (latinsky *soliditas*) etymologicky souvisí se „solidaritou“. Solidarita v eticko-politickém smyslu, jaký má v posledních dvou stoletích, přispívá ke spolehlivější a pevnější soudržnosti společnosti.

⁴ *Homilie*, Havana, Kuba (20. září 2015): *L'Osservatore Romano*, 21.-22. září 2015, s. 8.

⁵ *Promluva k účastníkům Světového setkání lidových hnutí* (28. října 2014): *AAS* 106 (2014), 851-852.

Znovu předložit sociální funkci vlastnictví

118. Svět existuje pro každého, protože každý z nás lidí se narodil se stejnou důstojností. Rozdíly v barvě pleti, náboženství, schopnostech, místě narození nebo bydliště a v mnoha dalších věcech se nesmějí používat k tomu, aby ospravedlňovaly výsady některých na úkor práv všech. Jako společenství máme tedy povinnost zaručit, aby každý člověk mohl žít důstojně a měl dostatek příležitostí pro svůj integrální rozvoj.

119. V prvních křesťanských stoletích mnozí myslitelé rozvinuli ve svých úvahách univerzální pohled na společné určení stvořených věcí.⁶ To je vedlo k myšlence, že pokud nějaký člověk postrádá to, co je nezbytné k důstojnému životu, je to proto, že si to jiný člověk zadržuje pro sebe. Svatý Jan Zlatoústý to shrnuje takto: „Nesdílet naše bohatství s chudými znamená okrádat je a připravovat je o obživu. Bohatství, které vlastníme, není naše, ale jejich.“⁷ Podle svatého Řehoře Velikého pak „když něco rozdělujeme potřebným, nedáváme jim to, co je naše, ale vracíme jim to, co patří jim“.⁸

120. Ještě jednou bych rád všem zopakoval slova svatého Jana Pavla II., jejichž působivost nebyla možná dostatečně doceněna: „Bůh daroval zemi celému lidskému pokolení, aby dávala obživu všem jeho členům, aniž by někoho vylučoval nebo zvýhodňoval.“⁹ Já sám pak připomínám, že „křesťanská tradice nikdy neuznávala právo na soukromé vlastnictví za absolutní či nedotknutelné a zdůrazňovala sociální funkci jakékoli formy soukromého vlastnictví“.¹⁰ Princip společného užívání stvořených věcí všemi lidmi je „první zásadou celého mravního a společenského řádu“;¹¹ je to přirozené a základní právo, které má prvenství před ostatními.¹² Všechna ostatní práva týkající se věcí nezbytných k plné realizaci lidských osob, včetně práva na soukromé vlastnictví nebo na jakýkoli další druh vlastnictví, nesmějí – podle slov svatého Pavla VI. – „žádným způsobem bránit [tomuto právu], ale naopak musejí aktivně usnadňovat jeho provedení“.¹³ Právo na soukromé vlastnictví může být považováno pouze za druhotné přirozené právo, které je odvozeno z principu univerzálního určení stvořených věcí. To má konkrétní důsledky, které by měly být v chodu společnosti zohledněny. Často se ale stává, že druhotná práva vytlačí práva prvořadá a základní, čímž je učiní prakticky bezvýznamnými.

⁶ Srv. S. Basil, *Homilia 21. Quod rebus mundanis adhaerendum non sit*, 3.5: PG 31, 545-549; *Regulae brevius tractatae*, 92: PG 31, 1145-1148; S. Petr Chrysolog, *Sermo 123*: PL 52, 536-540; S. Ambrož, *De Nabuthe*, 27.52: PL 14, 738s; S. Augustin, *In Iohannis Evangelium*, 6, 25: PL 35, 1436s.

⁷ *De Lazaro*, II, 6: PG 48, 992D.

⁸ *Regula pastoralis*, III, 21: PL 77, 87.

⁹ Encyklika *Centesimus annus* (1. května 1991), 31: AAS 83 (1991), 831.

¹⁰ Encyklika *Laudato si* (24. května 2015), 93: AAS 107 (2015), 884.

¹¹ Sv. Jan Pavel II. encyklika *Laborem exercens* (14. září 1981), 19: AAS 73 (1981), 626.

¹² Srv. Papežská rada *Iustitia et Pax*, *Kompendium sociální nauky Církve*, 172.

¹³ Encyklika *Populorum progressio*, (26. března 1967), 22: AAS 59 (1967), 268.

Práva bez hranic

121. Nikdo tedy nemůže zůstat vyloučen kvůli tomu, kde se narodil, a tím méně kvůli výsadám, jaké mají ti, kdo se narodili v zemích s většími možnostmi. Meze a hranice jednotlivých států tomu nesmějí stát v cestě. Jako je nepřijatelné, že někteří mají méně práv proto, že jsou ženy, tak je stejně nepřijatelné, aby pouhé místo narození nebo bydliště mělo způsobit, že někdo bude mít méně předpokladů pro důstojný život a rozvoj.

122. Rozvoj nesmí mít za cíl hromadění bohatství několika málo lidmi, ale musí zajišťovat „lidská práva – osobní a sociální, ekonomická a politická, včetně práv národů“.¹⁴ Právo některých na svobodné podnikání nebo svobodu obchodu nemůže vytlačit práva národů a práva chudých na důstojnost ani na ochranu životního prostředí, protože „kdo vlastní nějakou jeho část, je tomu tak pouze proto, aby ji spravoval k prospěchu všech“.¹⁵

123. Podnikatelská činnost je v podstatě „ušlechtilé poslání zaměřené na produkování bohatství a zlepšování světa pro všechny“.¹⁶ Bůh nás podporuje a očekává od nás, že budeme rozvíjet své schopnosti, které nám dal, a obdařil náš svět nesmírným potenciálem. V Božím plánu je každý člověk povolán k tomu, aby se věnoval svému rozvoji,¹⁷ což zahrnuje také zdokonalování ekonomických a technických schopností pro rozmnožování majetku a růst bohatství. Nicméně podnikatelské schopnosti, které jsou Božím darem, mají vždycky jasně směřovat k rozvoji druhých a k vykořenění bídy, zejména vytvářením rozmanitých pracovních příležitostí. Spolu s právem na soukromé vlastnictví tu ale vždycky existuje prvořadé a přednostní právo, podle kterého je každé soukromé vlastnictví podřízeno univerzálnímu určení pozemských statků, a tedy právu všech na jejich používání.¹⁸

Práva národů

124. Pevné přesvědčení o společném určení pozemských statků dnes vyžaduje, aby byl tento princip aplikován také na země, na jejich území a jejich zdroje. Nejen z hlediska oprávněnosti soukromého vlastnictví a občanských práv daného národa, ale také z hlediska prvního principu společného určení statků můžeme říct, že každá země patří také cizinci, proto statky nějakého území nesmějí být upírány potřebnému člověku, ať přichází odkudkoli. Biskupové Spojených států učí, že existují základní práva, která „předcházejí jakoukoli společností, neboť vyplývají z důstojnosti udělené každému člověku, když byl stvořen Bohem“.¹⁹

¹⁴ Sv. Jan Pavel II., encyklika *Sollicitudo rei socialis* (30. prosince 1987), 33: *AAS* 80 (1988), 557.

¹⁵ Encyklika *Laudato si* (24. května 2015), 95: *AAS* 107 (2015), 885.

¹⁶ *Tamtéž*, 129: *AAS* 107 (2015), 899.

¹⁷ Srv. S. Pavel VI, encyklika *Populorum progressio*. (26. března 1967), 15: *AAS* 59 (1967), 265; Benedikt XVI, encyklika *Caritas in veritate*, (29. června 2009), 16: *AAS* 101 (2009), 652

¹⁸ Srv. encyklika *Laudato si* (24. května 2015), 93: *AAS* 107 (2015), 884-885; Apoštolská exhortace *Evangelii gaudium*. (24. listopadu 2013), 189-190: *AAS* 105 (2013), 1099-1100.

¹⁹ Konference katolických biskupů Spojených států amerických, *Open wide our Hearts: The enduring Call to Love. A Pastoral Letter against Racism* (listopad 2018).

125. To předpokládá odlišný způsob chápání vztahů a směny mezi zeměmi. Jestliže má každý člověk nezcizitelnou důstojnost, jestliže je každá lidská bytost mým bratrem nebo sestrou a jestliže svět skutečně patří všem, pak jen málo záleží na tom, zda se někdo narodil zde, nebo zda žije mimo hranice své země. Také má vlast nese spoluodpovědnost za jeho rozvoj, i když může tuto odpovědnost uskutečňovat různými způsoby. Může nabídnout velkorysé přijetí těm, kdo jsou v krajní nouzi, může pracovat na zlepšení životních podmínek v jejich rodné zemi nebo nezneužívat tyto země a nedrancovat jejich přírodní zdroje podporováním korupčních systémů, které brání důstojnému rozvoji jejich národů. To, co platí pro národy, se týká také jednotlivých oblastí v každé zemi, protože v nich také často existují závažné nerovnosti. Neschopnost přiznat všem stejnou lidskou důstojnost vede někdy rozvinutější oblasti některých zemí k úsilí osvobodit se od „příště“ chudších oblastí, aby tak mohly ještě více zvýšit vlastní spotřebu.

126. Mluvíme tu vlastně o nové síti mezinárodních vztahů, protože neexistuje způsob, jak řešit závažné problémy našeho světa, jestliže budeme dál uvažovat jen o vzájemné pomoci mezi jednotlivci nebo malými skupinami. Nesmíme také zapomínat na to, že „nerovnost nepostihuje pouze jednotlivce, ale celé země, a nutí nás přemýšlet o etice mezinárodních vztahů“.²⁰ Spravedlnost totiž vyžaduje, aby byla uznávána a respektována nejen práva jednotlivců, ale také sociální práva a práva národů.²¹ To znamená najít způsob, jak zajistit „základní právo národů na existenci a rozvoj“,²² které je někdy silně omezováno tlakem vyplývajícím ze zadluženosti v zahraničí. V mnoha případech splácení dluhu nejenže rozvoj zpomaluje, ale i silně omezuje a podmiňuje. I když je třeba respektovat princip, že všechny zákonně vzniklé dluhy musejí být splaceny, způsob plnění tohoto závazku, jímž je řada chudých zemí povinována zemím bohatým, by neměl ohrozit jejich vlastní existenci a růst.

127. To všechno zajisté volá po jiném způsobu myšlení. Tomu, kdo se nepokusí si tento způsob myšlení osvojit, budou moje slova znít jako fantazie. Přijmeme-li ale jako základní princip, že existují práva vycházející z nezcizitelné lidské důstojnosti, můžeme pak přijmout pozvání ke snění a přemýšlení o novém lidstvu. Můžeme usilovat o svět, který bude poskytovat půdu, bydlení a práci všem lidem. To je skutečná cesta míru, a ne nesmyslná a krátkozraká strategie zasévání strachu a nedůvěry tváří v tvář vnějším hrozbám. Vždyť skutečný a trvalý mír je možný jen „na základě globální etiky solidarity a spolupráce ve službě budoucnosti, kterou bude utvářet vzájemnost a sdílená odpovědnost v celé lidské rodině“.²³

/pokračování příště/

²⁰ Srv. encyklika *Laudato si* (24. května 2015), 51: *AAS* 107 (2015), 867.

²¹ Benedikt XVI, encyklika *Caritas in veritate*, (29. června 2009), 6: *AAS* 101 (2009), 644.

²² Sv. Jan Pavel II., encyklika *Centesimus annus* (1. května 1991), 35: *AAS* 83 (1991), 838.

²³ projev o nukleárních zbraních, Nagasaki - Japonsko, (24. listopadu 2019): *L'Osservatore Romano*, 25.-26. listopadu 2019, str. 6.

"Když jsem šel k Janu Pavlu II., vždy jsem musel mít připraveny aspoň dva vtipy

TOMÁŠ KARDINÁL ŠPIDLÍK, S.J.,
čestný občan Pustiměře

I.

Hodina náboženství. Kněz se ptá: „Jiříku, řekni nám, kdo byl prvním člověkem?“ Jiřík odpoví: „Adam.“ „Správně. A jaký hrozný trest na něj Hospodin seslal?“ „Evu!“

II.

Jeden muž říká rabínovi: "Moc toužím žít věčně. Co mám dělat?" - "Ožeň se," odpovídá rabín. "A budu pak žít věčně?" - "Ne, ale ta touha zmizí."

III.

Žid koupil za 100 dolarů osla a farmář slíbil, že mu ho dovede druhý den ráno. Ráno však přišel k Židovi a říká, že je mu líto, ale osel v noci chcípnul. Žid chce, samozřejmě, zpátky své peníze, jenže farmář se přiznal, že je už stihnul utratit. "Tak mi dones aspoň toho mrtvého osla." - "A co s ním budeš dělat?" diví se farmář. "Dám ho do tomboly." - "To přeci nejde, nemůžeš dát do tomboly mrtvého osla!" - "Ale můžu..." Zhruba za měsíc se potkají znova a farmář se ptá, jak to s tím oslem dopadlo. Žid se spokojeně usmívá: "Dal jsem ho do tomboly a prodal jsem 500 losů po dvou dolarech, takže jsem získal 998 dolarů!" - "A to si nikdo nestěžoval?" diví se farmář. Žid přiznává: "No jasně, stěžoval si ten, co ho vyhrál... Tak jsem mu ty jeho 2 dolary vrátil..."

IV.

Setkají se katolík, muslim a Žid u lékaře. Všichni se od něj dozvědí diagnózu s prognózou, že mají před sebou už jen jeden rok života. Co udělá katolík? Jde na pouť do Lurd. Co udělá muslim? Putuje do Mekky. A Žid? Ten změní doktora.

V.

Pana Gerlicha v nemocnici navštívil přítel. "Jaký jsi měl pocit, když ses probíral z narkózy?" "Věděl jsem, že jsem neumřel," povídá Gerlich, "protože jsem měl hlad a byla mi zima." "No a?" "No přece, kdybych byl v nebi, tak bych neměl hlad, a kdybych byl v pekle, tak by mi nemohla být zima!"

POŘAD BOHOSLUŽEB: 29. ledna - 6. února 2022

DEN	LITURGIE	FARNOST	ÚMYSL MŠE SV.
SOBOTA 29. ledna	TOPOLANY-SOBOTNÍ MŠE SVATÁ S NEDĚLNÍ PLATNOSTÍ	TOPOLANY 17.00	za + rodinu ŠTEFÁNIKOVU, PAGANÍKOVU a duše v očistci
NEDĚLE 30. ledna	4. NEDĚLE V MEZIDOBÍ	PUSTIMĚŘ 8.00	za +Františka BENÍČKA, rodiče, bratra, syna, živou a + rodinu
		DRYSICE 9.30	za + Ladislava a Ludmilu PODOLSKÝCH a dvoje rodiče
		PODIVICE 11.00	na poděkování Pánu Bohu za dar zdraví s prosbou o Boží požehnání pro rodinu
PONDĚLÍ 31. ledna	SV. JAN BOSCO, KNĚZ	PUSTIMĚŘ 17.00	za + Josefa NOVÁKA, živou a + rodinu a duše v očistci
ÚTERÝ 1. února	ÚTERÝ 4. TÝDNE V MEZIDOBÍ	PODIVICE 8.00	na poděkování Pánu Bohu za při- jatá dobrodiní s prosbou o ochranu Panny Marie pro rodinu a přátele
STŘEDA 2. února	SVÁTEK UVEDENÍ PÁNĚ DO CHRÁMU (<i>Hromnice</i>) ŽEHNÁNÍ SVÍCÍ A PRŮVOD PODIVICE, DRYSICE: SVATOBLAŽEJSKÉ POŽEHNÁNÍ	PODIVICE 8.00	za nová kněžská a řeholní povolání
		DRYSICE 15.30	za +Jana KLUDÁKA, manželku, dvě dcery, dva zete a vnuka
		PUSTIMĚŘ 17.00	za ochranu nenarozených dětí a obnovu kultury života v naší zemi
ČTVRTEK 3. února	SV. BLAŽEJ, BISKUP A MUČ. SVATOBLAŽEJSKÉ POŽEHNÁNÍ	PUSTIMĚŘ 17.00	za nemocné a trpící ve farnostech Pustiměř, Drysice, Podivice, Topolany
PÁTEK 4. února	PÁTEK 4. TÝDNE V MEZIDOBÍ PRVNÍ PÁTEK V MĚSÍCI	PUSTIMĚŘ 17.00	na úmysl dárce
SOBOTA 5. února	SV. AGÁTA, PANNA A MUČEDNICE TOPOLANY-SOBOTNÍ MŠE SVATÁ S NEDĚLNÍ PLATNOSTÍ	PODIVICE 8.00	za + Rudolfa POSPÍŠILA, dvě manželky, živou a +rodinu
NEDĚLE 6. února	5. NEDĚLE V MEZIDOBÍ PRAVIDELNÁ MĚSÍČNÍ SBÍRKA	TOPOLANY 17.00	za živou a zemřelou rodinu VALOVU
		PUSTIMĚŘ 8.00	na poděkování Pánu Bohu s prosbou za dar zdraví a hojnost Božího požehnání
		DRYSICE 9.30	za + Jozefínu a Jozefa GEŽOVY
		PODIVICE 11.00	za + Annu MARÁKOVOU, manžela, dceru a Boží požehnání pro rodinu

FARNÍ INFORMÁTOR, XXIX. ročník, týdeník pro vnitřní potřebu farností PUSTIMĚŘ, DRYSICE, PODIVICE, TOPOLANY (tel.+záznam. 517356351, Email: josef.benicek@seznam.cz). Vychází každou neděli díky Božímu požehnání, mému namáhání a vašemu finančnímu přispívání. Na mě pamatujte v modlitbě a na svůj příspěvek u pokladny v kostele – „Příspěvky na Farní Informátor“ označené (resp. na účet farnosti u ČS a.s., Vyškov, č.ú.: 1560129309/0800), neboť bez toho, jak každý nepochybně ví, by letošní ročník mohl být i poslední. Díky sponzorům dotovaná cena: **25,-Kč/ks**. Tisk: MORAVIATISK spol s r.o. Ve formátu pdf na <http://www.pustimer-farnost.cz>.

POŘAD BOHOSLUŽEB: 5. - 13. února 2022

DEN	LITURGIE	FARNOST	ÚMYSL MŠE SV.
SOBOTA 5. února	SV. AGÁTA, PANNA A MUČEDNICE	PODIVICE 8.00	za + Rudolfa POSPÍŠILA, dvě manželky, živou a +rodinu
	TOPOLANY-SOBOTNÍ MŠE SVATÁ S NEDĚLNÍ PLATNOSTÍ	TOPOLANY 17.00	za živou a zemřelou rodinu VALOVU
NEDĚLE 6. února	5. NEDĚLE V MEZIDOBÍ PRAVIDELNÁ MĚSÍČNÍ SBÍRKA	PUSTIMĚŘ 8.00	na poděkování Pánu Bohu s prosbou za dar zdraví a hojnost Božího požehnání
		DRYSICE 9.30	za + Jozefínu a Jozefa GEŽOVY
		PODIVICE 11.00	za + Annu MARÁKOVOU, manžela, dceru a Boží požehnání pro rodinu
		PUSTIMĚŘ 17.00	za dar zdraví a Boží požehnání do dalších let
PONDĚLÍ 7. února	BL. PIUS IX., PAPEŽ	PODIVICE 8.00	za Boží požehnání a ochranu Panny Marie pro celou živou rodinu DRAGONOVU
ÚTERÝ 8. února	SV. JOSEFÍNA BAKHITA, PANNA SV. JERONÝM EMILIANI	DRYSICE 17.00	za dar zdraví a Boží požehnání pro rodinu BENÍČKOVU, BUJÁKOVU a ZELENKOVU
STŘEDA 9. února	SV. APOLÓNIE, PANNA A MUČEDNICE	PUSTIMĚŘ 17.00	za nemocné dítě a Boží požehnání pro rodinu
ČTVRTEK 10. února	SV. SCHOLASTIKA, PANNA	PODIVICE 8.00	za nemocné a trpící ve farnosti a obci Podivice
PÁTEK 11. února	PANNA MARIA LURDSKÁ SVĚTOVÝ DEN NEMOCNÝCH PODIVICE, DRYSICE: UDÍLENÍ SVÁTOSTI NEMOCNÝCH PUSTIMĚŘ: PROCESÍ K LURDSKÉ JESKYNI	DRYSICE 15.00	za nemocné a trpící ve farnosti a obci Drysice
		PUSTIMĚŘ 17.00	za nemocné a trpící ve farnosti a obci Pustiměř
		PODIVICE 8.00	za + Pavlu MARÁKOVOU, manžela a syna
SOBOTA 12. února	SOBOTNÍ PAMÁTKA PANNY MARIE	TOPOLANY 17.00	za farnosti Topolany, Pustiměř, Drysice a Podivice
	TOPOLANY-SOBOTNÍ MŠE SVATÁ S NEDĚLNÍ PLATNOSTÍ	PUSTIMĚŘ 8.00	za + Jana PŘIKRYLA živou a + rodinu
NEDĚLE 13. února	6. NEDĚLE V MEZIDOBÍ	DRYSICE 9.30	za + Ludmilu a Jana RACLAVSKÝCH, Tomáše OSIKOVSKÉHO, dar zdraví a Boží požehnání pro rodinu
		PODIVICE 11.00	za + rodiče MALÍKOVY a Boží požehnání pro živou rodinu